

Nekaj o izvajanju letošnjih investicijskih del

Letošnji družbeni plan predvideva v primeru z lanskim letom povečanje investicijske izgradnje proizvodnih objektov. Investicije, ki so v teku, so ali nadaljevanje započetih investicij v prejšnjih letih ali pa pričetek gradnje novih gospodarskih objektov. Vse investicije v cilju povečanja blagovne proizvodnje in večje zaposlitve delovne sile v nekaterih panogah pa nosijo značaj obnove nekoč že instaliranih kapacitet (rudnik, ribištvo, gostinstvo). Plan predvideva, da bo v letošnjem letu investicijska izgradnja znašala okrog 1.800 milij. din. Ta bi bila znatno višja od lanskega letnega investiranja, ki je znašalo 1.042 milij. oz. 846 milij. v letu 1952. Letos je plan zelo širok, oster in terja precejšen napor na eni strani v pogledu formiranja finančnih sredstev, na drugi strani v pogledu konkretnega izvrševanja investicijskih objektov. Kot rečeno, predstavljajo proizvodne investicije glavno investiranje, zaradi česar jim bo posvečeno največ pozornosti.

Proizvodne investicije se financirajo iz okrajnega investicijskega sklada. Po planu je višina tega sklada 988 milij. Ta sredstva so bila dana na licitacijo in tudi v celoti razdeljena. Glede na možnost povečanja okrajnega investicijskega sklada, so dosežaj (avgust) podjetjem priznani krediti v višini 1.068 milij. Do konca julija (31. VII.) so znašali odobreni krediti 891 milij., K 891 milij. je prišle še 131 milij. a od tega porabljenih 576 milij. v lanskem letu odobrenih kreditov, kar pomeni, da so podjetja imela v 7 mesecih na razpolago 1.022 milij. kreditov in jih izkoristila 56%. Globalno vzeto je izvršitev zadovoljiva, vendar je potrebno dati nekaj kritičnih pripomb.

Rudnik Sečovlje je v zaostanku pri montaži separacije, kar se odraza na zakasnelo vzpostavitev redne proizvodnje. Podoben je bil primer pri »Arrigoniju«, kjer namesto v juliju so šele pred nekaj dnevi začela brezhibno delovati naprave za predelavo paradižnika: »Lama« — tovarna ključavnic še ni pričela z izgradnjo hale (ni še načrtov), Hladilnica bo začela obratovati šele spomladi, delno sicer že letos. »Stil« je v izgradnji zakasnil tudi za dva meseca in se bo selil šele septembra—oktobra. Naglo napreduje izgradnja mlekarne, kakor tudi opremljanje »Mehanotehnik« v Izoli. Ribišstvo je skoraj tudi že izčrpalo odobrene kredite ter se tako primerno opremilo. Kmetijstvo, kateremu so odobreni investicijski programi v znesku 127 milij., je potrošilo 32 milij. din. Delno je vzrok v pozni odobritvi, večidel pa se investitorji šele pripravljajo na izkoriščanje. Ostala podjetja »Elte«, »Salveti«, »Ladjedelnica«, »Istra« začnejo izkoriščati kredit, ker je bil nedavno šele odobren. Gostinski obrati so v celoti izkoristili kredite in tudi izvršili predvidena dela.

Omeniti je, da v sklopu graditve (ne glede na vire financiranja) nastajajo nova podjetja in novi obrati kot: »Mehanotehnika«, ki se spreminja v močno in zelo važno

kovinsko podjetje, tovarna lesne galanterije v Izoli, obrtno-industrijski obrat »Mala oprema« Izola, »Ribič« Piran, »Lama« Dekani, Hladilnica Dekani itd. Nabavljajo investicijsko opremo za »Slovenija-linije« Piran, ki bo postalo podjetje za pomorski promet.

Kot je iz kratkega pregleda razvidno, so obstajali razni zastoji pri izgradnji, ki so na eni strani tudi opravičljivi (pozno sprejeti družbeni plan, pozno odobreni investicijski programi, ki so bili tudi enkrat ali večkrat zavrženi, zakasnitev v plačilu uvozne opreme zaradi pomanjkanja deviznih sredstev), na drugi strani pa le kažejo, da se nekatera podjetja premalo trudijo, da bi dela pospešila. Iz razgovora z investitorji pa se je dalo zaključiti, da bodo predvidene investicije v letošnjem letu skoraj 100% izvršene.

Razpravljajo se o nabavi opreme za izdelovanje nadomestnih delov za kolesa, o graditvi kartonaže v Kopru in steklarne v Piranu. Aktualna postaja še avtomatizacija telefonskega omrežja ter izpopolnitev transportnega parka.

Z angažiranjem vseh razpoložljivih sredstev, vključujoč tudi dela amortizacije podjetij, bo možno v začetku leta predvideno investicijsko graditev prekoračiti. Gospodarski krogi računajo, da bo investiranje v proizvodne namene doseglo višino 1.100 milij. (napram 700 milij. v letu 1953).

Samo podjetja so iz svojih skladov že financirala nad 50 milij. in bodo do konca leta porabila sigurno 150 milij. Te investicije imajo sicer dopolnilni značaj in bistveno ne vplivajo na povečanje obsega proizvodnje.

Iz proračuna OLO se financirajo investicije v znesku 212 milij. Nad 32 milij. je že skoraj porabljenih na regulacijskih delih na Kornalungi, Dragonji in Valderigi. Za nadaljevanje regulacije Kornalunge bo moral najti OLO 25 milij. dodatnih sredstev, s čemer bi se omogočilo, da bo mehanizacija Uprave za melioracije (bager) izkoriščena. 10 milij. je porabljenih za dokončanje zadružnih domov. Popravila ceste (Portorož—Piran ter glavne ceste se bližajo h kraju. Za obnovo vasi je dodeljenih 35 milij. din občinskimi ljudskimi odborom. Slabo se pa izvršujejo investicije v zdravstvu in prosveti ter elektrifikaciji podeželja, kjer ni zdravstvo v I. poll. od odobrenih investicij 58 milij. izkoristilo niti dinarja, isto tako ni NB izplačala niti dinarja od 33 milij. za elektrifikacijo podeželja (podjetje je sicer izvršilo nekatera dela, ni pa predložilo obračuna), medtem ko je svet za prosveto od 30 milij. porabil nekaj nad 2 milij. Iz tega sledi, da bodo proračunske investicije gospodarskega značaja, izvzemi elektrifikacije, izvršene, medtem ko bodo slednji morali vložiti precej truda, če bodo hoteli, da bodo izkoristili odobrene investicijske kredite.

Stanovanjski četvorčki, ki jih gradi Istrska banka, so pred dograditvijo (Semedela, Skocjan, Dekani) (Nadaljevanje na 2. strani)

LOŽ - ZNAMENIT ZGODOVINSKI KRAJ NA NOTRANJSKEM

Slikovita Notranjska. Kako privlačuje tvoja spreminjajoča se pokrajina. Turista in popotnika prevzema tvoja lepota, da se ustavlja in čudita. Zdaj sta sredi temnozelenih gozdov, zdaj sredi zelenih travnikov in rodovitnega polja, zdaj pa se naenkrat znajde pred velikim jezerom. Mogočni Javorniki se dvigajo nad to lepoto in skrivajo v sebi še neznan čuda. Med drugimi slepe črne race, ki jih ob večji povodnji voda prinese na dan.

Loška dolina je poznana iz časov narodne osvobodilne boje. Okupator je vedel, da ljudstva tega kraja ne bo mogel zaslužiti in zlomiti njegove borbenosti, saj je ta dolina dala celo več španskih borcev. Kako močan je bil odpor, dokazuje 400 padlih in pogrešanih borcev. Tem so na Ulaki postavili mogočen, 15 metrov visok spomenik

O reorganizaciji šolstva v sežanskem okraju

Pri slehemi »novotariji«, katero opazimo v našem sedanjem življenju, pri slehemi takšni »novotariji« — tako namreč imenujejo nekateri vsak korak k napredku — nalezljivo na negotovanje in godrnjanje. Pri tem se mnogokrat poslužujejo raznih dokazov iz onih »dobrih« časov, ko so bili oni še prav mladi in smatrajo te dokaze kot nekakšne neovrgljive argumente. To gledanje v preteklost, ta večkratni poudarek »tako je bilo pred 30 ali 40 leti, ko sem bil jaz mladec«, ta poudarek nikakor ni in ne more biti znak napredka! Prav pa je, da se včasih le ozremo v preteklost, saj je ravno zgodovina učiteljskega življenja, da na iz te preteklosti povzamemo samo to, kar je bilo res dobro in najboljše in temu damo dih in utrip današnje življenjske stvarnosti!

»Novotarija«, o kateri nameravam napisati nekaj besed, je ukinjanje oziroma združevanje enorazrednih šol v našem okraju. To združevanje je že lani povzročilo pri prizadetih vaščanih precejšnjo mero nezadovoljstva. Vsaj v grobih obrisih se seznanimo s poukom na enooddelčnih šolah! V ogromni večini primerov se giblje število učencev na takšnih šolah med 15 in 20. Ti učenci so porazdeljeni v posamezne razrede. Običajno prihajajo učenci prvih treh razredov k popoldanskemu pouku, učenci četrtil in petih razredov pa k dopoldanskemu pouku. Na šoli je samo ena učna moč. Njena učna obveznost v šoli znaša 35 tedenskih ur in sicer 20 ur za dopoldansko skupino, 15 ur pa za popoldansko skupino. Ker so v popoldanski skupini učenci treh razredov istočasno pri pouku, tedaj odpade na učence posameznih razredov le ena tretjina učnega časa, torej le mizernih pet ur tedensko. V nobenem primeru namreč ne more še tako vesten in prizadeven učitelj, da bi istočasno delal z učenci dveh ali celo treh razredov. In tako gre v izgubo ogromno časa, ko učencev brezplodno sedi v učilnici. Ves ta izgubljeni čas je v škodo učencev naših enorazrednic. In zamislimo si vendar, do kako velikega števila naraste število izgubljenih ur samo pri enem učencu v osmih letih obveznega šolanja! Do kako ogromnega števila narastejo te izgubljene ure. V našem okraju je 670 učencev, ki obiskujejo takšne šole. Ali naj dopustimo, da bo tem učencem onemogočen vstop v kakršnokoli obrt? Ali bi ne bil to, kar zločin nad našo doraščajočo generacijo? Dejstvo namreč je, da zahtevajo za vstop v kakršnokoli obrt vsaj šest razredov osemletne šole ali dva razreda gimnazije. Tem 670 učencem pa že od vsega začetka onemogočamo, da bi se izučili za oni poklici, za katerega bodo začutili nagajanje v poznejših letih. Nekateri tudi temu oporekajo in pravijo, da naj bi vsaj prvi štirje razredi ostali v domači vasi, oni pa, ki se žele izučiti kakšne obrti, naj nadaljujejo šolanje v bližnji osemletki ali gimnaziji. V tem slučaju se dogaja sle-

deče: učenec obiskuje prve štiri razrede na enooddelčni šoli, nato pa gre v peti razred bližnje osemletke ali v prvi razred gimnazije. Ker mu v štirih letih pridobljeno znanje na enooddelčni šoli nikakor ne zadostuje za uspešno šolanje na osemletki ali na gimnaziji, si naš učenec sicer prizadeva, da bi izpolnil to svoje pomanjkljivo znanje. Kljub svojemu prizadevanju, kljub prizadevanju učiteljev v večini primerov ne uspe. Domov prinaša nezadostne ocene, ki mu ne samo grenijo učenje, ampak so tudi vzrok, da zasovraži nadaljnji študij.

In končno: ali je našemu kmetovalcu res dovolj ono znanje, ki si ga pridobi na enooddelčni šoli? Ravno napredno kmetijstvo zahteva poleg osnovnega splošnoizobraževalnega znanja ogromno znanja iz poljedelstva, vinogradništva, kletarstva, sadjarstva, živinoreje, gospodinjstva in iz raznih drugih panog kmetijskega udejstvovanja. Ali mu more vse to dati enooddelčna šola? Pod nobenim pogojem nikdar ne! Če čujem razne ugovore! Vse to mu bo dalo življenje, kakor je dalo tudi meni! Olajšajmo našemu otroku to šolo in to znanje, katero naj mu da življenje! Ta šola je namreč najnapomejša in najdražja! Le tedaj si bo znal naš učenec, mladenič in bodoči gospodar utirati in uravnati pot skozi življenje, ako mu bo dala šola dovolj trdno in solidno znanje. In to: znanje mu more dati samo bolje organizirana šola. Ravno iz teh razlogov je organiziral Svet za prosveto in kulturo v zadnjih letih več osemletk, da ustvari čim močnejša šolska in kulturno-prosvetna žarišča, ki bodo izžarevala i šolsko i kulturno-prosvetno dejavnost tudi na vasi svoje bližnje okolice.

So zopet drugi, ki ugotavljajo, da bo mnogim našim malčkom v zimskih vremenskih neprilikah onemogočen prihod v šolo. Zelo neumestno bi bilo oporekati temu dejstvu! Kljub pretelki precej hudi zimi smo ugotovili to, da ni padel obisk na onih šolah, ki so bile že lani združene s sosednjimi šolami. Nasprotno: učenci iz 2 do 3 km oddaljenih vasi so vedno prihajali redno v šolo, četudi so prav učenci iz domače vasi izostali od pouka zaradi mraza ali burje. Kljub temu po moramo predvidevati tudi takšne vremenske neprilike. V tem slučaju pa obstaja možnost, da se za nekaj časa ukine pouk na tisti šoli, zamujeni čas pa nadoknadi v poletnih mesecih.

Zivljenje in čas, v katerem živimo, sta vedno zahtevnejša in samo oni bo mogel korakati vzporedno z razvojem, kdor bo imel dovolj trdno znanje! In to znanje bodo dajale naše organizirane šole in učiteljsvo, ki bo na teh šolah poučevalo! Otrusimo se torej našega ozkega, večkrat preveč egocentričnega gledanja in dajmo našim otrokom možnost čim širšega in globljega umskega razvoja!

T. Z.

DIVAČA

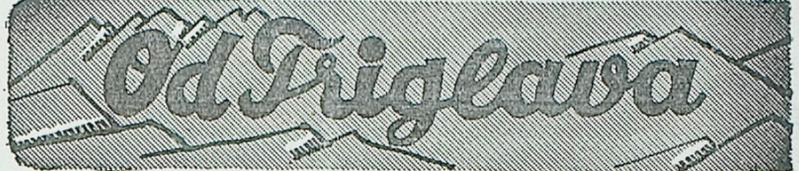
Lani sem se ljudem zameril z eno samo besedo. V nekem dopisu sem zapisal, da je letina srednje dobra. Beseda dobra bi se bila morala glasiti slaba, pa bi bilo prav. Bom pa letos popravil. Sena smo nakosili več kot dovolj. Napolnili smo vse prostore in marsikateri kmet nima več prostora, kamor bi shranil še slamo. Za živino bomo na dobrem.

Druga letina pa je bolj slaba. Zito je slabo po dolinah, ker ga je bilo slabo vreme poleglo. Fižol nam je stisnila avgustova suša. Bolje bo s pridelkom krompirja, če ne bo gnil. Zelo je stisnila suša tudi ota-vo.

Pred časom smo imeli dva pregleda živine, prvi cepljenje proti tuberkulozi, drugi pa za jalovost. V vsem Divaškem okolišu so zasledili samo dve kravi s tuberkulozo. Slabše je bilo z jalovostjo krav. Bili so primeri, ko je imel kmet po tri jalove krave. To je za posameznega živinorejca velika škoda.

Vse priznanje, moramo dati živinorejski ekipi iz Ljubljane, ki se še živine. Drugače so se o naši živi zelo potrudila s pregledom navinoreji pohvalno izrazili. Sedaj smo dobili mlade in zdrave bike, stari, ki so bili vsi okuženi, pa so morali v mesnico. Živinozdravniki iz Ljubljane so nam povedali, da mislijo tudi pri nas vpeljati umetno osenovanje. To bi bilo vsekakor koristno, saj so ugotovili, da je bilo 25 odstotkov vse živine okužene.

Kraševac

Kako delajo v občini Marezige

Te dni razpravljajo volivci občine Marezige na zborih volivcev o delu občinskega LO v prvih mesecih tekočega leta. V posameznih vaseh je razprava zelo živa in volivci odobravajo delo občinskega LO, posebno kadar ugotavljajo, da gre za izboljšanje njihovih vasi. Volivci z zanimanjem sledijo poteku razpravljanja o bodočih komunah. Nekateri so mnenja, da bodo z združitvijo več sedanjih občin v eno komunno morali ljudje zamujati veliko več časa, če bodo hoteli opraviti razne zadeve na uradih komune.

V vaseh Zrnjovec, Glem, Hrvoji in Skrljevec so bili zgrajeni vodnjaki. Medtem ko v prvih dveh vaseh vodnjaka odgovarjata svojemu namenu, so bile v Hrvojih napravljene nekatere napake. V vodnjak pronica gnojnica. Po mnenju raznih komisij bi bilo treba asanirati vso okolico v bližini vodnjaka, ki je zelo nečista. Vaščani pa so mnenja, da so bile cevi slabo spojene in nekatere celo razpokane. Zadeva vzbuja veliko slabe volje in bo treba odločno poseči vmes, da se jo čimprej reši. Podjetje se je po več pregle-

dih odreklo nadaljnji odgovornosti. Tudi v Glemu in Skrljevcu so razne pomanjkljivosti. Vodnjaka sta zgrajena, le vode ni v njih. Ni še ugotovljeno, če vodnjaka puščata ali pa so vzrok slabe cevi. Naj bo kakor koli, v prihodnje bo treba takka dela izvršiti z večjo pazljivostjo in odgovornostjo. Ljudje čakajo, da bodo končno rešeni velike skrbi preskrbe vode, vodnjaki pa stojijo prazni.

V vaseh Boršt, Labor, Topolovec, Glem, Babič, Vanganel in Centur so bili na predlog zborov volivcev ustanovljeni vaški odbori. Delo teh odborov pa je slabo. Sestajajo se samo takrat, ko so pred njimi vprašanja popravila cest, vodnjakov in podobno. Njihova naloga bi bila, da bi pomagali pri izboljševanju kmetijstva, ustanavljanju novih delavnic za obrtnike in podobno. V Glemu je odbor samo na papirju in se ni še niti enkrat sestel. Občinski LO se je sporazumel z vaškim odborom v Topolovcu, da bo organiziral začetek del za gradnjo granic v Topolovcu in Zrnjovcu. Vaščani sami bi izvršili vsa težaška in druga dela, občinski LO bi dal potrebna sredstva za nabavo gradbenega materiala. Vaški odbor kljub večkratnim opominom od strani občinskega LO ni ukrenil niti toliko, da bi pričeli z deli.

V Borštu, Laborju, Glemu, pri Skrgatih in deloma v Babičih je bila urejena javna razsvetljava.

Kmetijska zadruga je v prvem polletju napravila korak naprej in začela pripravljati teren za obnovo kmetijstva. Za izboljšanje se zanimajo tudi posamezni kmetje. S pomočjo zadruge so v Montinjanu zrigovali večje površine. Če bi bil na razpolago traktor, bi zrigovali še več. Zemljišča imajo pripravljena tudi v Borštu in Beržanah.

Kmetje so posadili nad 60.000 trt in večje število sadnih dreves. Če bi bilo na razpolago dovolj sadik, bi nasadili še več. Pri tem se je pokazala potreba, da bo kmetijska zadruga morala misliti na ureditev lastne drevesnice.

Kmetie so letos sadili več tistih kultur, ki prinašajo več dohodka. Pred desetimi leti ni nihče sedel narednišnika in fižola v stročju. Posebno se je za to zavzel Josip Stulič iz Laborja, ki je letos prejel veliko denarja za razno zelenjavo. Gotovo več kot deset drugih posestnikov v vasi. To je pri nekaterih vzbudilo majheno nevošnjivost. Naravno, da so to tisti, ki ne gredo naprej z razvojem. Tovariš Stulič jim pravi: »Zakaj pa ne sadite še vi take zelenjave kot jaz, saj imate prav tako zemljo in čas kot jaz.«

Kmetijska zadruga je navezala trgovske stike z raznimi odkupovalci v Sloveniji in Hrvaški. To ji je olajšalo odkup in prodajo. V prvih šestih mesecih je odkupila: 172.117 kg češenj, 6356 kg graha, 98.050 kg krompirja, 6356 kg fižola v stročju in več stofov razne druge zelenjave.

Občinski LO je v tem času sprejel tudi več odlokov, med katerimi je gotovo najvažnejši odlok o higieni in čistoči vasi. Ta odlok so v osnutku obravnavali na zborih volivcev po vseh volilnih enotah občine. Razprava o tem odloku je pokazala, da so prebivalci pokazali svoje razumevanje za sprejetje takega odloka, ki bo prinesel koristi vasem. Čistoča, red in zunanji izgled vasi so na zelo nizki stopnji.

Puče

Na zadnjem obnem zboru volivcev smo razpravljali o potrebi gradnje novega pokopališča, ker sedanje ne odgovarja potrebam naše vasi. Sedanje pokopališče je veliko premajhno in ne preteče predpisano število let, ko je treba grob znova prekopati. Novo pokopališče bi gradili na višini med vasjo Puče in Breči. Prav tako bi bilo nujno potrebno napraviti napajališča za ži-

Tako imenovane plave ribe letos ni bilo mnogo, so pa zato ribiči prišli na svoj račun zlasti z lovom na tune ob dalmatinski obali.

Gostinstvo na Tolminskem

Te dni je v glavnem zaključena reorganizacija gostinske mreže na Tolminskem. Reorganizacijo je izvajala okrajna gostinska zbornica v sporazumu z okrajnim LO, občinskimi odbori in podjetji samimi. Nekaj sprememb bo mogoče samo še v občini Tolmin.

V Bovcu je do reorganizacije delovalo le eno gostinsko podjetje, ki je imelo v rokah monopol nad gostinstvom. Po reorganizaciji sta nastali dve gostinski podjetji »Kanin« in »Golobar«, ki sta že v kratkem času obstoja pokazali, da sta zmožni delati samostojno. Težje bo v mratvi sezoni, če ne bosta dovolj iznajdljivi. V letoviškem kraju Soči in Trenti deluje sedaj po eno gostinsko podjetje, medtem ko so bili prej vsi gostinski obrati v Trenti nekaka podružnica »Soče«. Pokazalo se je, da ima Trenta med sezono največ prometa in je tudi najsposobnejše podjetje za samostojno poslovanje. Za obe podjetji je vprašanje, kaj bo v nesezoni. V teh podjetjih imajo domači nekvalificirani strežni kader, ki ga bodo v nesezoni znižali na najnujnejše potrebe vzdrževanja. Tako bodo na primer v Trenti pozimi zaprli vse obrate razen ene točilnice, ki jo bo vodil in stregel gostom en sam človek. Plačan bo iz akumuliranega dobička v sezoni in od ustvarjenega prometa točilnice.

Po reorganizaciji je tudi v Logu pod Mangartom bolje urejeno. Do sedaj je bilo tu zakupno gostišče, odslej pa bo to gostišče pod kolektivno upravo. Skušali bodo odpreti še en obrat, ker je ta kraj v nekaterih ozirih še lepši, kot je Bo-

vec in celo Trenta. Tu je prehod med Jugoslavijo, Italijo in Avstrijo. Kraj obkrožajo visoki vrhovi Jalovec, Mangarta in drugi.

V Kobaridu bodo sedanje gostinsko podjetje »Zvezda« uredili kot gostišče pod kolektivno upravo. V Tolminu so iz »Gostinstva Tolmin« izločili kavarno in gostilno »Pri Kranjcu«, ki bosta sedaj samostojni gostišči v kolektivni upravi. Hotel »Kra« bo kot največji gostinski objekt s prenočišči, točilnico in restavracijo posloval kot samostojno podjetje. V Idriji bo kot samostojno podjetje delovalo samo podjetje »Soča«. Obstajalo bo še samostojno gostišče pod gradom in gostišče kavarna pod kolektivno upravo.

Vsa zakupna gostišča so prenehala poslovati z dnem 10. avgusta. Iz teh gostišč so nastali socialistični zakupni obrati. Seveda bodo lahko obratovala tudi gostilne zasebnikov, le da bodo izpolnjevali razpisane pogoje.

Odslej bodo morale imeti posebno dovoljenje tudi splošne kmetijske zadruge za gostinske obrate, ki bodo lahko obratovali samostojno ali pa pod upravo KZ le, da te ne bi več imele pravice do ustvarjenega dobička.

Reorganizacija se je zavlekla nad tri mesece, vendar so njene sadovi že vidni. Kar pa je pri vsem najvažnejše, je boljša postrežba in nižje cene. V Idriji je vino kar za 20 din pri litru cenejše. Opaziti je tudi večjo samostojnost v upravljanju. R. J.

Nekaj o izvajanju letošnjih investicijskih del

(Nadaljevanje s 1. strani)

ni), medtem ko so se v Sečovljah že vselili. Na ta način bo izkoriščen 200 milij. kredit IB. Dela na stanovanjskem bloku v Kopru so končno vendarle v zaključni fazi in bo možna vselitev že letos, medtem ko bodo poslovne prostore urejevali še drugo leto.

Investicijski programi občinskih ljudskih odborov so se prav tako dvignili od lanskoletnih 83 milij. na 150 milij. ali za blizu 70 milij. Tako so občina Koper investirala 43 milij., Koper okolica 4 milij. Izlo-za 25 milij., Piran 25 milij. Portorož 43 milij., Sečovelje 1 milij. Smarje 5 milij. in Dekani 4 milij. Investiranega bo verjetno več, ker se bodo investicijski krediti občin okrepili še z predkazom družbenega prispevka iz l. 1953 po odobritvi zaključnih računov za 40 milij. din. Investicije so večidel proračunskega značaja (komunikacije, zgradbe, stanovanja, komunalne naprave itd.), v manjši meri pa proizvodnega (obratno-industrijski objekti — Izola, Dekani, Koper).

Nadalje je odobren 20 milij. kredit za razvoj obrtništva ter 30 milij.

za popravilo stanovanj in zgradb odsotnih oseb.

To bi bil kratek pregled stanja letošnjega investiranja, ki daje le razveseljivo sliko, posebno, če primerjamo obstoječe stanje s situacijo v lanskem letu, ko so bile izvršene investicije le za borih 400 milij., medtem ko se letošnji sedem-mesečni izvršitev od dosedaj odobrenih kreditov 1.830 milij. (proizvodnih 1.068 milij. prorač. OLO 212, IB 200 milij. obč. 150 milij., podjetja 150 milij. ter razno 50 milij.) giblje okrog 939 milij. (proizvodne 576 milij. prorač. OLO 80 milij., Istrska banka 160 milij. obč. 45 milij. podjetja 50 milij. ter razno 28 milij.) ali drugače rečeno, predvidene investicije so finačno v 7 mesecih izvršene 52%.

Na drugi strani pa naj bo slaba izvršitev nekaterih investicij opozorilo manj delovnim in vestnim investitorjem, ki slabše izpolnjujejo družbene obveznosti. Primerno bi bilo, da bi tisk spregovoril detaljnije in še kritičneje o posameznih investicijah ter nas tako boljše spoznal s potekom investicijskih del. Vinko Znidarčič

do Jadrana

S skupščine Sindikalnega sveta za koprski okraj

V četrtek je bila v Portorožu letna skupščina sindikalnega sveta za koprski okraj. Skupščine se je udeležilo 110 delegatov sindikalnih podružnic iz vsega okraja. Kot gost je skupščini prisostvoval delegat Izvršnega sveta Slovenije pri Vojaški upravi tovariš Jože Borštnar.

V vsem okraju je danes 103 sindikalnih podružnic in 5 društev, ki imajo skupno 7.144 članov. V času od lanske letne skupščine je bilo na novo organiziranih 12 sindikalnih podružnic. Delavski sveti so v 75 podjetjih.

Delo okrajnega sindikalnega sveta je bilo v razdobju od lanske letne skupščine do danes usmerjeno v to, da bi sindikalne podružnice koprskega okraja utrjevale socialistične odnose na vseh področjih družbenega udejstvovanja in poglobile vzgojno delo med delavci. Druga naloga, ki jo je okrajni sindikalni svet navedel podružnicam, je bila vzgoja delavcev za borbo proti vsem škodljivim pojavom v podjetjih in ustanovah. Med letom je bilo v ta namen organiziranih več predavanj, kjer so pojasnjevali vlogo družbenega upravljanja ter naloge in vlogo sindikalnih podružnic pri vzgoji delavcev. Večina sindikalnih podružnic je to vlogo pravilno razumela. Tako je lani precej podjetij odvajalo viške plačilnega fonda in fonda za prosto razpolaganje svojim občinam in okraju. Bilo pa je tudi nekaj primerov delovnih kolektivov, da so v enem letu trikrat delili viške plačilnega fonda.

Kmetijsko-gospodinjiski tečaj v Tomaju

Na raznih učiteljskih sestankih in konferencah so prosvetni delavci našega okraja večkrat izrazili željo, da bi Svet za prosveto in kulturo organiziral večdnevni tečaj za poučevanje kmetijstva, gospodinjstva in ročnih del na naših šolah. Prvi šestdnevni tečaj je bil organiziran že lani v novembru. Z letošnjo organizacijo 15-dnevnega tečaja pa je Svet za prosveto napravil lep korak naprej. V Tomaju, v prostorih tamkajšnjega dijaškega doma se je v ponedeljek, dne 16. t. m. zbrala štiriidesetorica prosvetnih delavcev, ki se je odredila 15 dnev svojih počitnic, da prisostvuje predavanjem in da si pri tem osvoji ono znanje, ki je potrebno ne samo pri pouku v osnovnih šolah, ampak tudi pri vodstvu večernih izobraževalnih in gospodinjstev tečajev. Ze dejstvo, da

Izlet Kmetijsko-gospodarske šole Raven

V soboto popoldne je iz vasi Raven in Nova vas odpotovala na poučen izlet v Slovenijo skupina učencev Kmetijsko-gospodarske šole Raven. Izletniki so se odpeljali na postajo Podgorje s kamionom, od tam pa so nadaljevali pot z vlakom. Spetoma so se ustavili v Ljubljani in ogledali njene znamenitosti. Od tam so se odpeljali po lepi Gorenjski in so občudovali njeno bujno zelenje. Na Jesenicah so videli naše mogoče železane. Od tam so se odpeljali k Bohinjskemu jezeru in bili na proslavi 10-letnice jeseniško-bohinjskega odreda. Zelo zadovoljni so se vrnili domov v nedeljo zvečer.

Že sedmi četvorček za rudarje v Sečovljah

Pred kratkim so v Sečovljah na lepem kraju začeli graditi že sedmi četvorček, ki bo služil rudarjem za stanovanjsko hišo. V Gorgo-Sečovlje so do sedaj zgradili šest podobnih četvorčkov. Predvidevajo, da bo gradnja tega četvorčka končana do konca novembra letos. Novi četvorček bo na višini v bližini nove zgradbe osnovne izven prometnega ropota. Ostalih šest že zgrajenih stanovanjskih hiš pa je nekoliko više na lepem sončnem in razglednem prostoru s pogledom na morje in rudniške naprave.

Okrajni sindikalni svet je lani organiziral več seminarjev za delavske svete. Udeležba na predavanjih s temo o vlogi delavskega samoupravljanja in o novih zakonskih predpisih je bila skoro povsod 100-odstotna. Z namenom dati čimveč pomoči pri vzgoji delavcev, je okrajni sindikalni svet sklenil organizirati v jeseni ljudski univerzi v Izoli in v Piranu. V Kopru taka univerza že deluje z dobrimi uspehi.

Na kulturnoprosvetnem področju je bilo zaznamovati povečano zanimanje in aktivnost članov. Delavska prosvetna društva so ustanovili v Kopru, Portorožu in Sečovljah. Ta društva so večkrat nastopila s celovečernim sporedom in so žela priznanje. Priznati pa je treba, da so pri tem sindikati nudili premočno pomoči. Sindikalne podružnice pa so malo storile za prevzgojo delavcev s podeželja, polproletarcev in malih kmetov, ki so zaposleni v industriji. Za te delavce bodo v bodoče organizirali seminarje in predavanja.

V Izoli in Piranu bodo v kratkem ustanovili delavska prosvetna društva.

Za bodoče naj bi bilo težišče dela sindikatov predvsem v delavskih svetih, v obravnavanju razmerja med delavskimi sveti in delavci, v obravnavanju vprašanj, ki se pojavljajo med podjetji in komunami in v utrjevanju komunalne skupnosti. Dalje naj bi se bolj zavzeli za strokovno izobrazbo delavcev in naj bi večkrat obravnavali vprašanja, ki zadevajo koristi podjetja, delavca in socialistične družbe kot celote. Politična vloga sindikatov pa naj bi bila v tem, da bi delavce usmerjali v SZDL.

je učiteljstvo samo začutilo potrebo po lastnem nadaljnjem izobraževanju na tem polju in pa številna udeležba na tem tečaju, izpričujeta globoko zavest našega učiteljstva in da jeta jasno sliko o zdravem stremeljenju dvigniti tudi na tem polju raven našega šolstva.

Na tečaju predavajo priznani kmetijski strokovnjaki pod vodstvom dr. Juriševiča iz Kopra. Vsi naprošeni predavatelji so se brez oklevanja odzvali prošnji Sveta za prosveto, pa če tudi so nekateri med njimi prekinili svoj redni letni dopust.

Predavanja, oziroma praktično delo so od 7. do 13. ure in od 16. do 18. ure.

Predavanja iz gospodinjstva ter praktično gospodinjstvo in predavanja o ročnih delih bodo imele one učiteljice, ki so se udeležile julija 14dnevnega tečaja v Ljubljani oziroma v Grobljah.

Upravičeno pričakujemo, da bo tečaj dosegel zaželjeni uspeh in da bodo na tečaju navzoči prosvetni delavci znali prenesti pridobljeno znanje v šole našega okraja kakor tudi udeležencem bodočih večernih izobraževalnih in gospodinjstev tečajev!

T. Z.

Obisk avstrijskih socialistov v Kopru

V soboto se je mudila v Kopru skupina 24 članov koroške socialistične stranke sekcije borecev za svobodo in žrtve fašizma. Skupina je bila gost okrajne Zveze borecev, ki jim je v hotelu Triglav priredila lep sprejem. Goste je pozdravil predsednik okrajnega ljudskega odbora Franc Kralj — Petek, ki je med drugim poudaril skupno borbo jugoslovanskih in koroških socialistov za zgraditev socializma v Evropi in na svetu sploh.

V imenu gostov je spregovoril član deželne vlade in znani protifašistični borec Richter. Dejal je, da so koroški socialisti srečni, da lahko obišejo Jugoslavijo in postavijo tesne stike z jugoslovanskimi socialisti. Taka srečanja bodo prispevala k skupni borbi naprednih sil proti vsem poskusom ponovnega oživljenja fašizma in za zmago socializma v svetu.

Gostje so prenočili v Portorožu in so se v nedeljo vrnili nazaj v Avstrijo.

Priprave za udeležbo na proslavi „ŠTAJERSKA V BORBI“

V koprskem okraju je veliko zanimanje za udeležbo na proslavi »Štajerska v borbi« na Ostrožnem. Po vseh občinah in vaseh delujejo odbori, ki zbirajo prijave in dajejo potrebna pojasnila. Zanimanje je večje po manjših vaseh in bo udeležba številna, če bo na razpolago dovolj prometnih sredstev.

Pripravljali odbor v občini Portorož je imel že dve seji. Na drugi seji se je sporazumel s podjetji in zadrugami, da bodo svojim kolektivom in članom dala na razpolago prevozna sredstva. Podjetje »Prerad« se bo udeležilo proslave s 33 člani svojega delovnega kolektiva, kmetijska zadruga Sv. Lucija z 62 člani, kmetijska zadruga Strunjan s 36 člani. Vsi ti bodo odpotovali z lastnimi prevoznimi sredstvi. Iz hotela Palace in Central bo odpotovalo 38 udeležencev z avtobusom Potovalnega urada. Skupina 36 udeležencev podjetja Občala-obutev, štaba JLA in drugih bo odpotovala z avtobusom Mercedes, 33 udeležencev »Začimbe«, »Remont« in Vrtnarje bo odpotovalo s kamionom »Prerada«. Godba iz Sv. Lucije in štaba odreda JLA, skupno 62 udeležencev, bodo odpotovali z avtopulmanom.

V občini Sečovlje je bilo več sestankov po manjših krajih. Zanimanje za udeležbo je veliko. Ljudje prihajajo na tajništvo občinskega LO in vprašujejo za pojasnila v zvezi z udeležbo in prevoza. Predvidevajo, da bo iz te občine odpotovalo okrog 300 ljudi na proslavo.

Prebivalci občine Šmarje so pokupili večje število značk, ki jih je pripravljali odbor dobil v razporedajo. Računajo, da se bo iz vse občine udeležilo proslave na Ostrožnem nad 300 ljudi. Člani prosvetnega društva Nova vas—Raven bodo odšli kolektivno, če bodo imeli na razpolago prevožno sredstvo. V Novi vasi se je že prijavilo 15 ljudi. Če ne bo ovira prevožno sredstvo, bo iz te vasi odšlo 30 ljudi. Med prebivalci Padne je za udeležbo na Ostrožnem izredno zanimanje. Navdušeni so še od lanske udeležbe na Okroglici. Vedno vprašujejo, če bo na razpolago dovolj prevoznih sredstev. Za sedaj se je prijavilo že 30 vašanov. Člani KDZ Puče—Koštabona bodo napolnili en avtobus.

V Marezigah je občinski pripravljali odbor imel že več sej. Razpravljal je, kako bi boljše organizi-

ral prevoz. Po dosedanjih podatkih računa, da se bo proslave udeležilo več kot 200 ljudi iz vse občine. V Glemu se je do sedaj prijavilo 10 oseb, v Loparju 6, v Marezigah 8 in podobno po drugih vaseh. V Vanganelu so razpravljali o udeležbi na Ostrožnem na sestanku vaskke SZDL. Sklenili so, da se bo proslave udeležilo od 30 do 40 ljudi. Odpeljali se bodo s kamionom kmetijske zadruge. V Babičih so na skupnem sestanku članov SZDL in mladine sklenili, da bo šlo na Ostrožno 20 do 25 ljudi. Dne 5. septembra bodo v okviru priprav za udeležbo na Ostrožnem na križišču cest Babič—Boršt odkrili spominsko ploščo 12 padlim borcem iz vasi in okolice. S tem bodo dali še večjega poudarka veliki manifestaciji bratstva in enotnosti naših ljudi, ki so se borili po vseh krajih države za iste cilje.

Pri Sv. Antonu v občini Dekani je odbor prosvetnega društva sklical sestanek vseh prosvetnih delavcev. Sestanek se je udeležilo nad 50 ljudi. Sklenili so, da se bo proslave na Ostrožnem udeležilo prosvetno društvo z vsemi odseki. Skupno bo odpotovalo okrog 60 ljudi. Pevski zbor in godba se bosta polnoštevilno udeležila proslave in bosta kratkočasila udeležence že na poti in po zaključeni uradni proslavi.

V mestu Koper so vsak večer odprte baze SZDL za vpisovanje. Mestni pripravljali odbor ima vsak teden sestanek, na katerem razpravlja o poteku vpisovanja in priprav za prevoz. Delovni kolektivi posameznih podjetij bodo odpotovali na Ostrožno z lastnimi sredstvi, v kolikor jih posedujejo. Predvidevajo, da bo udeležba številna.

Zveza sindikatov koprškega okraja je od svoje strani pokronila potrebno, da po vseh sindikalnih podružnicah razpravljajo o udeležbi na proslavi. Prihodnji teden bo sklicala sestanek vseh predsednikov in tajnikov sindikalnih podružnic, da se bodo pogovorili o dokončnih pripravah.

Nič manjše ni zanimanje po vaseh občine Koper-okolica, kjer so povsod že razdelili značke. Predvidevajo, da se bo iz te občine udeležilo proslav najmanj 450 ljudi.

★

Razočaran se je vrnil domov

Tavčar Hugo iz Dutovelj štev. 80 je pred časom ilegalno prekoručil državno mejo in odšel v Trst. Zapustil je svoj dom, ker je naselil sovražnim agentom, češ da bo v Trstu lažje živel in postal kmalu bogat. Pred dnevi se je Tavčar Hugo nenadoma pojavil v Dutovljah razočaran in skesan nad svojim lahkomiselnim dejanjem in vesel obenem, da je lahko zopet prišel pod domači krov. Takole pripoveduje:

»Opisati moram, kako sem brez pomisleka na skrivaj prekoručil državno mejo in se javil oblastem v STO-ju. Že na Opčinah me je policija pričela zasliševati, kakšno je stanje v Jugoslaviji, vprašali so me kdo je inštruktor predvojaške vzgoje, kdo je komandir milice v Dutovljah itd. Iz Opčin so me potem odvedli v begunsko taborišče v Trst. Tja sem prišel v spremstvu policarjev prav ob času, ko so beguncem delili večerjo. Videl sem, kako so se begunci topli okoli kotla, da bi dobili še kaj dodatka.

Bil sem izmučen, ta prizor pa je tako mučno in porazno vplival name, da sem se prijel za glavo in se bridko pokesal za nepremišljeno dejanje. Rad bi se takoj vrnil domov, a nisem mogel, ker sem imel okoli sebe same policaje, ki so me gledali kot kakšnega ubijalca. Po 6 dneh so mi dali dovoljenje, da lahko grem na delo izven taborišča, seveda le pod pogojem, če delo sam dobim. Povpraševal sem na več krajih, a povsod so me zavračali, da imajo delavcev že itak preveč. Zvečer, ko je bilo že temno, sem se žalostno vračal proti taborišču. Na poti sem srečal človeka in zopet poizkusil srečo za delo. Ta mi je odgovoril, da se mu jih je tekem dneva pomudilo že 5 delavcev, sam pa da jih ima že dovolj. Rekel sem mu, naj me sprejme na delo samo za hrano, nakar je pristal. Drugi dan sem pri

tem človeku kosil travo celi dan, zvečer pri večerji pa so mi očitili, da sem jim prišel odjedat tržaški kruh. Zalosten in obupan sem se vrnil v taborišče, izrazil sem željo, da bi se takoj vrnil domov, pa so mi grozili, da bom v Jugoslaviji zato dobil tri leta zapore. Sam pri sebi sem si mislil: bolje je tri leta zapore in biti potem svoboden, kot pa v tujih krajih suženj celo življenje. Pozneje sem jim odgovoril, da sem pripravljen odsedeti tudi deset let zapore. Ko bom te odsedel, bom pa le svoboden v domačem kraju. V tem kratkem času mojega begunstva sem videl, kako žalostno tavajo naši zapeljanci po Trstu. V taborišču se vsak dan pretepajo med sabo, policija pa jih vlačí po zaporih. Vsi ti se jezijo sami nase, ker prej v domačem kraju si niso z daleka mislili, da bodo v Trstu postali taki siromaki. Žalostno je gledati, kako v taborišču čaka mladina in starčki v vrstah na bedno kosilo. Večkrat se tudi zgodi, da je kotel prej prazen, kot pridejo vsi na vrsto. Če se ti nesrečniki na kako stvar pritožujejo, jim vsakikrat zabrusijo, da jih v Trst ni nihče vabil. Ko so neki dan delili med begunce nekaj obleke, sem se zgrozil: dali so mi tako srajco in hlače, da me je bilo sram jih obleči. Bile so to stare, strgane, umazane cunjice. Take dobrote sem okusil v Trstu. Vsem onim, ki bi hoteli kdaj pobegniti čez mejo v Trst, svetujem, preden odpotujejo, da prečitajo to moje izjavo, če pa jim to ne zadostuje, naj pridejo k meni v Dutovlje na dom, da jim povem, kaj lahko pričakujejo v begunskih taboriščih. Vedno bom hvalen, naši ljudski oblasti, da so me sprejeli kot skesanega izgubljenega sina zopet domov. Še nikoli nisem občutil toliko sreče kot sedaj, ko lahko zopet svobodno živim doma.«

J. V.

Vogrič Marija

Sprehod PO SVETU

Na mednarodni politični pozornici se je v preteklih sedmih dneh napočila vrsta pomembnih dogodkov. Svetovna politična javnost se je seveda najbolj zanimala za bruseljsko konferenco šestih zunanjih ministrov, ki bi morala rešiti vprašanje evropske obrambne skupnosti in od katere si je marsikdo mnogo obetal in bil marsikdo na koncu tudi krepko razočaran. Analizo rezultatov konference objavljamo v posebnem članku, na tem mestu pa se bomo pomenili o drugih dogodkih, ki so se odvijali na štirih kontinentih: V Evropi — za našo državo zelo važna pogajanja za sklenitev trgovinskega sporazuma s Trstom, De Gasperijeva smrt in anglo-grški spor za otok Ciper, v Aziji — zaostritev spora okrog Formoze in obisk britanskih laburistov v Pekingju, v Afriki napredek v francosko tuniških pogajanjih in v Ameriki samomor predsednika braziljske republike.

Naj začenemo najprej s Trstom, kjer so se v ponedeljek nadaljevala pogajanja med zavezniško vojaško upravo in jugoslovansko delegacijo za sklenitev gospodarskega sporazuma med Trstom in Jugoslavijo. Ta pogajanja so na željo ZVU prekinili 6. avgusta, da bi lahko ta podrobno proučila jugoslovanski predlog, ki predvideva znatno povečanje trgovinske izmenjave in nova naročila tržaški industriji. Pogajanja bi se morala začeti že v soboto, pa so jih ponovno preložili za dva dni. Ta preložitev kakor tudi komentiranje posameznih italijanskih in tržaških iredentističnih časopisov o nepotrebnosti sporazuma nam nujno vsiljuje zaključek, da Zavezniški vojaški upravi in odgovornim italijanskim krogom očitno primanjkuje dobre volje, da bi prišlo čimprej do obojestransko koristnega gospodarskega sporazuma. Napadi italijanskega tiska na sporazum pa hkrati odražajo ponovno zaostritev pred kratkim še spravljenega stališča rimske vlade do Jugoslavije, kar se med drugim kaže tudi v zastojih pogajanj o Trstu. Pogajanja še niso končana in je zato še prezgodaj dati konkretne zaključke. Nedvomno pa nam bodo prihodnji dnevi jasno pokazali, ali nameravajo odgovorni italijanski krogi še vedno ostati na starih pozicijah ali pa bo tudi pri

njih začel prevladovati duh treznega presojanja.

Pretekli teden je umrl bivši predsednik italijanske vlade in voditelj demokratske stranke De Gasperi. Bil je osrednja osebnost v italijanski zunanji politiki po drugi svetovni vojni. Glede odnosov med Jugoslavijo in Italijo je De Gasperi stalno vodil politiko, ki se ni prav nič razlikovala od stališča skrajno desničarskih struj ter italijanskega iredentizma. Skoraj ves čas, ko je bil na vladi, je De Gasperi uporabljal tržaško vprašanje za izsiljevanje italijanskih zahodnih zaveznikov, v notranji politiki pa za to, da bi italijanske množice čimbolj vpregel v voz svoje stranke in vaticanške politike. De Gasperi je smrt bo nedvomno povzročila resne razkole v stranki, saj je doseganja nasprotstva mnogokrat reševala prav njegova osebna avtoriteta.

V zavezniški Grčiji so bile pred dnevi po vseh mestih velike demonstracije za priključitev otoka Cipra matični domovini. Grško ljudstvo je namreč podprlo zahtevo svoje vlade, naj razpravlja o anglo-grškem sporu za Ciper Glavna skupščina Združenih narodov na svojem prihodnjem zasedanju v septembru. Na otoku Cipru, ki leži med grško in turško obalo, je 80 odstotkov prebivalstva grške narodnosti. Že pred petimi leti so organizirali prebivalci neuradni plebiscit, v katerem so se izrekli za priključitev h Grčiji, vendar so ostali Angleži za te in tudi za poznejše zahteve povsem gluhi. Ob upoštevanju načel ustanovne listine Združenih narodov bi moral otok pripasti Grčiji, čeprav je le malo upanja, da bi Angleži zapustili to važno strateško točko v Sredozemlju.

V Aziji je zopet na dnevnem redu Formozo, zadnje zatočišče poraženih Čangkajskovih čet. Kitajski zunanji minister Ču En Laj je pred dnevi povsem jasno povedal, da je kitajsko ljudstvo trdno odločeno osvoboditi ta otok. Američani so to izjavo tolmačili kot propagandno, ker bo po njihovem mnenju take operacije zahtevale dosti večje število pomorskih enot, kakor razpolaga z njimi Kitajska. Kljub temu pa so nekoliko porožljali z orožjem in skupaj z Čangkajskovimi četami napadli pokrajino Čengjang. Tako je sporočila agencija Nova Kitajska. Amerikanci pa so to vest zanikali. Nedvomno je, da predstavlja zadnja zaostritev ameriško kitajskega spora za otok Formozo veliko nevarnost za mir na tem področju.

V zvezi z dogodki na Daljnem vzhodu moramo omeniti tudi obisk laburistične delegacije v Pekingju. Kitajci so temu obisku dali poseben pomen, kar je razvidno iz številnih napitnic kitajskih voditeljev na raznih banketih. Politični opazovalci iz Pekinga poročajo, da so Kitajci zavzeli ob obisku laburistične delegacije posebno taktiko: laskanje Angležem in grajanje Američanom. Kitajci seveda smatrajo Atleja za Churchillovega naslednika v vladi in so si seveda hoteli zagotoviti čim več njegovih simpatij.

Dogodki v Afriki so bili v zadnjem tednu zopet vsredotočeni v Tunisu in Maroku. Dočim se v Maroku še vedno na dnevnem redu incidenti, je v Tunisu nastopilo zatijše. Vse kaže, da je Mendès France uspešno presekala gordijski voz spora. S tuniškim ministrskim predsednikom Ben Amarjem sta se domenila, da se bodo prve dni septembra začela v Tunisu pogajanja med obema vladama glede proglavitve notranje autonomije tuniške države. Tuniško prebivalstvo upa, da tokrat ne gre za tradicionalne francoske obljube, temveč za resno prizadevanje Mendès Francea dokončno rešiti sedemdesetletni spor.

Konferenca, ki ni uspela

Mendès France se je udeležil konference za evropsko obrambno skupnost, ki je bila pred dnevi v Belgiji z dokaj jasnim namenom, da prikaže na njej zaskrbljenost francoskega ljudstva pred ponovno nemško oborožitvijo, ki jo ZDA vsestransko podpirajo. S tem je Mendès France potrdil tisto, kar je spregovoril pred tremi meseci pred francoskim parlamentom, »da bo skušal reševati mednarodna vprašanja Francije na osnovi iskrenih želja in gledanj večine francoskega ljudstva. Poskusi in do določene mere tudi uspehi, ki jih je Mendès France dosegel s tem, da se je končala vojna v Indokini in da je omejil pristojnosti francoskega pokroviteljstva v Severni Afriki, so nedvomno omogočili, da se je predstavil francoski predsednik vlade v Bruslju kot zastopnik, ki v marsičem odraža in skuša uresničiti doberšen del težnj evropskega prebivalstva, da se energično odstrani sumljiva atmosfera, ki obdaja politično problematiko.

Mendès France je odpotoval v Belgijo na konferenco z namenom, da potrdi nevoljo francoskega ljudstva pred podpihovanjem nemške oborožitve in da to resnico iznese, kolikor mogoče, pred ameriškimi politiki, katerih naivnost in ekstremizem postajata iz dneva v dan bolj očitna. Razumljivo je, da francoski predsednik ni mogel nastopiti v Bruslju z radikalnimi zahtevami, ker je dober vedel, da bi s tem propadel z ozirom na preveč ukoreninjeno ameriško omrežje v državah atlantskega pakta in predvsem v Italiji.

Zategadelj si je zadal Mendès France nalogo, da bo skušal z raznimi predlogi omiliti, oziroma ome-

jiti ameriške tendence glede Nemčije in nemške vojske. V zvezi s tem je francoski predsednik predlagal na začetku konference naslednje spremembe pariškega sporazuma, ki so ga sprejele pred petimi leti države atlantskega pakta potrjujoč vzpostavitev evropske vojske. Mendès France je najprej zahteval skrajšanje dobe pariškega sporazuma od 50 na 20 let pod pogojem, da se po tem obdobju omogoči vsaki državi članici evropske obrambne skupnosti, da izstopi iz zveze, če smatra to za potrebno. Drugi predlog je bil, da se omeji smisel »naddržavnosti« evropske vojske. Ta predlog je vseboval klavzulo, da bi bilo treba sprejemati vse ukrepe glede evropske vojske enoglasno, s pravico več za posamezno državo članico. Tretji važen predlog pa se nanaša na člen pariškega sporazuma, ki predvideva, da morajo države članice v določenem slučaju pristati na formulo evropske enotne vojske pod komando »evropskega komandanta«. S tem bi se lahko zgodilo, v določenem trenutku morebitne agresije, da bi prešle recimo francoske trupe v sestav evropske vojske pod, recimo, nemškim komandantom. S svojim predlogom je Mendès France zavzel stališče, da bi se moglo to zgoditi samo na nemškem ozemlju.

Kar se tiče ostalih členov pariškega sporazuma, Mendès France je osnoval tezo svojih predlogov na potrebi, da se ves aparat evropske vojske čimbolj decentralizira. Tako da se prepusti posamezni državi članici potrebno samostojnost.

Francoski predsednik je dobro vedel, da bo naletel s takšnimi predlogi na močan odpor Amerikancev in je zato pristal, čeprav nejevoljno, na Spaakovo posredovanje, računajoč, da bo s tem vsaj do določene mere uspel v svojem osnovnem prizadevanju. Spaakovo posredovanje pa ni uspelo in je treba priznati, da je bilo precej nekonkretno in klavzorno. Spaak je zasnoval svoje kompromisne predloge v glavnem na dokaj nestvarnih postavkah, naj ostale države članice razdelijo Mendès Franceove predloge med nujne in nenujne in naj sporočijo te predloge, v primeru da bodo usvojeni, svojim parlamentom toda brez potrebe, da jih parlament sprejmejo.

Konferenca ni uspela. Ameriški zastopniki se niso mogli poglobiti v primernost francoskih predlogov v bojzani, da bo dokončno okrnjena stavba evropske skupnosti in vojaške zveze. Ameriški predsednik Eisenhower je skušal vplivati na Mendès Francea s tem, da je poslal k njemu osebnega odposlanca Bruce s pismom, kjer se je poudarjalo »da je zaradi splošne evropske koristi potrebno, da ostane atlantska zveza na istih osnovah kakor doslej in da bo ratifikacija EOS s strani držav članic dobera okrepila to zvezo.

Amerikance je težko prepričati, ker se drže, kar se tiče Evrope, določenih »širših in površnih načel«, kakor je poudaril sam Mendès France na konferenci v Bruslju. Ameriški politiki se ne ozirajo na specifične pogoje evropskih držav, ne jemljejo v poštev, da Francozi ne morejo tako enostavno požirati ameriško propagando v korist bodoče nemške vojske in povsem negativno ocenjujejo sedanjo vlogo Mendès Franceove politike v Franciji in izven nje, ki pa je tipičen odraz izvornih želja večine evropskega prebivalstva glede Nemčije, in Nemcev, ameriške »širokopotezne« toda breztemeljne politike in neprimernih ukazovanj.

Po končani konferenci je odpotoval Mendès France nemudoma v London in je to potovanje nedvomno znamenje, da utegnejo biti gledanja Anglije, ki namenoma ni v evropski zvezi, in sedanje francoske vlade, v marsičem enaka. Več znakov potrjuje, da je potovanje Mendès Francea v London celo demonstrativen akt proti ekstremizmu ameriške politike. Tudi dejstvo, da Mendès France ne bo zahteval od francoskega parlamenta zaupnice za Evropsko obrambno skupnost, lahko uvrščamo med namene, da se ožigosajo ameriški diktatorski ukrepi v pogledu evropskih zadev.

V nekaj vrstah

CARIGRAD — V Turčiji je ugodno odjeknila vest, ki jo je dal predsednik egiptovske vlade Naser, češ da bi eventualni sovjetski napad na Turčijo pomenil nevarnost za Egipt. To vest smatrajo za začetek boljših odnosov med obema državama.

AMSTERDAM — Nizozemsko potniško letalo, ki vozi na progi New York — Amsterdam je nekaj sto kilometrov daleč od evropske obale padlo v morje. V njem je bilo 21 potnikov. Mornarji so našli nekaj razbitin letala.

BONN — Industrialec in poslanec katoliške demokratske Adenauerjeve stranke Karl Franc Schmidt Wittmack je s svojo družino pobegnil v Vzhodno Nemčijo, kjer je zaposlil za zatočišče.

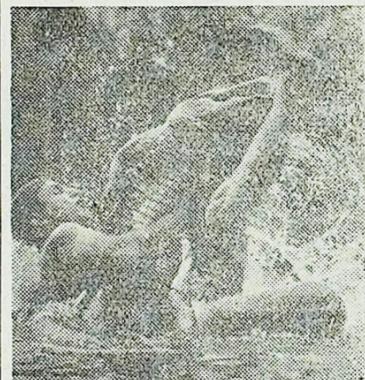
ANKARA — Turški list »Zafer« poroča, da Grška nima nobene pravice zahtevati otoka Cipra zase. Če že ne ostane pod angleško kontrolo, potem se mora vrniti prej Turčiji kakor pa Grčiji.

PEKING — Vse demokratične stranke in ljudske organizacije »Kitajske« so izdale proglas, v katerem »slovesno izjavljajo pred celim svetom«, da je kitajsko ljudstvo odločeno, da na vsak način osvobodi Formozo. Kuo Mo Džo, predsednik kitajskega »Komiteta za mir«, je sporočil poziv ameriškemu ljudstvu, naj se zadrži pred vsakim vmešavanjem v notranje zadeve Kitajske, posebno pa naj se ne zoperstavlja »osvoboditvi Formoze«.

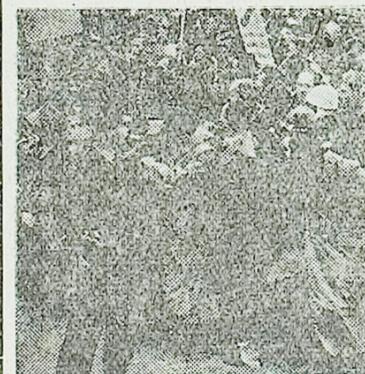
NEW DELHI — V severnem toku sta reki Ganges in Brahmaputra preplavili bregove, zaradi česar je okrog 10 milijonov ljudi ostalo brez strehe.

BERN — V Švici imajo spet velika deževna neurja, poplave in zemeljske plazove. Dež je lil 20 ur zdržema.

Okno v svet

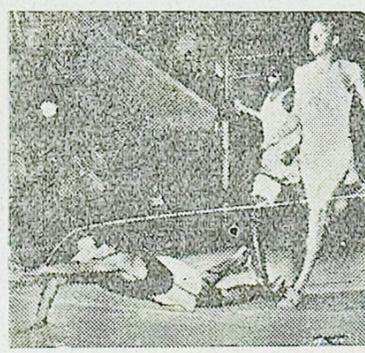
Takole prijetno igro v vodi si je omislil neki Dunajčan. Z daljnega Misisipija je pripeljal s seboj mladega aligatorja in ga privadil nas, tako da se zdaj lahko brez strahu igra z njim v svojem domačem bazenu. Ime mu je dal »Jokel«. Prevaža ga celo po mestu v avtu. Kaj nenavaden prizor, mar ne?

V kapitalističnih deželah zapadne Evrope spet govorijo pendreki in se razgledajo kriki demonstrantov. Na Bavarskem že del časa stavkajo delavci kovinarske industrije. Tudi iz Londona poročajo o stavkah. Naša slika nam prikazuje demonstracije v Hamburgu, kjer delavci zahtevajo povišanje mezd.

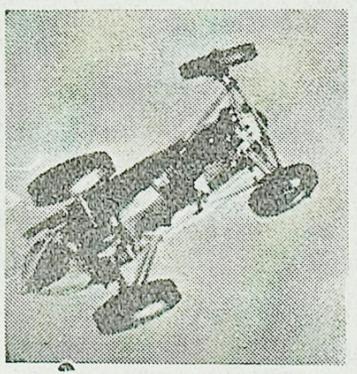
Odpravo ameriških zakoncev-raziskovalcev Denis je presenetil leopard, ko je bredla visoko prerijsko travo. V hipu se je vrgel na enega od črncev-svremjvalcev. Počil je strel in ubil zverino. Še prej kot puška gospoda Denisa pa je počil tofografski aparat njegove soproge in ohranil na plošči vznemirljivo prizor.

Na nekem stadionu v Kaliforniji je na čuden način zmagal Jim Lea. Tik pred ciljem 4 tisoč metrov dolge proge se mu je zgodila majhna nezgoda: omahnil je od utrujenosti, toda pri tem ni izgubil prisotnosti duha — z iztegnjeno roko je pretrgal vrvice na cilju in tako postal zmagovalac, kakor vidite na sliki.

V Rouenu se je javil nekemu znamenemu nogometnemu klubu slavni madžarski nogometaš Zaharias, češ da je prebežal na Zahod zaradi političnih vzrokov. Toda že pri prvi tekmi se je izkazalo, da to ni bil nikak Zaharias, temveč le neki češki študent, ki so ga zamikali milijoni. Dečko se ni branil dajati tudi svoje avtograme...

Na dirkališču Dyton (Ohio) je šofer dirkalnega avtomobila Jim Rigby verjetno zagledal pod nebom kake leteče krožnike, da se pognal na ovinku z brzino 200 km na uro kar 11 metrov visoko. Nevarna ekspedicija v višino ga je seveda stala življenje. Ob ponovnem pristanku na naš planet je od avta in šoferja ostal le žalosten zmakec.

Solinarji so že presegli lansko proizvodnjo

Z obiska v piranskih solinah

Z nizkega griča nad Sv. Jernejem, kjer lepa asfaltirana cesta zavije v sečoveljsko dolino se odpira veličasten pogled na Piranske soline. Vsa širna ravan, ki se razprostira vse onstran do nove struge regulirane Dračonje je preprežena z gosto mrežo jarkov in nasipov ter razdeljena na sto in sto pravokotnikov različnih velikosti. To so solinarska polja, plitvi bazeni čez in čez pokriti z morsko vodo, v kateri motno odseva vroče poletno sonce. Na širokem nasipu — odcedišču, se v soncu bleščijo bele piramide, del letošnjega pridelka. Vzdolž nasipa pa ropotajo po ozkih tračnicah do vrha natovorjeni vagončki, ki jih hrumeč vleče proti kanalu motorna lokomotiva. Se dalje onstran kanala stoje rastresene po planjavi solinarske hišice. Ob jarkih neutrudno

dviga. Iz teh bazenov jo po določenem času spustijo v naslednje vedno manjše in bolj plitve. V vsakem bazenu postaja vse gostejša, dokler končno ne doseže 25% soli.

Prvi del postopka ali koncentracije je s tem končan. Dosežen je potreben odstotek, da sol prične kristalizirati. Takrat spuste vodo, ki je težka in teče kakor olje, v posebne bazene, katerih površino pokrije le za dober centimeter na debelo. In že v prvih popoldanskih urah se začne »delati« sol. Drobnji beli kristali se počasi nabirajo na trdo nabitem ilovnatem dnu. Sloj soli postaja vse debelejši in pozno popoldne je dno enakomerno pokrito s svetlikačo se belo preprogo.

Sol zgrmejo na kupe in jo nekaj časa pustijo, da se osuši, nakar jo preveljejo v skladišča. Preostalo tekočino, ki ji pravijo »salamura« in ki ima visok odstotek soli, tudi koristno uporabijo. To pošiljajo v ljubljansko kemično tovarno, kjer iz nje pridobivajo klor in drugo.

OBETA SE DOBER PRIDELEK

Letos so solinarji zadovoljni. Res, da v začetku poletja ni nič kaj dobro kazalo in da se je zaradi slabega vremena sezona zapoznala za en mesec. Prišli pa so lepi dnevi. Že v prvi polovici avgusta so dosegli lansko proizvodnjo in jo doslej že znatno presegli. Če bo vreme držalo še nekaj časa, tako menijo solinarji, ne bodo imeli težav pri izpolnitvi letnega plana, v katerem so predvideli, da bodo pridelali 25.000 ton soli.

Za razliko od industrijskih podjetij in drugih dejavnosti je proizvodnja v solinah dokaj težko predvideti in napraviti realen plan. Proizvodnja je v glavnem popolnoma odvisna od vremena in si ne morejo pomagati, če jim je to sovražno. Zato količinsko toliko varira iz leta v leto, kakor nikjer drugje.

Prav o tem sem se lahko prepričal, ko mi je tehnični vodja tov. Franič pokazal grafikon, ki prikazuje proizvodnjo zadnjih 23 let. Razmerje med najvišjo in najnižjo letno proizvodnjo je 1:20. Tako so leta 1922 dosegli 45.000 ton, leta 1943 pa 2.300 ton. Povsem razumljivo, da je težko planirati!

Grafikon prikazuje tudi povprečno proizvodnjo solin, v različnih obdobjih. Povprečje zadnjih 23 let je 23.000 ton. Za časa Italije je bilo povprečje 21.000 ton, v letih med drugo svetovno vojno pa komaj 16.000 ton. Po osvoboditvi so proizvodnjo močno povečali in povprečni pridelek povojnih let je skoraj 30.000 ton kljub temu, da je bilo nekaj slabih sezon. Leta 1946 so se približali »rekordu« in dosegli 43.000 ton.

STARE IN NOVE SOLINE

Še nedavno se vsa širna površina solin ni po ničemer razlikovala. Solinarji so pridobivali sol vsak zase. Vsak je imel svoje bazene za koncentracijo in kristalizacijo ter individualno opravljal ves postopek proizvodnje od začetka do konca. Tako je še danes na vsej južni polovici solin, ki je tako značilna prav po svojih črpalkah na veter in solinarskih hišicah.

Druga polovica pa je »nova«. Ne

morda glede na to, od kdaj tu pridelujejo sol, pač pa glede načina proizvodnje. Tu ne vidimo nobenih črpalk, nobenih hišic in pogled nanjo ni tako prijazen. Vse se nam zdi, da nekaj manjka. Prvi del postopka pridobivanja soli — koncentracija — je na tem delu solin skupen. Da je vode vedno dovolj, skrbijo močne električne črpalke. Vsak solinar pa dobi v svoje bazene že polproizvod in njegovo delo je v tem, da nadzoruje končno fazo postopka in pobira sol.

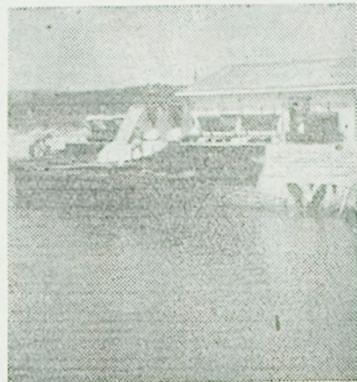
Prednost tega poslednjega načina je velika. Saj na tem delu solin vsak posameznik pridelava skoraj še enkrat toliko soli, kakor na drugi strani. Razmerje je približno takole: Ko po starem načinu 200 solinarjev pridelava 14.000 ton, po novem načinu 70 solinarjev pridelava 10.000 ton soli. Naravno, da je v tem primeru proizvodna cena soli občutno nižja.

DANES IN NEKOČ

V solinah delajo nekateri najstarejši solinarji že po trideset in več let. Ti vedo povedati, kako je bilo takrat, ko so bila solinarska polja še last posameznih gospodarjev. Solinarji so delali pri njih kot naemniki za polovico pridelane soli. Bili so to trdi dnevi, zaslužek pičel, delo pa mnogo bolj naporno kot danes.

Vso sol so morali takrat po trikrat prenesti na ramenih. Prvič iz bazenov na odcedišče, drugič od tod na barko in končno, kar je bilo najtežje, z barke po štiridesetih stopnicah na stredo glavnega skladišča, odkjer so jo stresali v notranjost.

Danes prevažajo sol z vagončki. Preuredili so tudi pretovarjanje. Medtem ko so morali doslej vsak vagonček zapeljati na krov barke, kar je bilo zelo zamudno, saj včasih, ob visoki plimi, tudi po sedem delavcev ni moglo potisniti polne-

Tako jih nakladajo danes

ga vagončka na barko. Letos pa so zgradili ob kanalu mostiček. Barka zapelje spodaj in ko lokomotiva privleče vagončke, jih dva delavca sproti prevračata. Sol pada na širok pločevinast žleb, po katerem sama zdrži naravnost v notranjost barke. Tako izprazni v dobrih treh minutah do 15 vagončkov, medtem ko so prej v tem času komaj enega ali dva. Prevozna sredstva so mnogo bolj izkoriščana, na delovnem mestu trije ljudje manj.

NOVE INVESTICIJE

Čeprav so zadnja leta že marsikaj uredili in modernizirali, so pro-

Kraševci prejmejo za oddano mleko do 7 milijonov na mesec

Še nam je v spominu, kako so naše mamicice mlekarile v Trstu. Zgodaj zjutraj so se odpravile in da so prihranile tistih nekaj litr, so se odpravile peš na tri in tudi štiri ure dolgo pot. Nekateri so si bile toliko prihranile, da so si lahko kupile voz in konja. Te so prejšnji popoldan pobirale mleko po več vaseh in ga nato preprodale v Trstu.

Po osvoboditvi se je na Krasu nadaljevalo staro življenje in mlekarice so se spet odpravljale z vsemi mogočimi sredstvi v Trst. Ta je nesla 40, ona 50 in nekatere tudi po več litrov mleka. Po priključitvi pa je tega mlekarjenja bilo konec. Namesto posameznih mlekaric se je tedaj pojavilo združeno podjetje, ki je organiziralo odkup in prevoz mleka v Trst. To je trajalo vse do tlej, dokler niso italijanske oblasti ukinitve še te možnosti, ki jo je imel kraški kmet, da je prodajal mleko v Trst.

Misliti je bilo potrebno seveda, kako odstraniti to pomanjkljivost, pravzaprav še prej, kako urediti mlekarjenje na Krasu po vseh modernih higienskih predpisih in iz ostalih komercialnih vidikov. Tako in posebno še zaradi tega, da bi povečali in izboljšali živinorejo na Krasu, so začeli misliti na novo mlekarjo. Ta je zdaj gotova in že nekaj mesecev služi svojemu namenu.

Ko stopiš v prostore nove mle-

karne v Sežani, te najprej začudi izredna snaga. Prostori so vsi čisti belo pleskani, lepo urejeni in svetli.

Strojne naprave so najmodernejše, razen, kakor mi je potožil tov. Kjuder, nekaterih madžarskih strojev, ki so jih poslali pokvarjene. Strojniki je sicer potožil, da je težko upravljati z vsemi temi kompliciranimi stroji, da bi raje delal na bolj navadnih, a kljub temu tega ne verjamem, ker sem pač prepričan, da raje dela s takimi stroji, pa čeprav si mora razbijati glavo, če se mu kateri kdaj pokvari.

V mlečni dozdaj mleko pasturizirajo, izdelujejo sir, maslo in kazein. Dnevno odkupujejo in predelajo okrog 11.000 litrov mleka.

V najkrajšem času pa bodo začeli izdelovati tudi led, predvsem za potrebe domačega gostinstva in za izvozna podjetja, ki ga bodo rabila za hlajenje vagonskih pošiljk blaga, namenjenega v inozemstvo.

Istovrstno pa urejajo tudi prostore za stekleničenje mleka. Danes že povsod prodajajo mleko le v steklenicah, v Trst pa že ne morejo skoro drugače prodati kakor s kakovostnim mlekom, ki je v steklenicah in obenem zajamčeno, da je prvovrstno.

Mlekarja namerava poleg tega odpreti v Sežani mlečno restavracijo, kjer bodo postregli gosta z vsemi mlečnimi proizvodi.

Nekaj posebnega je za mlekarjo tudi laboratorij, ki ni še popolnoma urejen, ker manjkajo nekatere priprave, a že služi. V mlekarji imajo tudi agronomo-mlekarja, ki bo nadziral proizvodnjo mlečnih izdelkov, pregledoval mleko in izdelke ter lahko uvajal nove proizvode, saj moderno mlekarstvo pozna recimo samo pri siru že nad pet sto vrst. To je vsekakor velika korist za mlekarjo, ker bodo na ta način izdelki zares kvalitetni, ker jih bo strokovnjak znanstveno pregledal in proučil.

Posebno je zanimivo, kako je podjetje organiziralo odkup mleka. Tovariš Kjuder mi je med drugim razkazal tudi načrt odkupne mreže. Odkup mleka zajame sleherni vas v sežanskem okraju. Čim je vas oddaljena nad kilometer od odkupne baze, že prejme kmet dinar več za liter mleka, ki ga prinese v odkupno bazo. Po vaseh gredo vsako jutro kamioni in pobirajo mleko; čim je vas oddaljena od glavne ceste toliko, da kmetje ne prinašajo sami

izvodni stroški še vedno višji, kot bi lahko bili glede na možnosti, ki jih imajo za znižanje. Zato nameravajo postopoma odpraviti vse pomanjkljivosti, tu in tam preurediti in uvesti nove tehnične naprave.

Ročno nakladanje vagončkov je zelo zamudno. Poleg tega, da še vedno prav zaradi tega ne morejo polno izkoristiti prevoznega parka, tudi soli ne utegnejo sproti odvažati v skladišče. Tako jim dež povzroči večših veliko škodo. Izračunali so, da samo zaradi dežja izgubijo povprečno vsako leto okrog 340 ton soli. Drugih 360 ton pa izgubijo, ker se sol na netlakovanem odcedišču umaže in pomeša z blatom.

Temu bomo naredili konec. Že za prihodnje leto bodo tlakovali odcedišče s kamnitimi ploščami. Nabavili bodo tudi elevator. Tako bo nakladanje slo hitreje in z manjšimi napori. Kar je pa glavno, je to, da bo mnogo ceneje.

Seveda ne gre vse to brez potrebnih sredstev. Predvidevajo, da bodo ta dela stala okrog 10 milijonov dinarjev. To pa končno ni mnogo, če upoštevamo, da bodo s temi napravami vsako leto prihranili nad 8 milijonov dinarjev, ki so doslej zaradi navedenih stvari šli v nič.

Tako bodo, vsako leto nekaj, z lastnimi sredstvi ob sodelovanju celotnega kolektiva postopoma naredili vse, kar manjka, in se uvrstili med sodobno urejene soline.

mleka, je tako urejeno, da ga pripelje poseben voznik do glavne ceste. Samo vozniški stanujejo podjetje okrog 250.000 din na mesec. Kamioni pa dnevno vozijo na štirih progah, da zajamejo sleherni vas.

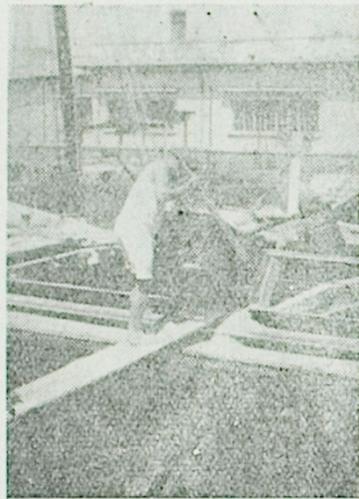
Mlekarja predeluje trenutno 11 tisoč litrov mleka. Lahko bi ga pa okrog 20.000. Na Vipavskem je še vedno po cenitvah strokovnjakov okrog 5000 litrov mleka neodkupljenega, ker ga mlekarja v Podnanosu ne more odkupiti. Za sežansko mlekarjo je pa še zanka vprašanje nove posode. Kakor hitro uredijo to vprašanje, bodo začeli odkupovati mleko tudi po vipavskih vaseh.

Zanimalo me je, kakšno mleko dajejo kmetje, pa mi je tov. direktor pokazal kartoteko, kjer zapisujejo gradacijo maščobe oddanega mleka. Dejal je, da se je stanje precej popravilo, da je pa še vedno dovolj takih, ki poskušajo slepariti. Nekateri še vedno nosijo posneto mleko. To je razvidno iz kartoteke. Maščoba včasih pokaže okrog štiri stopinje, medtem ko drugič pokaže mleko istega proizvajalca dve stopinji.

Tov. Kjuder mi je tudi zaupal, da še ni povsem zadovoljen z gradacijo maščobe mleka, upa, da se bo na to stanje le popravilo, ko bodo kmetje uvideli, da s sleparjenjem dejansko le sebe oskudujejo. Kakor vidimo, je za odkup mleka na Krasu prav lepo poskrbljeno. Kraški kmet lahko brez skrbi goji živino in ve, da bo vse mleko lahko dobro prodal. Saj prejmejo na mesec Kraševci samo za mleko okrog sedem milijonov dinarjev, kar se vsekakor pozna.

Na Krasu je najboljša pasemska živina, strokovnjaki pa kljub temu niso še zadovoljni z njeno kvaliteto. Pravijo, da bi se dalo še marsikaj izboljšati. Prav ta čas delajo na t.m., da bi odpravili jalovost pri živini. Akcija je pokazala dobre uspehe. Strokovnjaki nameravajo prirediti na jesen razstavo plemenske živine, ki naj bi predvsem koristila kmetovalcem in jih vzpodbudila, da bi redili res kvalitetno živino.

Skrb okrajnega ljudskega odbora in okrajne združne zveze na Krasu je velika. Z velikimi napori so dosegli že vidne uspehe. Da bodo uspehi še večji, pa se morajo ozanimati še sami kmetovalci in pomoč sprejemati tako, da bo res učinkovita.

Tako so nekoč nakladali barke

škripajo črpalke, katerih bela platnena krila enakomerno obrača lahen zapadnik. Ozračje je nasičeno s hlapi; povsod oster vonj po soli in morju.

12 KVADRATNIH KILOMETROV POD VODO

Pozimi je tu pusto. Razen nekaterih stalnih delavcev, ki čuvajo naprave ni nikjer žive duše. Že zgodaj spomladi pa soline oživijo. Takrat začnejo solinarji popravljati bazene. Trdo nabijajo zmeččano ilovico, očistijo kanale popravijo zatvornice in črpalke. Včasih se tudi zgodi, da razburkano morje podre nasipe in povzroči veliko razdejanje. V takem primeru morajo vse naprave popolnoma obnoviti in nastala škoda gre v milijone. Na srečo se to le poredkoma dogaja in navadno nimajo z nasipi posebnih skrbi.

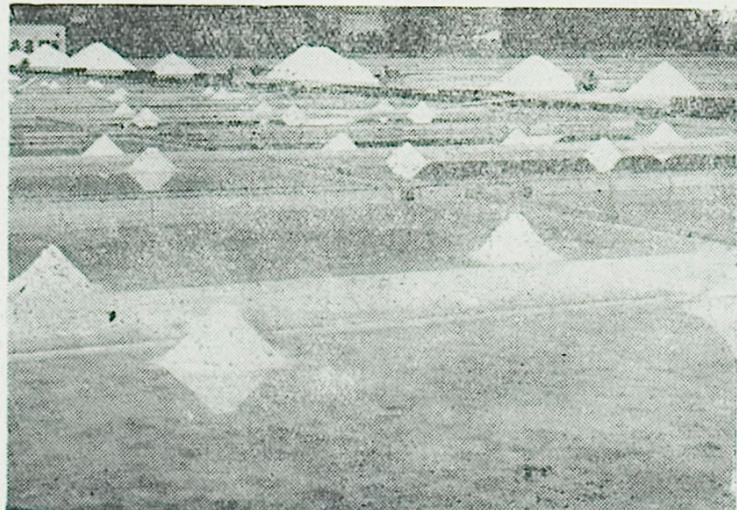
Zato pa morajo vsako pomlad temeljito pripraviti bazene, zlasti tiste, v katerih sol kristalizira. V takem bazenu ne sme biti najmanjše luknje ali udrtnje, kjer bi se sol lahko prišla. Dno mora biti gladko kot zrcalo in popolnoma ravno da se voda enakomerno razlije po vsej površini.

Ko se vreme ustali se začne sezona. V bazene spuste vodo. Takrat dela v solinah, ki so po proizvodnji na prvem mestu v Jugoslaviji, nad štiri sto solinarjev. Raztreseni po vsej ogromni, umetno poplavljeni površini, ki meri nič manj kot 12 kvadratnih kilometrov, opravljajo svoje delo, izpostavljeni od jutra do večera najhujši poletni pripeki in ne poznajo nedelje ne praznika, dokler ni »žetev« pospravljena.

BELI KRISTALI

Ustavil sem se ob glavnem kanalu, po katerem teče voda iz morja v soline. Kaj lahko bi ga zamenjal za majhno reko. Temu se ne bomo čudili, če vemo, da da 100 litrov morske vode le okrog dva in pol kg soli. Zato »predelajo« vsako leto ogromno količino vode. Če bi hoteli z njo napolniti železniške vagonciste, bi še v solinah polnili poslednje, medtem ko bi lokomotiva, ki je z vso dolgo kompozicijo obrnila v Beogradu, nekako prisopihala nazaj na Koprsko. Vagoni pa bi stali lepo v dveh vrstah vse do našega glavnega mesta.

Pa pustimo to in oglejmo si postopek pridobivanja soli. Ni prav nič zamotan. Le časa zahteva, trdega dela in — vremena. Najprej spuste vodo v velike bazene. Tu pod vročimi sončnimi žarki izhlapeva in odstotek soli se postopoma

Pogled na soline

ŽVAN JAŠA PONOSNO SE DVIGAJO NAŠE GORE

Počitniški izleti po Gorenjskem

Prvega julija. V brzovlaku na progi Sežana—Ljubljana. Sedim pri oknu in v hladni se odmi po nebu. Rahle mračne senice vstajajo iznad obzorja in se skradoma plazijo na gočesno obalo. Sopotnica, ki je zlobo gočesno ždela na sedecu nasproti, je menda uganila mojo zaskrbljeno misel.

»Lotos imamo srečo z vremenom«, je tihojdan opomnila in se kislo nasmešnila.

»Res je«, sem pritril. Sopotnica je imela posinjel obraz. Oči so ji pogreznjene v temne volnine, usta v oplegaju dveh ostrih potez. Vse to ji je dajalo sočutje izzivajoč izraz bolne utrujenosti.

»Tudi vi na počitnice?« sem sprožil razgovor in nemara prehitel njeno vprašanje.

»V porodnišnico«, je zavzdihnila in dodala: »Maz bom pod streho, ni pa...«

»Pod ploho«, sem končal njeno misel. In ko sem ji v Ljubljani pomagal nesti prtljago iz vlaka na peron, je že bilo kakor iz šikafa. Minila mi je volja za mokre počitniške užitke in najrajši bi bil še jaz odšel v porodnišnico ali kamor koli, da bi bil pod streho in na stuhem.

»Vremena Kranjecem bodo se zjasnila«, sem zaupal in se pogumno preselil v »gorenjaca«.

Na Bledu

»Dežela Kranjska nima lepšega kraja...« Veliki Prešeren tega slovovala gotovo ni Bledu zložil ob takem vremenu, kakršno je bilo, ko sem iz pol praznega avtobusa, ki prvača polnike z železniške postaje v Lescah, izstopil na Bledu. Deževalo je zdržema in nič ni kazalo, da bo prenehalo. Triglav, Stol, Jelovica in ves gorski venec je bil pogreznjen v neprodimo gmoto s težko vlago nasičenih megla. Tik nad jezersko gladino so viseli kosmatih hlapov. Ves objokan se je iz njih jedva zaznaval idilični otok s cerkvico. Nepopisno dolgočasen pogled

Gorenjska narodna noša

in moreč občutek. Le tu in tam se je iz megle utrnilo živo človeško bitje iz plemena letoviščarjev in molče hitelo neznanu kam, le na sprehod gotovo ne. Kakor z živim srebrhom obiti so se bleščali zvezni pleski iz polvinilna, strleči kakor skorja od nežne postavice, ki je vteglala oditi iz hotelske sobe v takem vremenu na ulico.

Z mečmo mešanimi občutki sem stopil v hotel »Jelovica« in voščili zaspanemu vratarju dober dan.

»Oprostite«, je rekel moč, »če ni bila to fraza, ki jo avtomatično izgovarjamo, bi dejal, da ste šaljivci. Prekratev vreme! Boste ostali pri nas?«

»Kolkto stane dnevna oskrba s prenočiščem?« pobaram z zadržanim dihom.

»Devet sto dinarjev! Moral sem položiti kovčeg na tla, kajti klecnila so mi kolena.

»Gotovo ste utrujeni, tovariš, če dovolite«, se je pomenljivo mugal priletani vratar in šegavo dostavil: »Morda bi se želeli najprej nelco-

liko okrepčati? Izvrstno kuhinjo imamo.«

»Nemara imate prav. Cutim, da vam za nadaljnji razgovor z vami zares potreben okrepčal.«

Vratar je ljubeznivo prevzel moj kovčeg v svoje varstvo in napolnil sem se v restavraciji. Bilo je okoli druge ure popoldne in sem lahko izbral prostor. Nastel sem kakih pet, šest gostov. Naročil sem skromno kosilo: juho, možgane z jajcem, pečen krompir, solato in kozarec vina. Z visoko dvignjenimi obrvi mi je globoko povesnima ustnima kotičkoma, kar mi je dajalo neznanu važen in uraden izraz, je elegantni natakark bliskovito vihtel svinčnik nad majhnim, podolgovatim blokom, ga z vajenimi prsti energično osvobodil popisanege žistka, ki sem ga v naslednjem trenutku zagledal pred seboj, in se zastrmel vanj. Moral sem si obrisati očala, da sem prav videl. Tri sto trideset dinarjev! Globok vzdih se mi je izvil za biagopokojnim regresom in iskreno sem zaželel, da bi ga mogel obutiti od mrtvih. Potopil sem se in z gesto angleškega lorda plačal ter naročil še turško kavo. In ko sem z enim požikom srebnil še to svojo črno razvado vase, ter pogumno prenesel drugi kletki udarec po moji mršavi uradniški denarnici, ki je morala utreti nadaljnji 50 dinarjev, sem potisnil kapo na čelo, od dirjal k vratarju in zahteval svoj kovčeg. Mož je bil pravkar zapleten v šepetajoči razgovor z nekim tučcem. Opazil sem, kako je vratar mignil z glavo proti meni. V naslednjem trenutku je pristopil neznanec k meni in v rokavi me je zableščala — krasna zaplestna ura. Da mora odgovoriti in da mu je znanjalko za poravnavo hotelskega računa. (Zato da prodaja dragoceno švicarsko »štoparico« napol zastoni. Samo sedem tisoč dinarjev zahteva zanjo. Vratar je menda hotel posredovati, iztegnil je roko, na kateri sem capzil prav tako uro...)

Zahvalil sem se za »ugodno priložnost« in uganil, zakaj se tuji pri nas tako obirajo počitjuo.

»Imate veliko gostov?« me je zanimalo.

»Poln hotel«, se je pohvalil vratar. »Večinoma Holandi, Švedi, Norvežani, Avstriji, Angleži. Prihajajo z lastnimi avtobusi, ostajajo par dni, za njimi sledijo drugi, vedno v večjih skupinah. Krožna notovanja no Jugoslovij prireajo. Trenutno imamo tudi tri Jugoslovane. Domače goste zadržuje slabo vreme. A mi kljub temu »delamo«. Zivihna sezona.«

»A ceno za vse enake? Visoke so in naši delovni ljudje jih ne morejo zmagovati. Kdo bi si mislil, da na Bledu po dežju tudi cene rastejo!« sem pikro pripomnil.

»O, tuji se nič ne pritožujejo,« me je zviška počul brkati hotelski »centerbus« in kratko vprašal: »Ostanete?«

»Ne!«

»Izvolite kovčeg!«

Kljub temu lahko s ponosom izjavim, da sem tri dni letnišnega dopusta preživel v tem našem najlepšem in najdražjem planinskem letovišču. K temu so mi pripomogli znani domačini, ki so gostoljubno privrili, da sem pri njih tri dni vedril. Pri njih sem zvedel, da tako mrtve sezone na Bledu ne pomnijo, čemur je bilo do julija pač krivo dečevje. Že v drugi polovici julija pa se je Bled razveselil številnih gostov, domačih in tujih. Med domačini je tudi veliko invalidov, ki vsako leto radi prihajajo sem zlasti iz južnih predelov države. Ob pretirano visokih cenah pa si naši ljudje ne morejo privoščiti vsega, kar bi jim bilo v resnično, brezskrbno razvedrilo in okrepilo. Zato mora večina letoviščarjev skriti svoje počitniško bivanje na Bledu na nekoliko dni.

V Planici

Stol ni imel skale in tudi okoli Triglava so se lepe trgati megle. Tu in tam je poškilo izba oblakov celo sonce. Ozračje je bilo nasičeno z vlago in še vedno ni bilo pričakovati trajnega izboljšanja vremena. Toda se poskusne razvedritve so ustvarjale v meni optimistično razpoloženje in sem se odločil, da se

potegnem z vlakom v Planico. Sobico sem si bil dal rezervirati že z Bieda. Potisnil so me sicer na podstrešje »Doma«, zakaj v spodnjih prostorih so se bili naselili državljani z juga z družinami. Za dnevni 700 dinarjev sem imel zagotovljeno prijetno sobico s čisto posteljo in trikrat na dan hrano. Gostje sami Srbi in nekaj vojvodinskih Madžarov.

Zanimivo, da mi je bilo laže dobiti sobo in posteljo kakor prostor, kjer naj bi použil zajtrk, obed in večerjo. V čistem planinskem zraku in počitniškem brezdeju prihajajo gostje z zgledno točnostjo k mizi vsilj hkrati. Končno me je natakarka vendarle vtihovala na neki prostorček med državljane od 4 do 8 let. Tako sem se po pedesetih letih zopet enkrat počutil mladega, da, čisto majhnega. Kratkotrajnezi so menda to zaslišali, zato mi je eden izmed njih v znak medsebojnega zblizanja podstavil dolgo leskavo palico pod nogo, da bi bil kmalu talebnil na nos, ko sem si skozi gnečo utiral pot proti svojemu stolu. Drugi pa mi je hotel

deležni njeni gostje. Morali so jih hoditi posebej kupovat v Kranjsko goro. S pretiranim varčevanjem na račun gostov uprava ne bo rešila vprašanja plačnega fonda.

V Kranjski gori

Kratkotrajne razvedritve so me pregnale iz Planice v Kranjsko goro, kjer sem imel nekoliko več srede. Utaboril sem se v notelu »Razor«, ki je bil tudi že »poplavljen« z gosti. Zopet večinoma Srbi in Hrvatji. Za Bledom je Kranjska gora gotovo naše največje in najbolj znano gorenjsko letovišče, ali bolje zdravilišče. Sem zahajajo večinoma ne pljučih bolni ljudje. Moderno urejen zdraviliški dom »Poreča« in mi v bližnjem Maruškem vsako leto nudita številnim bolnikom udobno zavetišče in dobro oskrbo. Dober kilometer iz Kranjske gore, ob cesti na Vršič, pa stoji sredi gozdnega zelenja blesteče postojpe »Erika«, ki ustreza vsem predpisom sodobno urejenega zdraviliškega doma. V prvi polovici julija je ni bilo stalnih gostov, medtem ko je bilo v začetku avgusta tudi tukaj že težko najti prostor. Tendenca da trajno razvedritve je postajala v Kranjski gori v drugi polovici julija vsak dan zanesljivejša. Da bo pares nastalo lepo vreme, je zahtevala tudi živahna gospa Ruža, gradbena inženirka iz Beograda, ki jo je na plesu pri »Slavou« kar na lepem popustil revmatizem in je nemesto tega dobila tako hud žočni napad, da so jo morali prepelati v jeseniško bolnišnico, kjer je bila operirana. »Poput oraha krupne kamečide mi je doktor izvadil iz žužik«, je pripovedovala in osmi dan po operaciji zopet pisala »fotroto«.

Postrežba v »Razorju« se je bistveno razlikovala od one v Planici. Za 680 dinarjev je imel gost dostojno stanovanje in obilno, okusno pripravljeno hrano z dodatkom kulturne postrežbe. Nič se ni pričel, razen mene, ki sem si bil zaželel piščanca v rižoti, pa so mi dali petelina mojih let. Naj mi oprostijo ljubezni upravnik »Razorja«, tovariš Lautar, saj sva se v »Razorju«, tovariš Lautar, saj sva se v »Razorju«, tovariš Lautar, saj sva se v »Razorju«.

»Poln hotel«, se je pohvalil vratar. »Večinoma Holandi, Švedi, Norvežani, Avstriji, Angleži. Prihajajo z lastnimi avtobusi, ostajajo par dni, za njimi sledijo drugi, vedno v večjih skupinah. Krožna notovanja no Jugoslovij prireajo. Trenutno imamo tudi tri Jugoslovane. Domače goste zadržuje slabo vreme. A mi kljub temu »delamo«. Zivihna sezona.«

»A ceno za vse enake? Visoke so in naši delovni ljudje jih ne morejo zmagovati. Kdo bi si mislil, da na Bledu po dežju tudi cene rastejo!« sem pikro pripomnil.

»O, tuji se nič ne pritožujejo,« me je zviška počul brkati hotelski »centerbus« in kratko vprašal: »Ostanete?«

»Ne!«

»Izvolite kovčeg!«

Kljub temu lahko s ponosom izjavim, da sem tri dni letnišnega dopusta preživel v tem našem najlepšem in najdražjem planinskem letovišču. K temu so mi pripomogli znani domačini, ki so gostoljubno privrili, da sem pri njih tri dni vedril. Pri njih sem zvedel, da tako mrtve sezone na Bledu ne pomnijo, čemur je bilo do julija pač krivo dečevje. Že v drugi polovici julija pa se je Bled razveselil številnih gostov, domačih in tujih. Med domačini je tudi veliko invalidov, ki vsako leto radi prihajajo sem zlasti iz južnih predelov države. Ob pretirano visokih cenah pa si naši ljudje ne morejo privoščiti vsega, kar bi jim bilo v resnično, brezskrbno razvedrilo in okrepilo. Zato mora večina letoviščarjev skriti svoje počitniško bivanje na Bledu na nekoliko dni.

Preizkusiti živce s tem, da je pgnal pisano žogo naravnost na mojo mizo in je za las manjkalo, da se igrača ni potopila v moj krožnik juhe. Paglavce je to neznanu zabavalo in se še zmenili niso za opominne francoske vzgojiteljice, ki je bila z njimi. Šele ko jim je neki gost v cirilicah omenil očeta in mater, so se umirili in pograbili žužik.

Srbski gostje, ki so letos napolnili »Doma« v Planici, so se morda upravičeno pritoževali nad nekaterimi pomanjkljivostmi v oskrbi. Ni so navsezni slovenskega načina pripravljanja jedi in so zaman pričakovali, da bi se na jedilniku pojavila kaka njihova specialiteta. Pojeste morajo enostavno tisto, kar postavi strežajka pred nje. Hrana je bila dokaj enolična, za nekatere tudi obroki preskromni. Gostje z otroki so zlasti pogrešali sadja. Letos je bilo dovolj česenj tudi na Gorenjskem in vendar se uprava »Doma« ni v dovoljni meri pobrijgala, da bi jih bilo v ustrejni meri

potegnem z vlakom v Planico. Sobico sem si bil dal rezervirati že z Bieda. Potisnil so me sicer na podstrešje »Doma«, zakaj v spodnjih prostorih so se bili naselili državljani z juga z družinami. Za dnevni 700 dinarjev sem imel zagotovljeno prijetno sobico s čisto posteljo in trikrat na dan hrano. Gostje sami Srbi in nekaj vojvodinskih Madžarov.

Zanimivo, da mi je bilo laže dobiti sobo in posteljo kakor prostor, kjer naj bi použil zajtrk, obed in večerjo. V čistem planinskem zraku in počitniškem brezdeju prihajajo gostje z zgledno točnostjo k mizi vsilj hkrati. Končno me je natakarka vendarle vtihovala na neki prostorček med državljane od 4 do 8 let. Tako sem se po pedesetih letih zopet enkrat počutil mladega, da, čisto majhnega. Kratkotrajnezi so menda to zaslišali, zato mi je eden izmed njih v znak medsebojnega zblizanja podstavil dolgo leskavo palico pod nogo, da bi bil kmalu talebnil na nos, ko sem si skozi gnečo utiral pot proti svojemu stolu. Drugi pa mi je hotel

deležni njeni gostje. Morali so jih hoditi posebej kupovat v Kranjsko goro. S pretiranim varčevanjem na račun gostov uprava ne bo rešila vprašanja plačnega fonda.

V Kranjski gori

Kratkotrajne razvedritve so me pregnale iz Planice v Kranjsko goro, kjer sem imel nekoliko več srede. Utaboril sem se v notelu »Razor«, ki je bil tudi že »poplavljen« z gosti. Zopet večinoma Srbi in Hrvatji. Za Bledom je Kranjska gora gotovo naše največje in najbolj znano gorenjsko letovišče, ali bolje zdravilišče. Sem zahajajo večinoma ne pljučih bolni ljudje. Moderno urejen zdraviliški dom »Poreča« in mi v bližnjem Maruškem vsako leto nudita številnim bolnikom udobno zavetišče in dobro oskrbo. Dober kilometer iz Kranjske gore, ob cesti na Vršič, pa stoji sredi gozdnega zelenja blesteče postojpe »Erika«, ki ustreza vsem predpisom sodobno urejenega zdraviliškega doma. V prvi polovici julija je ni bilo stalnih gostov, medtem ko je bilo v začetku avgusta tudi tukaj že težko najti prostor. Tendenca da trajno razvedritve je postajala v Kranjski gori v drugi polovici julija vsak dan zanesljivejša. Da bo pares nastalo lepo vreme, je zahtevala tudi živahna gospa Ruža, gradbena inženirka iz Beograda, ki jo je na plesu pri »Slavou« kar na lepem popustil revmatizem in je nemesto tega dobila tako hud žočni napad, da so jo morali prepelati v jeseniško bolnišnico, kjer je bila operirana. »Poput oraha krupne kamečide mi je doktor izvadil iz žužik«, je pripovedovala in osmi dan po operaciji zopet pisala »fotroto«.

Postrežba v »Razorju« se je bistveno razlikovala od one v Planici. Za 680 dinarjev je imel gost dostojno stanovanje in obilno, okusno pripravljeno hrano z dodatkom kulturne postrežbe. Nič se ni pričel, razen mene, ki sem si bil zaželel piščanca v rižoti, pa so mi dali petelina mojih let. Naj mi oprostijo ljubezni upravnik »Razorja«, tovariš Lautar, saj sva se v »Razorju«, tovariš Lautar, saj sva se v »Razorju«.

»Poln hotel«, se je pohvalil vratar. »Večinoma Holandi, Švedi, Norvežani, Avstriji, Angleži. Prihajajo z lastnimi avtobusi, ostajajo par dni, za njimi sledijo drugi, vedno v večjih skupinah. Krožna notovanja no Jugoslovij prireajo. Trenutno imamo tudi tri Jugoslovane. Domače goste zadržuje slabo vreme. A mi kljub temu »delamo«. Zivihna sezona.«

»A ceno za vse enake? Visoke so in naši delovni ljudje jih ne morejo zmagovati. Kdo bi si mislil, da na Bledu po dežju tudi cene rastejo!« sem pikro pripomnil.

»O, tuji se nič ne pritožujejo,« me je zviška počul brkati hotelski »centerbus« in kratko vprašal: »Ostanete?«

»Ne!«

»Izvolite kovčeg!«

Kljub temu lahko s ponosom izjavim, da sem tri dni letnišnega dopusta preživel v tem našem najlepšem in najdražjem planinskem letovišču. K temu so mi pripomogli znani domačini, ki so gostoljubno privrili, da sem pri njih tri dni vedril. Pri njih sem zvedel, da tako mrtve sezone na Bledu ne pomnijo, čemur je bilo do julija pač krivo dečevje. Že v drugi polovici julija pa se je Bled razveselil številnih gostov, domačih in tujih. Med domačini je tudi veliko invalidov, ki vsako leto radi prihajajo sem zlasti iz južnih predelov države. Ob pretirano visokih cenah pa si naši ljudje ne morejo privoščiti vsega, kar bi jim bilo v resnično, brezskrbno razvedrilo in okrepilo. Zato mora večina letoviščarjev skriti svoje počitniško bivanje na Bledu na nekoliko dni.

Preizkusiti živce s tem, da je pgnal pisano žogo naravnost na mojo mizo in je za las manjkalo, da se igrača ni potopila v moj krožnik juhe. Paglavce je to neznanu zabavalo in se še zmenili niso za opominne francoske vzgojiteljice, ki je bila z njimi. Šele ko jim je neki gost v cirilicah omenil očeta in mater, so se umirili in pograbili žužik.

Srbski gostje, ki so letos napolnili »Doma« v Planici, so se morda upravičeno pritoževali nad nekaterimi pomanjkljivostmi v oskrbi. Ni so navsezni slovenskega načina pripravljanja jedi in so zaman pričakovali, da bi se na jedilniku pojavila kaka njihova specialiteta. Pojeste morajo enostavno tisto, kar postavi strežajka pred nje. Hrana je bila dokaj enolična, za nekatere tudi obroki preskromni. Gostje z otroki so zlasti pogrešali sadja. Letos je bilo dovolj česenj tudi na Gorenjskem in vendar se uprava »Doma« ni v dovoljni meri pobrijgala, da bi jih bilo v ustrejni meri

Motiv iz doline Trente

V OBJEMU ČAVNA

»Na Caven pojdemo...« je slo od ust do ust. Bilo je to ob času, ko cveto narcise in šmarnice, ko ves Caven diši po teh zlahnih cvetlicah. Več kot dvajset nam je bilo, ko smo zavili iz vasi. Otroci so skačali, peli in vriskali; tak hrup mi ni ugajal. Mladina je pak brezskrbna, gre na Caven, da lahko reče: »Bil sem na Cavnju! Toda iti na Caven v pravem pomenu besede, je nekaj drugega. Iti na Caven, pomeni, da doživljaš z njim, da se vživiš v vse našim lepim goram prirojene oblike, in jih razumeš, ko hočejo klicati: »Pridi k nam, na lezi v senco, spočivi se boš pri nas!« Res je to! Človek, ki se z vsem sreem pogreze v uživanje na planinah, se spočije. Zato sva se s prijateljem Stefanom raje ločila in šla dalje na svojo roko. Trušč miadčji je polasi pojenjavil, medtem ko sva midva v lahnem pogovoru korakala po gostem gabrovju proti Zavirku. To je kraj, kjer izvira voda za kato do Podkorena je pol ure peš poti. Spotoma si izletnik lahko ogleda izvir Save-dolinke v Podkorenu pa enonadstorno hišo, na kateri je tik pod robom strehe označeno da je l. 1870 do tiste višine zapadel sneg. 93 let stara ženica mi je povedala, da je doživela veliko zim, ko so bile vse hiše pod snegom. »Kakor podgane smo morali iti na dan, da se nismo zadušili.«

rozakala v hrib. Međtem ko je steza do sedaj bila še kar položna, se je nenadoma strmo začela dvigati. Kraj steze te in tam beločah. Več kot dvajset nam je bilo, ko smo zavili iz vasi. Otroci so skačali, peli in vriskali; tak hrup mi ni ugajal. Mladina je pak brezskrbna, gre na Caven, da lahko reče: »Bil sem na Cavnju! Toda iti na Caven v pravem pomenu besede, je nekaj drugega. Iti na Caven, pomeni, da doživljaš z njim, da se vživiš v vse našim lepim goram prirojene oblike, in jih razumeš, ko hočejo klicati: »Pridi k nam, na lezi v senco, spočivi se boš pri nas!« Res je to! Človek, ki se z vsem sreem pogreze v uživanje na planinah, se spočije. Zato sva se s prijateljem Stefanom raje ločila in šla dalje na svojo roko. Trušč miadčji je polasi pojenjavil, medtem ko sva midva v lahnem pogovoru korakala po gostem gabrovju proti Zavirku. To je kraj, kjer izvira voda za kato do Podkorena je pol ure peš poti. Spotoma si izletnik lahko ogleda izvir Save-dolinke v Podkorenu pa enonadstorno hišo, na kateri je tik pod robom strehe označeno da je l. 1870 do tiste višine zapadel sneg. 93 let stara ženica mi je povedala, da je doživela veliko zim, ko so bile vse hiše pod snegom. »Kakor podgane smo morali iti na dan, da se nismo zadušili.«

»Glej, glej, kako jasno se vidi čez Kras na morje.«

Res, kot srebro se je bleščalo morje in daleč se je izgubljalo v nejasno sinjino. Slovensko morje, Trst, Slovenija... to ni naše, vzeli so nam. Človeku se kar čudno ždi, kot bi skoraj z roko dosegel čez Kras do morja, pa so nam vzeli. In tam na skrajni desni se vidi svetel trak, ki se proti morju razširi, kot da bi ga hotel objeti. To je Soča, ki prav tako ni naša cela kot bi morala biti. Nad Tržičem se razloži dim tovarn in ladjedelnic, kjer delajo naši ljudje. In še dalje gre pogled... Na morju se pojavlja dve prav majhni piki, v resnici sta prav gotovo dve veliki ladji. Prav pred nama, le precej niže, leži Vipavska dolina. Vidiva ceste, potokce, njive in hiše. Kot bi velikani hodili po dolini in trosili kamečke — sedaj več, sedaj manj, tako leže vasi in hiše. Kaj za nama? Tih in miren je Caven na tej strani, kot da bi se zasaanjali, kot kar vidi pred seboj. V večih prokine to veličastno travnico visrk presernega planinca. Travniki so ozeleneli, le tu in tam se dviga iz trave kaka narcisa. Poleti, ko trava doraste, na Mali glavi, kot imenujejo ta del Cavnva, vse mrgoli koscev, grabljice in voznikov. Senožeti odmevajo od viskov.

Po malem okrepčilu sva se odpravila proti gozdu in nato h koči. Kako očarjiv je pogled na gozd. Travniki pred njim je bil posut z narcisami, da se nisva mogla zadržati in sva si utrgala šopek. Nato sva jo hitro ubrala naprej. Mudilo se nama je, ker je bila pred nama še dolga pot. Pri koči sva se osvežila z mizjo studenčnico.

Petdeset metrov pred kočo je

IZ BORB na Štajerskem

Pohorje - spomenik junaškega bataljona

Pohorje nad Dravo, visoko in osabno, molčeče in preteče, kadar ga pozimi pokrije snežna plast, bujga no in prijetno s svojim ogromnim prostranstvom in gostim drevjem spomladi in poleti, zagonetno v jeseni, ko se hladen veter poigrava med bregovi z megliami...

Pohorje, ali še hraniš tajnosti o tistih, ki so prišli v najtežjih dneih — tedaj, ko je tudi tebe gazil osvajalski skorenj — k tebi, da braniš tvojo čast, tvoj pomos in svobodo tvojega prostranstva? ze čuvaš tajnosti o tistih, ki so junaško izdihili v nekem zimskem dnevu, vsi do poslednjega, in napojili sneg, ki je pokrival tvoje korenine, s plemenito krvjo ljudskih borov in maščeval? cev? še hraniš spomin na junake, ki so tvoje ime kot simbol nepremagljivosti in moči, vzeli za svoje ime, imenujoč se Pohorski bataljon, ki ti je ostal zvest tudi v smrti tako, kakor je bil zvest, dokler je bil živ?

Nikoli in nihče — razen tebe — ne bo vedel, kje se konča zgodovinska stvarnost in kje se prične legenda o pohorskih junakih!

Nič ni pomagalo podviganim memskim razbojnikom, če so trupla pohorskih junakov tedaj, ko so bila nepremagana pred njimi, boječ so celo mrtvih partizanov, odpeljali, da

Napočilo je jutro osmega januarja. Vse je bilo tiho. En dan prej se je bataljon vrnil iz akcije.

Kako se je tedaj začelo, kdo je prvi opazil obroč, ki so ga Nemci napravili okrog taborišča, ni mogoče dognati. Ob prvem streljanju so bili vse — vank na svojem mestu, v rovih okoli taborišča in začela se je velika borba, ena izmed tistih, ki spada v zgodovino slovenskega partizanstva kot zgled hrabrosti, predanosti in nezmlajive volje.

Dolgo je odmevalo streljanje, dolgo so odmevale eksplozije ročnih bomb. Ni bilo časa, da bi pogledali kdo je mrtve, ranjen. Niti dobri zdravnik Mrož (Dušan Mravljak) ni utegnil. Živi so se borili za sebe in za tiste, ki so padli... Prebijali so se, prebili tri obroče in se pred četrtim umaknili. Razredčene čete so se borile kot da so popolne. Junaki so padali — mrtvi so hrabro živeli. Ne, to ni bila popolna moč bataljona! Ne, to je bila moč ljubljene domovine, moč ideje, za katero se umira s pesnjico na ustih!

Samo za hip je utihnilo streljanje: neki nemški oficir je pozival k predaji. A vsak partizan je mislil — sam! Ni bilo dogovora in ni bil potreben. Kakor na povelje — a stvarno brez njega — so iz vseh strani odgovorili strelj boveč.

Moč bataljona je ponehala. Borci so padali kot pokošeni snopi... Primanjkovalo je streljiva... Zadedi borci so izpuščali iz rok orožje. Toda njihova srca so tolkla, tolkala... Borba se je nadaljevala. Kdo je v tem ognju in sovražnikovem besu mogel čuti poslednji strel, oddan v čelo borce, ki ni hotel zapustiti svojega bataljona, svojih tovaršev? Kdo je mogel tedaj slišati komisarja Rajka — njegove poslednje besede, ko se je umirajoč hotel dokopati do ljubljene zemlje? Kdo je mogel slišati polharske »carja«, kako hrabri svoja dva sinova? Kdo je mogel čuti

Pohod partizanov XIV. divizije v zimi in mrazu

je govoril v imenu zaslužnega Štajerske, govoril je v jeziku orožja, zavesti in breznemne vere v zmago naših sovražnikov.

Ni bilo lahko rablju slovenskega naroda, nemškemu komandantu Rössenerju, ko je iz izprijenih podlakov gestapa moral poročati (18. I. 1943): »da je Pohorski bataljon od začetka septembra 1942 izvršil 105 akcij, med temi šest večjih sabotaž na železniških progah in v industrijskih središčih. Torej v štirih mesecih! General ni ljubil drobnosti! Razumljivo! Kajti v vsakem od te je bil zapisan poraz tako hvaljene nemške vojske!

NAJVEČJA BORBA PROTI MALARIJI NA BLIŽNJEM VZHODU

To dni so pričeli izvajati najobsežnejši načrt za borbo proti malariji, ki se bo lahko izkazala za najuspešnejšo. Kjer je bilo kdaj na bližnjem vzhodu. Načrt izvaja jordanska vlada v zvezi z ustanovo Združenih narodov za pomoč in delo za palestinske begunce (UNRWA). Podpisal je bil dogovor, ki predvideva skupno petletno delovanje, ki naj odpravi malarijo iz dolin rek Jordana in Yarmuka.

brez prestanka, iz dneva v dan je odhajal bataljon v akcije, in to na ozemlju, ki so ga Nemci smatrali za svoje, za pravno nemško ozemlje, in pod najtežjimi pogoji. — Nemci so preseljevali Slovence in uporabljali najbolj grobe oblike iztreljanja — za enega svojega padlega so ustrelili na sto slovenskih talcev. Da, na ozemlju, na katerem je bila s pravno nemško podatnostjo prepletena gosta mreža gestapa, policije in druge oboževane nemške sile. Toda osemdeset junakov je nenohno napadalo in odbijalo nemške udarce. Na čelu vseh sta vedno istozvala: komandant Groga (Rudolf Mede, delavec iz Strahinja pri Kranju), odločen in vztrajen delavec in borec, ter priljubljeni komisar Rajkovič (Jože Menih, dijak iz Hrastnika), ognjevit govornik, ki je naglo našel pot do vsakega poštenega srca, sedemindvajsetletni sin rudarja, sošolec pesnika Kajuha. S sedemnajstimi leti je postal član Partije. Pravi, da je bil prei zelo nežen, sedaj pa je bil v vsakem jurišu — prvi. Za njima in z njimi je bilo 28 članov Partije, 7 kandidatov, 16 Skojevcev in vsi ostali, ki niso bili, a so vendar bili komunisti.

Za bataljonom, koder je hodil, so ostale porušene proge, uničene tovarne, mrtvi nemški fašisti in izdajalci. Naj nekaj v njihovi »suhili« poročilih, v kratkih izrazih, diha isto silno, kar je prevladovalo kralja junaškega bataljona. Kajti bataljon

»Da bi se pogovarjal s pticami in živalmi? Veliko, preveč si želiš. To ni dano vsakemu. Še ljudje iz vsega sveta se ne moremo soboj sporazumeti.« Kimal si je in čez čas je dejal: »Povedal ti bom nekaj, kar je lahko dano vsakemu, in tudi tebi, tudi tebi: da imaš rad ptice in živali. In če jih rada rad imel, jih boš tudi razumel, one pa bodo razumele tebe, razumele te bodo tudi tedaj, če boš še tako molčal. Obiskovale te bodo. Vsako pomlad ti bodo prepevale. Jeseni pa se bodo poslovile od tebe: odhajale bodo lastovke in ti čebjale v pozdrav, in divje race, ki bodo letele skozi zimsko burjo, te bodo klicale na pot. — Vse, kar je živo, moraš rad imeti. Vsaka stvar je drobec vesoljnega stvarstva, vsaka je nekaj lepega. — Ne obupaj, če jih ne boš znal posnemati, kakor jih zna stari Johan, ki to počne otrokom v radost, sebi na dolgih poteh pa v tolažbo. Morebiti bodo prišli kdaj časi, ko boš mislil,

Koper pred novim razdobjem gledališkega življenja

Bojazen razboritih kritikov se ni uresničila: naša primorska metropola ne bo ostala brez gledališča. Nasprotno. V kratkem času zadnjih dveh mesecev so bili s strani merodajnih faktorjev storjeni ukrepi, ki ne samo da puščajo Koprju njegovo gledališče, marveč so mu tudi zagurali pogoje, pod katerimi se mora za samo mesto kakor tudi za vse ostale štiri primorske okraje začeti nova doba gledališkega življenja, ki bo imelo, če se bodo uresničile vse dane možnosti, dalekosežne posledice v vsem kulturnem življenju primorskega ljudstva.

Iz razgovora s tovarišem direktorjem Oskarjem Venturinjim hočemo navesti za naše bralce nekaj zanimivosti v zvezi z novimi razmerami, ki so nastopile po sprejemu sklepov posebne komisije o združitvi dosedanjih dveh gledališč: Ljudskega gledališča v Kopru in Gledališča za Slovensko Primorje v Postojni. Ti dve gledališči se namreč razpustita, kakor je bilo že javljeno v naših časopisih, in se na novo ustanovi Gledališče Slovenskega Primorja, ki bo delovalo v Kopru.

Potek združitve je v teku. Izvesti se mora v najkrajšem času, kajti nova sezona je pred durmi. Za enkrat je komisija na svojih dveh sejah določila samo okvirne sklepe, ki se bodo morali še vse podrobneje obravnavati. Tako je sklenila, da bo upravni odbor GSP (Gledališča Slovenskega Primorja) obstal iz po dveh predstavnikov okrajev Gorica, Sežana, Postojna, Tolmin in Koper ter direktorja gledališča in dramaturga oziroma režiserja. Za direktorja GSP je predlagan *tov. Venturini Oskar*. 4. člen sklepov, ki jih je sprejela komisija, se glasi takole:

»Naloga in namen GSP naj bo umetniška in vzgojna. Prvenstveno naj nudi pomoč odrom vseh okrajev, ki streme po izpolnjevanju! Po

možnosti naj pošilja izkušene igralce in režiserje v pomoč odrom oziroma pomaga in usposablja igralce ali režiserje, ki bi jih poslali okraj na sedež ustanove z namenom po izpolnitvi.«

Dalje svetuje komisija upravi, naj organizira za uspešno delo *dve skupini*, ki bosta izmenoma prirejali predstave doma (v Kopru) in na razsežnem terenu vseh petih okrajev. V eni sezoni je za novo gledališče določena norma predstav na 150, od tega pride na posamezne okraje: v koprskem 60, v goriskem 30, po 20 predstav pa v postojnskem, sežanskem in tolminskem okraju. Morda bo zanimala naše bralce še finančna plat novega GSP. Točen proračun bo izdelan naknadno. Predvideva se pa sledeča porazdelitev dotacij: Koper bo prispeval 30 odstotkov, ostali kraji pa: Gorica 21 odstotkov, Postojna 18 odstotkov, Sežana 15 odstotkov, Tolmin 16 odstotkov.

Z novo ustanovljenim gledališčem bo rešeno tudi doslej za obe gledališči tako pereče vprašanje ansambla. V prvi vrsti bo sprejel GSP dosedanje igralce obeh bivših gledališč, v kolikor jih bo potrebovalo. Določenih je 20 stalnih mest za igralce in igralke. (Koprsko gledališče jih je štelo doslej 6.) S tem se bo GSP približalo poklicnemu gledališču, od katerega se bo lahko zahtevalo, da bo zadostilo potrebam. V teku so tudi razgovori z nekaterimi našimi režiserji v Ljubljani, Mariboru in Celju, ki so že obljubili sodelovanje.

Omeniti je treba še nekaj, kar bo v prvi vrsti razveselilo koprsko gledališko občinstvo. Odobrene so investicije za napravo *centralne kujevne v gledališču*. Dela se morajo izvesti do meseca decembra.

Na kratko si še oglejmo delo GSP v prihodnji sezoni, kakor se za en-

krat predvideva, s čimer pa ni rečeno, da se *repertoar* v toku sezone v okviru danih možnosti ne bo spreminjal.

Otvoritev GSP bo oktobra meseca. Prve predstave bodo še s samimi dosedanjimi koprskimi igralci, ker se bo preseljevanje postojnskih nekoliko zavleklo kakor tudi celoten postopek združitve. Videli bomo ponovitev *»Drage Ruth«*, ki je na premieri ob zaključku lanske sezone doživela lep uspeh. Novo delo, ki ga režira Igor Pelan, bo Millerjeva drama *»Vsi moji sinovi«*. Naslednje delo pa bo O'Neilova *»Strast pod brestom«* v režiji Majde Skrbniškove.

Nadaljni repertoar bo izbran v sledečem okviru:

Od domačih avtorjev: Finžgar — *»Veriga«*, Žrnavec — *»Izven družbe«*, Kraigher — *»Školjka«*, Seliškar-Filipič — *»Bratovščina Sinjega galeba«*.

Ostali jugoslovanski avtorji: Budak — *»Klobučič«*, ena od Nušičevih komedij, eno novejših del (morda Gervaisovo ali Kulundžičevo).

Od tujih: Miller — *»Vsi moji sinovi«*, O'Neil — *»Strast pod brestom«*, Zweig — *»Siromakovo jagnje«*, Eftimiu — *»Človek, ki je videl smrt«*, N. Krasna — *»Johnny ljubi Mary«*, Hopwood — *»Skandal pri Barletovih«*.

Med mladinskimi deli bodo uprizorjene poleg že omenjene Seliškar-Filipičeve *»Bratovščine«* še ena Golieva igra, morda Sudermannova *»Tiha sreča«* ter Schoenherrjeva *»Otroška tragedija«*.

Vsega najmanj dvanajst premier in 150 predstav!

Čeprav nekateri dvomijo, da bi takšno GSP, kakor se ustvarja sedaj, lahko zadostilo potrebam zelo obsežnega teritorija petih primorskih okrajev (morda se bo sčasoma pokazala potreba posebnega gledališča v Gorici), pa pomenijo ti novi admi-

nistrativni in upravni ukrepi v našem gledališkem življenju brez dvoma nov korak k izboljšanju kulturne situacije na tem zaostalem, a politično tako občutljivem ozemlju. Prav je, da ljudska oblast ne zane-marja takih vprašanj. Zdjaj pa je vrsta na umetnikih, da pokažejo upravičenost svojih zahtev.

D. H.

NOVE KNJIGE

Dobili smo III. knjigo Izranega dela Ivana S. Turgenjeva, ki obsega tri daljše povesti: *»Dime«*, *»Pomladne vode«* in *»Novina«*, vse v prevodu Janka Modra.

Ivan Sergejevič Turgenjev je izšel iz stare obubožane plemiške družine. Rojen 1818 v mestu Orlu je preživel brezskrbna leta mladosti na domači graščini. Ko se je družina preselila v Moskvo, je študiral na tamkajšnjem vseučilišču, kasneje tudi v Petragradu in v Berlinu. V začetku je pisal romantične pesmi po vzorcu angleškega pesnika Byrona. Pozornost pa je vzbudil s svojimi pripovednimi spisi. Posebno je zaslovel z *»Lovčevimi zapiski«* (1852), ki se odlikujejo po zelo lepih opisih ruske prirode in kmeta ter njegovega težkega življenja. Sledila je vrsta pomembnih romanov in povesti, med njimi: *»Rudine«* (1856), *»Plemiško gnezdo«* (1858), *»Na pragu novih dni«* (1859), *»Očetje in sinovi«* (1867), *»Dime«* (1867), *»Novina«* (1877).

Turgenjev je bil ruski zapanjak — občudovalec zapadne evropske kulture, kakršno si je želel tudi za svojo domovino. Živel je dolgo vrsto let in tudi umrl v Parizu (1883). Kljub temu pa vse njegovo obsežno delo dokazuje, kako srčno je bil navezan na Rusijo, na njenega človeka in vsa njeno problematiko. V njegovih povestih in romanih najdemo realistično sliko ruskega življenja, prepojeno z opojno pozicijo resničnega pesnika. Ljubezen do človeka, do narave in vsega živega nam še vedno dela izredno simpatičnega tega ruskega pisatelja, ki ga kulturni svet danes prišteva med največje književnike, njegovo delo pa je že prišlo v občečloveško zakladnico največjih mojstrovins pisane besede.

MARTINE CAROL
PRIPOVEDUJE O SEBI

Martine Carol pri nas še ni mnogo znana, čeprav je že dve leti ena najpriljubljenejših filmskih igralk v Franciji, koi kažejo ankete med kinoobiskovalci, in ena najbolj znanih tudi drugod po svetu. Zaslave je s svojima dvema filmoma *»Dragi Karolin«* in s svojo vlogo Lucrezie Borgie. Pri nas teh njenih filmov nismo videli, opazili smo jo le za hip v filmu *»Mi gremo v Pariz«* in nekoliko delj v *»Ljubimcih iz Verone«*. Pred kratkim je novinarjem pripovedovala o svojem življenju in od tu smo povzeli nekaj zanimivih odstavkov.

Rodila sem se, pravi, 16. maja nekega leta v Biarritzu. Mojega rojstva ni opazil

Martine Carol na neki prirreditvi v Parizu, obkoljena od občudovalcev in fotografov, deli avtograme.

Delavec v naši književnosti

(Nadaljevanje in konec)

LOJZKA BRUS

»Lepa si, Minca, in žarki tvoje mladosti se lovijo v smrdelih mlakah umazanega olja. Črne so njene oči, črne od rojstva že,

še bolj črne od ostrih saj, prečne od žalosti.«
Ali:
»Oče je v kanalih ves dan, ves dan, mati pere ob reki vse dni, vse dni — dete je bolno od nemih sten.«

Ti in podobni verzi bodo za vedno ostali dokument dobe največjega izkoriščanja človeka po človeku, razmer, ki so oblikovale neustrahovane borbe naše narodne in socialne revolucije.

Medtem ko je Seliškar doma spoznaval socialno lbedo slovenskega delavca v službi tujega kapitala, je Mile Klopčič, sin rudarja — slovenskega izseljenca v Lotaringiji, spremljal delo in življenje ljudi v tujini in ga zajel v *svoje »Preproste pesmi«*. Res so to preproste pesmi, ki ne poznajo kakih pesniških lepote, kot ni poznal lepote tisti preprosti slovenski človek, ki je samo služil tujcu, da je s tem živel. Mrkost in sivina časa odseva iz pesmi *»Deževna pomlad 1933«*:

»V teh sivih dneh in temnih teh nočeh

Fr. Slana: Cigani. (Risba)

gre v cvetje zlo, v navado gre zločin, v obup gre hči, očetje v smrt, od matere v verige in zapore sin. Ljudje so psi, ljudje so plen, so rablji, žrtve in so še vlačuge. Poti poplavljene, livade so mlakuže, in zrak je poln moreče kuge.«

Ob Seliškarjeve in Klopčičeve realistične slike tedanjega življenja našega človeka uvršča svoje podobne še Igo Gruden, naš primorski bard, ki se je po mladostni zagledanosti vase, po svojem narcisovanju, tudi prebudil ob vedno glasnejših korakih s cest, ob vedno bolj hrumečem ropotanju tovarniških strojev, in se ustavlja v lesenih barakah ljubljanskega predmestja, kjer *»mož ne pogleda v lice soseda, le beda jih veže; redko beseda sunkoma v molk kakor nož se zareže.«*

V blatu in prahu blede otroci rasto kot koprive; matere v strahu so položile med dneve jih sive. Skozi papirja šipe so zlepljene v oknih brez cvetja;

veter vznemirja v spanju ljudi sredi sten brez zavetja.«

In tedaj se v pesniku z vso silo zgame človeško čustvo, ko vidi, da *»streha se ruši v dežju pomladnem, ko svet je v razcvetu.«*

in ne more več zadrževati svojih občutkov, ki mu narekujejo bolesto izpoved:

»sram me je v duši, da sem kot človek rodil se na svetu.«

Zgornji verzi so nam dokaz, kako je bil pesnik povezan z delavcem, kako je z njim čutil, z njim trpel in skušal na njih bedo opozoriti vso javnost. Najgloblje pa je razumel delavca - proletarca Srečko Kosovel, ki ni v svojih pesmih samo nanizal vrsto slik iz njihovega življenja, ampak je z vso jasnostjo in bistrino duha napovedal čas, ki je blizu, čas, ko

»plamen zareč bo presekalo temo, kakor zastava bo plapolal, človek bo dvignil obraz od tal, v bodočnost bo stopil z uporno ного.«

To ni bila več nema tožba o ob-

upnih razmerah, to je bil klic upora, klic k revoluciji, to je bila izpoved zadnjega spoznanja, da *»... samo trdna skupnost in borba da ti nov razmah.«*

In brez obotavljanja, brez pomislekov je zavpil na ves glas vsem omahljivcem, vsem zdvajajočim besede revolucionarja:

»A sedaj je treba borbe v nas, borbe, svete borbe, ne miru, ne počitka, niti slepih sanj, ne raziskovanj, izpraševanj; treba, da spoznamo svoj obraz in da izpovemo: Mi smo tu!«

Ni dočakal Kosovel, da bi popeljal sam svojo brigado v poslednji boj za izvojevanje socialnih in nacionalnih pravic našemu ljudstvu. Storili so to drugi v njegovem imenu, ljudje iz petega nadstropja in vlažnih kleti, tisti, ki nikoli niso poznali vselega smeha. Bila sta med njimi delavec in pesnik, ki sta bila v tem boju eno — oba borca za isto stvar, za dokončno osvoboditev. Padali so delavci in pesniki zato, da mi živimo v svobodi, kaiti *»svoboda žito je, ki zazori iz ene same njive — iz gomil.«* (1919)

Tako pesniki, ki so se uveljavljali med obema voinama. Med pisatelji — pripovedniki pa v prvem desetletju po prvi svetovni vojni ni bilo nobenega izrazitega proletarskega pisatelja, dokler ni iz vrst novih realistov vzrasel Lovro Kuhar — Prežihov Voranc, ki je pravi glasnik eksplozirane koroške zemlje in kolektivnega boja proletari-ziranega koroškega kmeta za zemljo in kruh. Voranc — sam proletarec — je na lastni koži občutil krivice, ki so se dogajale dan za dnem, leto za letom zatiranemu malemu človeku, in zato je v njem vrelo in kluvalo, rasel je odpor in preraščal v upor, v borbo, v revolucijo, ki jo je napovedal v svoji *»Požganici«*. Moč *»samorastnikov«* je bila vsak dan silnejša in je vsak dan bolj *»rozila«*. Sinovi koroških bajtarjev so izgubili sončno planino Požganico, sinovi tovarniških in rudniških delavcev so izgubili tovarne in rudnike, mnogi tudi narodno svobodo, a niso izgubili volje do življenja, do obstanka. Nasprotno, nečloveški napori so iz njih izklesali junake, ki so s silnim zaletom svojih sil povedli svoj narod v revolucijo, ki jo je Voranc kot nekoč Cankar v *»Hlapcu Jerneju«* nakazal s silnim požarom na Požganici.

nihče razen družine Mourer, ki mi je dala ime Maryse. Kmalu smo se preselili v Pau, kjer sem preživljala svojo otroško dobo in začudo nisem bila nikak čudežen otrok, ampak tak, kot vsi ostali. Leta 1939 sem prišla v Pariz z mnogimi načrti, le to je bilo nerodno, da kljub temu nisem vedela, kaj bi pravzaprav rada. Najprej sem hodila v tečaj za bolničarke, potem za dentiste in bi se zdaj lahko komu izdrla zob, čeprav mi ga doslej še nihče ni hotel zaupati. Hkrati sem se učila glasbe in hodila v likovno akademijo. Končno pa sta me le premotila gledališče in film.

Hodila sem v igralški tečaj in še danes globoko spoštujem učitelja za ves nehvaležen trud, ki so ga vlagali v svoje učence. Če ima Francija mnogo dobrih igralcev, gre hvala le tem učiteljem. Leta 1941 sem šla z neko gledališko skupino prvič na turnejo po Franciji. Pod imenom Maryse Arley sem takrat prebrdela vso državo. Po povratku pa sem dobila prve neznatne vloge v filmu. Tedaj pa so naši nepovabljeni gostje Nemci opazili moje ime, Arley. Zdelo se jim je vse preveč angleško, da bi me pustili v miru. Zato se je bilo treba skriti in si poiskati novega. Našel mi ga je Francois Périer, ki me je krstil za Martine Carol. Poznejši spomini pa so bolj bridki. Sodelovala sem v filmu *»Pot tobaka«*. Dejanje se dogaja v tako morečem ozračju, da sem dejansko trpela. Razen tega sem živela še v moralni depresiji, bila sem sama, nisem vedela, kako bom živela naslednji dan, kaj bom jedla. Pod vplivom vsega tega se mi je zdelo silno pametno požrti kup mamil. Skratka, nekega večera sem odšla iz svojega hotela in se vrgla v Seine. Naslednji dan so časopisi pisali (takrat sem bila še popolnoma neznanca): Mlada igralka Martine Carol je skočila v Seine — Voda ji je segla do gležnjev — Poskus samomora za reklamo. Resnica pa je, da sem bila res obupana in da sem se obnašala kot gos.

Kmalu pa so se razmere obrnile na bolje. Tudi taktiko sem menjala. Spoznala sem, da glavna vloga v slabem filmu ni vredna manjše vloge v dobrem filmu. Cayate mi je dal vlogo v *»Ljubimcih iz Verone«*. Uspeh mi je dal novega poguma. Po nekaterih filmih s precejšnjim komercialnim uspehom sem dobila glavno vlogo v *»Dragi Karolin«* in temu filmu se moram zahvaliti, da sem postala to, kar sem.

Vem pa, da so bom morala še mnogo naučiti, če si bom hotela ohraniti naklonjenost publike.

»Nad bednimi in sklonjenimi visi glad, pod črnogledimi zija prepad, pred norci gre prazna cesta v prazno življenje.«
Ali:

Kmet, medved in lisica

Nekega jutra je šel reven kmet na polje, da bi oral s svojima dvema kravama, kajti bil je preroven, da bi imel dva vola. Ko je prispel do gozda, je zaslišal velik hrup, šumelo je, hreščalo in pokalo ter renčalo. Kmet je pustil plug, se spazil v gozd in previdno kugal skozi veje, da bi videl, kaj se godi. Zgledal je velikega medveda, ki je plešal po zadnjih nogah. Ta prizor se je zdel kmetu tako smešen, da je pozabil na vso previdnost in se je tako smejal, da ni mogel nehati. To je medveda zelo razjezilo. »Zakaj pa se mi tako smeješ?« je jezno zarenčal. Ubogi mož se je tako prestrašil, da takoj niti ni mogel odgovoriti. »Naučil te bom smeha,« se je dalje hudoval medved, »pozri bom tebe in tvoji dve kravi,« in bližal se je kmetu s široko odprtimi čeljustmi. Takrat se je kmet zavedel in zavpil: »Prosim te, nikar me ne požri! Nisem mogel drugače, moral sem se smejati. Ne zameri mi! Obljubim pa ti, da se ne bom nikoli

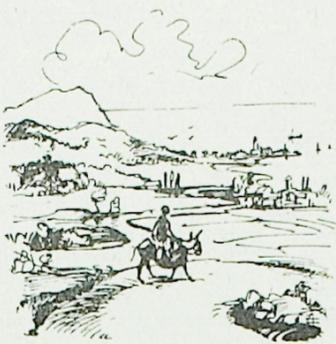
Rešil boš življenje sebi in tvojima dvema kravama, poleg tega pa boš imel še lep medvedji kožuh.« In ko si je lisica zagotovila za plačilo deset kokoši in enega petelina, ja takole nadaljevala: »Stori natančno tako, kot ti bom svetovala. Ko pride zvečer medved k tebi, bom skrita v grmovju in bom trobila v rog, prav tako kot trobijo lovci. Medved bo gotovo vprašal, kaj je to in ti mu odgovori, da prihajajo lovci. Prestrašil se bo in prosil, da ga skriješ. Nato mu boš rekel, naj se splazi v veliko vrečo in naj se ne premakne. Potem bom prišla iz grmovja in te vprašala, kaj je v vreči. Odgovori, da so lesene trske. Ne bom ti verjela in bom rekla, da moraš dokaz udariti s sekuro. Ti boš seveda mahnil medveda po glavi, tako da bo na mestu mrtev.«

Kmet je bil vesel nasveta in vse se je zgodilo tako, kot je rekla lisica. Kmet je bil rešen, prav tako njegovi dve kravi. »Ali ti nisem rekla, da te bom rešila,« je govorila lisica. »Nauči se iz tega, da je pamet boljša kot moč. Ne pozabi pa tudi, da bom jutri zjutraj prišla po devet kokoši in petelina. Glej, da bodo debele in da boš doma, sicer ti bo še žal!«

Kmet je naložil medveda na voz in odšel vesel domov. Toda, ko je povečerjal in šel v posteljo, ni mogel takoj zaspati. Mislil je na lisico in na to, da je pamet boljša kot moč.

Drugo jutro, navsezgodaj, je lisica potrkala na dur. »Trenutek, sestra lisica, samo trenutek, da se oblečem,« ji je zaklicala kmet. Hitro se je oblekel, toda namesto da bi odprl dur, je mimo stal in začel lajati. »Hej, kmet, kaj pa je to? Ali imaš lovskega psa v hiši?« je vpraševala lisica. »Uganila si, sestra lisica, to je glas lovskega psa, dva sta tu notri. Pod mojo posteljo sta spala in sam ne vem, kako sta prišla notri. Ven hočeta planiti, komaj ju zadržujem!« »O, drži ju dobro, prosim te, dokler ne zbežim od tod,« je moletovala zbežena lisica, »nič ne misli na kokoši in petelina, lahko jih obdržiš!«

Ko je kmet odprl vrata, je lisica že izginila. Kmet se je smejal svoji zvičajnosti, da se je kar po kolenih tolkel. »Pa sem te, botra zvitorepka, saj si me ti naučila, da je pamet boljša kot moč!«

VLADIMIR NAZOR:

Pesem o Istri

Sliko drage Istre naše nosim s sabo v dnu srca. Vsa razklana se in ravna dviga sredi Jadrana.

Glava ji je Učka gora, hrum in šum calov njen glas, lični pašniki in hoste okrog ledij zelen pas.

Vsaka je vasica biser, na obleki ji zeleni, mesta pa nakit na njeni halji, pisano vezeni.

Raša, Mira in Dragonja skozenjo kakor kri teko, in otoki, ljubki malčki, se okoli nje gneto.

Istra naša, mati naša, jaz te nosim v dnu srca. Zame si najlepši košček zemlje sredi Jadrana.

V gozdu

Bila sem na počitnicah. Nekega dne sem šla s bratranecem past krave na gmajno. Kar naenkrat sva zaslišala v gozdu, ki je bil kakih deset metrov od naju, šumotanje. Potuhnila sva se v travo in čakala. Kmalu sva zagledala lisjaka, ki jo je primahal iz gozda. Zakričala sva in hitro jo je odkuril v gozd.

Napisala ŽGAVEC ASTA iz VEL. UBELJSKEGA

ZA SPRETNE ROKE

Koristno v vsaki hiši

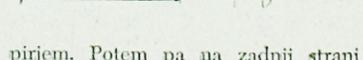
V poletnih mesecih so muhe precejšnja nadlega. Povsod jih je dosti, postanejo »sitne« in se usedajo na vsašne predmete. No, kaj bi o tem govorili, saj končno se jih človek lahko ubrani, čeprav mu kaj pogosto kvarijo razpoloženje. Toda ne pozabimo, da to tudi ni higienško, da lazijo muhe po hrani in se usedajo nanjo. Saj prenašajo bacile in umazanijo, torej vir bolezni. Prava zato vam bo zagotovo dobro služila omarica za živila, zgrajena tako, da muhe vanjo ne bodo mogle priti. Za izdelavo le-te vam danes pripravimo načrt in nekaj kratkih navodil in upamo, da bomo marsikateremu s tem ustregli.

Najprej poveljimo, da je takšna iz lesa izdelana omarica lahko različno velika, pač z ozirom na les, ki ga imate na razpolago. Če hočete, jo prilagodite še prostoru, kamor jo mislite postaviti. Na splošno pa jo izdelate takle:

Prilagodite si naslednji material:

- 4 letve 5 × 4 × 2 cm,
- 2 letvici 46 × 3 × 1,5 cm,
- 2 letvici 27 × 3 × 1,5 cm,
- 1 letvico 11 × 3 × 1,5 cm,
- 3 (ali 2) deščici 35 × 23 × 1,5 cm in če hočete, kot bomo videli kasneje, še 2 letvici 35 × 2 × 2 cm. Opozorjamo vas, da so zgoraj navedene mere dokončne in zato morajo biti vsi deli res točno in pravilno izrezani.

Ko ste vse to pripravili, izgotovljene dele zgladite z obličem in če mislite pozneje omarico polakirati. Se odrgnite s smirkovim pa-

pirjem. Potem pa na zadnji strani vseh treh deščic izrežite oglišča, nite zadnja dva ogla 4 cm v dolžino tako kot kaže slika 2. torej odstranite 2 cm v višino. Na mesto oziroma zgoraj nameščeno deščico lahko zabijete s letvico 11 × 3 × 1,5 cm, na katero utrdite kljuko, ki služi obešanju cele omarice, seveda če

Naš športni dan

Z veseljem smo pozdravili odločitev, da imamo pionirji enkrat na mesec svoj športni dan.

Lepo pomladno jutro je zvalo pionirje herpeljske osnovne šole na izlet. Šli smo na bližnji hriček Skofljico. S seboj smo nesli malico in žoge. Veselo smo prepevali, ko smo šli po precej strmi poti. Ko smo videli na veliki skali napis: »Dober tek«, smo se vsedli v senco in razvezali naše nahrbtnike. Ko smo pomalicali, smo nadaljevali pot. Natančno se je pred nami odprla ravnica polna narcis. Zdelo se nam je, kot da bi vse zvezde bile posejane na tem kosoči zemlje. Sprak si je utrgal eno ali dve in vsi pili za klobuk ali pa na obleko. Z vrha se nam je odprl prekrasen razgled. Videli smo tja do morja. Na vrhu smo se tudi igrali z žogo, se lovili in podili ter se le neradi odpravili v dolino.

Spomini na vojno

Najbolj se mi je vtisnil v spomin dan, ko so Italijani odgnali mamo v zapor. Spominjam se, kako je pred hišo zabrel avto in kako sta izstopila dva možaka: bila sta Italijana. Prišla sta v hišo in odgnala našo drago mamico. Mama je jokala, jokala sem tudi jaz. V grlu me je stiskalo in davilo. Sami bomo ostali, brat, setra in jaz. Mama je stopila k meni, me objela in poljubila. Kako ljubi mi je bil materin poljub in kako bridko je bilo slovo od nje! Zabrel je avto mama nam je zadnjikrat pomahala. Potem je dolgo ni bilo domov. Celi dve leti. Ves ta čas smo bili otroci pri stari mami in smo njo začeli klicati mama. Ko pa se je prava mama vrnila, sem morala kar obe klicati mama. Včasih me je kdo vprašal, če je mama doma in sem morala vedno vprašati katera. Ko se spominim teh dogodkov, se mi zdijo vedno smešni.

Napisala NADA ŠAVLI iz ZATOLMINA

Vračali smo se po drugi poti. Bili smo pri pastirjih, si ogledali pastirsko kočijo in videli, kako delajo sir. Postregli so nam s svežo skuto in nam dali piti »žur«.

Domov grede smo natrgali vsak po šopek narcis, da so tudi doma videli, kje smo bili. Vrnili smo se utrujeni, toda veseli in zadovoljni.

Napisala TANJUŠA ŠTURM iz HERPELJ

Jutro na vasi

Zjutraj me vedno zbudijo vaški petelini, ko kličejo svoje družine iz spanja. Ko pogledam skozi okno, vidim, da je sonce že pokukalo izza hriba in da se iz potoka in vodnjaka dvigujejo jutranje meglice. Kmetje že krmijo živino in čistijo hleve. Gospodinj pripravljajo zajtrk, otroci pa smo vstali in se pripravljamo za šolo. Tudi vrabci so že pokonci in se derejo po strehah. Ko korakam po rosnih travah, me vso pot spremljajo ptičji glasovi. Preden pridem v šolo, vidim, da so že vsi kmetje na njivah. Pridnejši so kot mi, ki začnemo pouk ko že vsi delajo.

Napisal LOH ANTON iz SV. TROJICE

Naš izlet

Lepega dne smo se učenci iz šol Veliko Ubelsko in Hruševje zbrali, da gremo na izlet. Šli smo skozi Strani, kjer smo si ogledali starodavno tiso. Nekateri jo že dobro poznamo. Potem pa naprej čez drn in strm proti Smihelu. Na obeh straneh poti so nas pozdravljale cvetice. V Smihelu so nas čakali pionirji iz tamkajšnje šole. Nadaljevali smo pot: Nad Smihelom je bilo večjih gradščic. Ko so gradščane napadli sovražniki, so se dolgo upirali in so jih napadale oblegali štiri mesece. Sedaj ni več sledu o gradščic. Tu je ravno polje in rodovitne njive. Po pol ure hoda smo prišli pred znameniti Predjamski grad. Najprej smo pomalicali, nato pa smo si ogledali grad od zunaj in znotraj. Videli smo mnogo zanimivih stvari, tudi ječe. V gradu je tudi muzej najdenih stvari, ki so jih izkopali v jami. Ker smo imeli s seboj žogo, smo se igrali. Pri tem nam je žoga dvakrat ušla v vodo pod grad. Tako smo se zabavali na našem izletu.

Napisala ELKA MOHORIC iz VEL. UBELJSKEGA pri RAZDRTEM

KRIŽANKA

VODORAVNO: 1. najvišja jugoslov. gora, 7. praska, 8. pritrđilna členica, 9. osebni zaimek, 10. tvor, 11. tretjina naloge, 12. tovarna bonobov v Ljubljani, 13. cikanje, 14. egiptovsko božanstvo, 16. vmesna pokrajina, 17. osebni zaimek, 19. korejski državnik, 20. dvojice, 21. začetni črki priimka slov. književnika in politika, 23. vrsta zemlje, 24. del obleke, 25. nota, 26. del roke, 27. se dobi iz moke, 28. telovadni izraz.

NAVPIČNO: 1. Dalmatinsko mesto, 2. telesna poškodba, 3. žensko ime, 4. osebni zaimek (v sklonu), 5. pridevnik izpeljan iz kovine, 6. vez, 10. bula, 12. domače ime za zaklad, 15. hrib pri Beogradu, 18. glavni junak iz Gotovčeve opere, 20. letalec, 22. vhod, 24. zemlja, 26. človekov prijatelj, 27. kazalni zaimek.

1	2	3	4	5	6
7				8	
9			10		
11			12		
13			14		
15			16		
17			18		
19			20		
21			22		
23			24		
25			26		
27			28		
29			30		
31			32		
33			34		
35			36		
37			38		
39			40		
41			42		
43			44		
45			46		
47			48		
49			50		
51			52		
53			54		
55			56		
57			58		
59			60		
61			62		

pritrđiti na omarico, kar pa vam ne bo delalo preglavic pri vaši spretnosti. Lahko jih opremite tudi s ključavnico.

Omarica za shranjevanje živil, ki ima to prednost, da je hrana vedno na zraku (kar je zelo važno posebno poleti, ko se hrana hitro kvari), je sedaj gotova. Lahko vam stoji na tleh, morete jo obesiti na strop ali pa pritrđiti na steno. V tem primeru pribijte na zadnjo stran omarice, in sicer v višini zgornje in spodnje police (strehe in dna), letvici 32 × 2 × 2 cm, s pomočjo teh pa omarico sedaj lahko pritrđite na steno v tisto višino, kakor želite. Vsled letvic na zadnji strani je omarica nekoliko oddaljena od zidu, s tem pa je zagotovljen tok zraka z vseh strani.

več smejal!« »O vem, da se ne boš! Saj ne boš imel priložnosti. Takoj bom požrl tebe in tvoji dve kravi.« Ubogi kmet je začel prositi s solznimi očmi, toda čim bolj je prosil, tem bolj je medved renčal in grozil z odprtimi čeljustmi. Nazadnje je kmet rekel: »Naj bo, če si že tako neusmiljen. Toda pusti me živeti vsaj do večera, da bom izoral in posejal polje. Sicer bo moja družina brez kruha, ko pride zima.« Medved je na to pristal in odšel dalje v gozd, kmet pa se je vrnil na polje.

Proti večeru je prišla mimo lisica. »Zakaj pa gledaš tako žalostno, mož?« je vljudno vprašala. In kmet je povedal vso zgodbo z medvedom. »O, če je to vse,« je veselo vzdiknila lisica, »ti prav lahko pomagam.

Prijateljček

Vsako jutro, dan za dnem je mali Jojo gonil ovce na pašo. Kratke hlače, rokavi zavihani do komolca in klobuček poveznjen na glavo, noge boje, lasje s kuštrani: to je naš Jojo.

Kako je vriskalo njegovo srce, ko je s črednico šel na gmajno! Kako so se mu smejala usta in oči!

Kamor je pogledal, sama gmajna. Rad je posel po vsej gmajni, vendar je najrajši gnal na reber. Morda zato, ker je tam pasel njegov najboljši prijatelj, Mihec. Morda pa tudi zato, ker se je od tam videlodaleč naokoli.

Vesel in razposajen je nekega dne živžgal za čredico. Skoraj plesal je od veselja, da bo zopet pri prijatelju. Tako je hitel, da je bil na gmajni še preden je sonce vzšlo. Čakal je, da pride Mihec s čredo, toda ni in ni ga mogel dočakati. V skrbeh je stekel v dolino, da bi

zvedel kaj je z Mihecem. Vedno bolj ga je strašila misel, da se je Mihecu kaj pripetilo. S strahom ga v srcu je prišel do Mihečeve domače hiše in na pragu srečal njegovo mater. Ves zasoplen je hitel spraševati, kaj je z Mihecem. Mati mu je žalostno povedala, da je Mihec nenadoma zbolel in so ga odpeljali v bolnico. Jojo je bil zelo žalosten. Še ovce so se spraševale, kaj je z njim, da nič ne poje in vriska, ko so vendar na rebri.

Vrstili so se žalostni dnevi. Naš pastirček je vedno hodil spraševati, kako je s prijateljevim zdravjem. In dočkal je veseli dan, ko je Mihec zdrav in vesel prignal na pašo in sta zopet skupaj čuvala živinico. Mihec je odskoj imel Joja še rajši, kajti mama mu je povedala, kako mu je bilo hudo, ko je zbolel. Spoznal je, da mu je Jojo resničen prijatelj.

Naša gimnazija

Naša gimnazija, najbrž ste že kaj slišali o njej, je zelo lepa. Stoji pod visokim hribom, okrog njeja pa so zelene trate. Kakor so te pisane, tako je pisano tudi naše dijaško življenje. Posebno sedaj, ko je pomlad. Imamo različne krožke, tigravamo se z žogo, učimo se, eni bolj drugi manj. Čeprav vsi vemo, da se moramo učiti, nas kdaj le zavabi pomlad, da pozabimo na knjige. Ko sem že pri pomladi, vam povem, da ni veliko manjkalo, pa bi se smučali po naših travnikih, namesto trgali cvetje. Pri nas ni redko, da nas sredi pomladi presenetijo sneg.

V zadnjem času smo tamburaši ustanovili svoj zbor. Nekega dne nam je tov. ravnatelj povedal, da nam je SZDLJ za okraj Gorica podaril denar in da si za denar kupimo tamburice. To je bilo za nas veselje. Nestrpnost in radovednost smo pričakovali pošiljke. Bilo je že proti večeru, ko so pripeljali velik za-

boj. Takoj je okoli njega bilo polno radovednežev. Tov. ravnatelj je zaboj odprl. Na vrhu je bil velik kup slame, spodaj pa so bili lepo zaviti instrumenti. Vsi smo jih občudovali. Male bisernice so takoj osvojile naša srca. Drugi dan smo se zmenili, da se bo vsak ljubitelj glasbe prijavil za tamburaški zbor. Vodstvo je prevzel tov. prof. Gorišek. Prijavljencev je bilo zelo veliko. Vsak razred ima sedaj svoj zbor, 1. b celo dva. Pridno smo se lotili učenja. Svoje znanje bi radi pokazali na proslavi prvega maja. Za tamburice se zanimajo tudi učenci iz osnovne šole. Ti se učijo pod vodstvom svojega upravitelja.

V začetku je bilo težko. Tamburice nismo znali držati. Kar bali smo se jih močno prijeti. Ko so pa tako nežne. Toda privadili smo se in danes nam gre kar dobro.

Napisala PIŠLJAR JERICA CRNI VRH nam IDRIJO

Sveži sadeži kot kozmetična sredstva

V množici kozmetičnih sredstev ne smemo pozabiti tistih, ki nam jih narava sama ponuja in ki učinkujejo, če jih pravilno uporabljamo, mnogo bolj kot za drag denar kupljena lepota.

Že Rimljanke so nekaj cenile jagode kot izvrstno sredstvo za nego kože in so si delale iz njih in smetane mazilo, ki je baje pomlajevalo kožo.

Tudi danes uporabljajo jagode v kozmetiki. Jagode stisnemo z žličko, utremo jagodin sok nežno v dobro očiščeno kožo in ga tam pustimo kake četrt ure. Nato ga speremo z mlačno vodo in kožo namastimo z mandeljnovim oljem ali s smetano. Nezrele ali svetlejših vrst jagode nimajo pravega učinka, zato uporabljajmo le zrele, temnordeče sadeže. Po takšnem zdravljenju bo postala koža mehka, prožna, dišala bo osvežujoče. Isti učinek kot jagode imajo še maline, ki jih uporabljamo predvsem v večerni kozmetiki.

Važno in še bolj uporabno lepotalno sredstvo so kumare. Uporabljamo zlasti olupke ali pa manjše koščke celoga sadeža, s katerim natremo kožo. Kasnejše spiranje z vodo ni potrebno, pač pa moramo kožo že prej temeljito očistiti s toplo vodo, pri čemer ne uporabljamo ne mila in nobenih maščob.

Namesto kumaric uporabljamo tudi zrele paradižnike. Sok namažemo na kožo in ga po desetih minutah splahnemo z mlačno vodo. Ameriški zdravniki so mnenja, da morejo prehajati vitamini v telo skozi kožo, zato zelo priporočajo uporabo paradižnikovega soka, ker vsebuje zelo veliko vitaminov.

Žene z mastno kožo morajo poleg paradižnikovega soka uporabljati tudi limono. Limonin sok stiska kožo, ki pastane lepo napeta. Prekomerno porjavelo kožo lahko lepo pobelimo, če jo vsak večer namažemo z limoninim sokom in nato rahlo namastimo. Plavolaske z občutljivo kožo naj uporabljajo kiselkasti oranžni sok, brinetkam pa priporočajo sok od rabarbare, ki mu primešajo nekaj kapljic glicerina.

Nega mastne kože je neprimerno težja kot nega suhe. Sreča je, da imamo v surovem krompirju sredstvo, ki pomiri razdražene lojnice in regulira pri stalni uporabi njih prekomerno izločanje. Uporaba krompirjevega soka je zelo enostavna. Svež, zdrav krompir previdno operemo, nato ga posušimo in narežemo v majhne rezine, s katerimi namažemo očiščeno kožo in jo pustimo, da se posuši. Za kozmetične namene so posebno priporočljive močnate vrste krompirja. Krompir je tudi izvrstno sredstvo za omehčanje mozoljev in zajedalcev. V ta namen naredimo krompirjevo kašo

in jo še vročo namažemo na gazo, ki jo položimo na obolelo kožo. Postopek nekajkrat ponovimo in uspeh ne bo izostal.

Če ste prebledi, nikar ne uporabljajte umetnega rdečila, temveč si s pesinim sokom rahlo namažite lica. Ko se je sok posušil, si lica nežno napudrajte in ne bo se vam treba bati, da bo sok razjedel kožo, kot se to dogaja, če uporabljate umetna rdečila.

Nevarne besede

Neki švedski odvetnik, strokovnjak za ločitve zakonov, je pred kratkim objavil ugotovitve in izkušnje, ki si jih je nabral med svojo dolgoletno prakso. Po mnenju tega izkušenega moža je doživela večina zakonov polom samo zato, ker zakonca nista bila poseben izbirna pri besedah, ki sta jih uporabljala v medsebojnem odnosu. Da bi svojo trditve dokazal, je objavil vrsto »ljubeznivosti«, ki so zelo pripravne za razbijanje zakonskega soglasja. V naslednjem objavljamo nekaj sestavkov iz tega seznama besed, ki jih zakonci nikdar ne bi smeli uporabljati:

»Če bi te prej poznala, te ne bi nikdar poročil!«

»Vesel si lahko, da si me dobil!«
»Slabo obnašanje imajo otroci le po tebi!«

»In tebi sem žrtvovala svojo mladost!«

»Druge žene imajo mnogo lepše obleke, kot jaz!«

»Na vsak prst bi lahko dobila deset drugih!«

»Oni drugi bi me na rokah nosil in sploh je bil ljubeznivejši in predvsem pametnejši od tebe!«

»Nikar si ne domišljaj, da imam o tebi lepo mnenje!«

»Prosim, prosim, kar ločiva se! Ze davno sem obžalovala, da sem te sploh vzela!«

»Vedno sem ti govorila, toda ti si poslušal bolj druge kot mene!«

»Ti se vendar eden tistih, ki ne slišijo radi resnice!«

Tako, zdaj pa s evprašajmo, če nismo kdaj uporabljali teh in podobnih besed. Če smo jih, potem je naš zakon, po mnenju švedskega odvetnika v nevarnosti. Toda vse tako kaže, da je ta odvetnik zastopal pri ločitvenih procesih samo moške in zato ve, kakšne besede so uporabljale žene! Če bi zastopal tudi žene, bi verjetno slišal drugi slovarček »izbranih« izrazov, ki jih uporabljajo možje! Vsekakor pa drži njegovo mnenje, da taki »dokazi ljubezni« razbijajo harmonično zakonsko skupnost.

Med - zdravo živilo

Zdaj je čas, da se preskrbimo z medom za zimske mesece. Med je nadvse zdravo živilo, ki ga pa ne smemo uživati v večjih količinah, ker je zelo težak, saj vsebuje 1 kg medu 14 gr beljakovin, 750 gr sladkorja, 190 gr vode, vitamine in mravljinčno kislino. Medu ne uporabljamo samo za slajenje čajev in drugih jedil, temveč ga uživamo tudi kot zdravilo proti kašlju. V ta namen je še posebno dobro če ga zmešamo z maslom in nariba nim hrenom. Znani so medenjaki, ki se zelo dolgo drže.

Pristen med spoznamo, če ga kremo v alkohol, kjer se stopi, naspornito pa ostane potvorjen med na dnu. Hranimo ga v steklenih posodah. Če je začel kipeti, tedaj postavimo posodo z medom v vodo ogrevamo in pobiramo pene toliko časa, da je čist. Tekoč med prelijemo v čist kozarec.

Recept za medenjake: 25 dkg medu segrej, da se speni, dodaj 20 dkg sladkorja in ono osminko vroče vode. Nato postavi vstran in ohlajenemu dodaj 50 dkg moke gladko vmešaj in pusti stati 8 do 10 dni. Spočito testo pregneti, dodaj cimet, 18 dkg zmletih orehov, žličko jedilne sode. Nato oblikuj medenjake, namaži z jajcem, potresi z orehi in speci.

Pikasto blago ni letos samo moderno, ampak tudi zelo priljubljeno. Lepa popoldanska obleka na naši sliki bo gotovo marsikateri všeč

Naša kuhinja

PRIPRAVA RIZA

RIZ S SADJEM. 15 dkg riza kuhamo z vinom, primešamo precej vode in skorjico cimeta, ki jo vzamemo ven, ko je riž kuhan. Nato obložimo model s svilenim papirjem, damo na dno vkuhanu sadje, potem riž pa zopet sadje in riž itd. Kuhamo na sopari, zvrnemo na krožnik, odstranimo papir in damo na hladno. Ko je mrzlo, lahko še obložimo s sadjem.

★

RIZ S KREMO. Riž prav tako skuhamo, kot smo opisali že zgoraj, potem pa naredimo iz nje majhne kroglice, ki jih povajljamo v jajcu in drobtinah, pečemo na vroči masti in prelijemo z vanilijevo kremo.

★

MLECNI RIZ. Kuhamo 4 žlice riza v pol litra mleka, malo sladkorja in vanilije. Preden daš na mizo, primešaj rumenjak z malo mrzlega mleka.

★

MRZLI RIZ S ČOKOLADO. Kuhamo 7 dkg riza v 4 dl sladke smetane tako dolgo, da je na pol mehak. V lonec damo 3 dl sladke smetane in 2 beljaka ter na srednjem ognju točemo tako dolgo, da zavre 10 dkg čokolade zmečamo z malo smetane, 10 dkg sladkorja zmešamo z vanilijo, zmešamo s čokolado in vse skupaj dodamo peni iz smetane in beljakov. Na koncu primešamo še riža in vse kupaj damo v globoko skledo ter pustimo, da se shladi.

SLADKI KRUHNI

Le-ti nam lahko nadomestijo sladko močnato jed ob vsaki priložnosti. Zelo primerni so za žolčnega in jeternega bolnika.

Burove tablete

Burove tablete s odanes že zdravilo, ki si je utro pot v vsako hišno lekarno in ga uporabljamo v velikih količinah proti vsem oteklinam. Kljub vsej njihovi razširjenosti pa bolniki v uporabi Burovih tablet pogosto hudo grešijo.

V originalnem zavitku najdemo

Srčni napadi

Tudi pri ljudeh, ki so na srцу zdravi, se včasih po telesnih naporih, duševnih pretresih ali prenapoljenosti želodca pojavijo težave v predelu srca. Bolnika položimo na posteljo z zvišanim vzglavjem, skoraj sede. Na levo polovico prsnega koša mu dajemo obkladke. Večinoma so hladni ugodnejši kot topli. Če pa se bolečine pojavijo s krči, občutkom dušenja in izžarevanjem v levi zgornji ud, moramo misliti na angino pectoris. Tedaj pomagajo topli obkladki. Levo roko položimo v posodo s toplo vodo. Če je napad močan s pomodrelim obrazom in težkim dihanjem, pokličemo takoj zdravnika.

Za zlati pokal

Humoreska

(Nadaljevanje.)

»Sir Geoffrey postaja čedalje bolj jezen, ker muči ga v vratu huda bolezen. In glasno zavpije: 'To je zarota! Denar bi mi rada pobrala pobrala ta krola!'«
je brai napol tiho pa ne dovolj tiho.

»Vrag te poberi, cigan!« je grmel Sir Geoffrey. »Ako mi pri priči ne izgineš skozi vrata, ti bom z buzdovantom izprašil tvojo novo suknjo, otrpli vrat gor ali dol!«

Bertram je izgubil. Zvedel je vse, kar je želel.

»Štefan,« je dejal Sir Geoffrey obupno. »Misel me drži, da bi izstopil iz tekme; ali kako naj se odpovem zlatemu pokalu samo zavoljo te denarja lačne razteze! Toda če bom zmagal, naj se me le čuva ta čutar! Potrebna je krepkega nauka in ga bo tudi dobila!«

Ob teh strašnih besedah je v Stefanu vzklopela vsa duša. Zravnal se je pokoncu in dvignil glavo.

Pomolil je predse majhen zavojček.

»Tukaj je vaš balzam, gospod vitez,« je rekel formalno. »In z da-

našnjim dnevem zapuščam vašo službo.«

Sir Geoffrey je odprl oči na široko. »Službo zapuščaš?« je ponovil neumno. »Mene zapuščaš vprav zdaj, ko imam zavratno bolezen? Povej mi, zakaj?«

»Zaradi nujnih osebnih zadev,« je rekel Štefan. Brez nadaljne besede se je obrnil in zapustil paviljon.

II

Stirinajst dni pozneje — v ponedeljek, 22. julija, če hočemo biti natančni — so veliki in prostrani prostori Sageškega gradu kar kipeli od življenja. Tekmeči za zlati pokal so kakor rečni tok neprestano prihajali in to iz vseh vetrov. Vojvoda Sageški je bil namreč neizmerno bogat in Lineta, prekrasna hčerka, je bila njegov edini otrok. Na jutrišnji dan se začnejo pripravljati turnirji, ki bodo izločili vse manj vredne viteze od končnih tekem.

Množica vitezov je bila mnogo večja, kot so je mogle sprejeti vse številne in velike sobane v gradu in ostalih poslopih. Vsak še tako majhken prostorček, ki so ga lahko utrpeli, je bil zaseden in spremljen v časos pačnico. Neki zapozneli prihajajo se je celo nastanil v podzemeljski ječi in spal — ne

ravno sladko — na natezalnici! Še poznejši došleci so si postavili paviljone in šotore na dvoriščih in bližnjih travnikih in so prihajali v grad le na gostije in zabave.

V teh trenutkih je glas barda Bertrama odmeval v veliki dvorani in pripovedoval s spremljevanjem plunke podrobnost o najnovejši dogodivščini — »kako je neznan vitez v črnem oklepu osvobodil Jolando Prekrasno iz stajne sedmeroglavega bika. Vsak dan so Bertramovi kurirji prinašali najnovejše vesti o čudežnih junaštvih Črnega viteza, ki ga nihče ne pozna in ne ve, kdo je. Junaštva tega in pa (to se razume) lepota gospodične Linete je bila glavna tema njegovih neskončnih pesnitev, ki jih je — vsakokrat nekoliko predelane (nekake posebne izdaje takorekoč) — ponavljal trikrat na dan.

Iz enega gornjih oken gradu je v popoldanskih urah gospodična Lineta sama opazovala veliki drenj na prostranem dvorišču. Znamenja razburjenosti in težkih dvomov so se izražala na njenem lepem obrazu.

Kamorkoli se je ozrla, povsod je videla samo viteze in viteze in še več vitezov. Čudovito je bilo razmišljati, da je med vsemi temi nekdo, ki se bo izkazal pogumnega in močnega čez vse ostale in ki bo na končnem turnirju čez tri tedne, kot zmagovalec, prejel zlati pokal in si obenem priboril pravico biti njen mož. Toda strašno ji bo, če

ne bo zmagal neznan vitez njenih sanj, marveč kak stari in trdkoži sovražnik žensk, kakršen je na primer Sir Geoffrey!

Odločno je mahnila z roko, da se znebi neprijetne misli. Eno je gotovo: Sir Geoffrey ne sme zmagati! Oh, ko bi bil njegov oproda, ti isti ljubeznivi in plašni mladenič, ki jo je tako zaljubljeno gledal — ko bi bil ta vitez in bi se smel boriti zanj in za njeno čast... Tudi te misli se je želela znebiti.

Na vse zadnje, ako se tudi dogodi najhujše, kar se boji, si bo hitro ostrigla dolge lase in se izgubila v gozdu preoblečena v paža. Pripravila si je že obleko. Samo ta odločni sklep ji je pomagal, da je privolila očetu, ko si je vtepel v glavo, da ji na tak staromodni način preskrbi moža.

In ko je tako zrla skozi okno, je skoro zaželela, da bi zmagal Sir Geoffrey. Prijala ji je misel, da bi postala paž in s tem ljubek mladenič.

Nenadoma ji je oko obstalo na svetlobarvani točki, ki se je močno odbijala od sivih barv jekla. Skozi veliki vhod je na dvorišče prihajala odlična gospa in se bližala gradu. Spremljal jo je visok vitez v črnem oklepu.

Lineta je zdrknila z visokega okna in čakala v vznemirjeni radovednosti. Nekaj minut pozneje je vstopila Marjanca, njena osebnostrežajka, in svečano naznanila: »Gospodična Jolanda Prekrasna.«

Lineta je kakor neverica šinila

ka in s presnim sadjem pripravljeno šo posebej za otroke.

Primer: Zemljine rezine ali rezine mlečnega kruha (en dan starega) namažemo s penasto smešanim presnim maslom, kateremu smo dodale poljubno marmelado ali pretlačeno presno sadje (mezge ali sek) na primer marelice, jagode, maline, ribez itd. Na to polagamo različne vrste sadja (presnega in vkuhanega) okusno po barvi in obliki, poskropimo z limoninim sokom ter potrosimo s sklanjimi orehi, lešniki ali mandeljni. Presno sadje lahko tudi še posladkamo. Za omenjenega bolnika vzamemo vkuhanu ali presno pretlačeno sadje in tudi izpustimo lešnike oziroma orehe ali mandeljne.

BRODET PO BOKELJSKO (Dalmatinski recept)

1 kg rib, en četrt litra olja, 3 debele čebule, do 6 strokov česna, 6 listov na drobno sesekljane peteršilja, žlico moke, kozarec belega vina, 5 do 6 zmečkanih paradižnikov, 2 lovrova lista, malo stolstimo cele, večje pa narežemo na kose, čenege popra.

Ribe očistimo in operemo. Manjše pu-na olju prepražimo na drobno zrezano čebulo, nato pa še sesekljan česen in peteršilj ter moko. Ko moka zarumeni, jo zalijemo z žlico vroče vode, dodamo še zmečkane paradižnike, lovrov list in malo popra. Vse skupaj naj vre pol ure. Nato pa vse skupaj pretlačimo, denemo omako v kozico, najboljša pa je lončena posoda, in vanjo vložimo ribe. Kuhajo naj se prav počasi eno uro.

Se boljše je ta brodet, če ribe prej operemo, jih razpolovimo in jim pobereemo kosti in šele nato denemo v omako.

dve večji tableti, ki jih je treba razredčiti v pol litra vode. Napačno delajo tisti, ki zaradi štednje raztopijo v četrt litra vode le eno tableto. Burove tablete delujejo pravilno, samo če raztopimo obe tableti. In če že hočemo štediti, vzamemo četrt litra vode in raztopimo polovico vsake tablete.

Če burova raztopina nekaj časa stoji, opazimo, da se tvori na dnu usedlina, nad njo pa je popolnoma bistra tekočina. Kljub temu pa ni potrebno, da pred uporabo raztopimo na novo premešamo, kajti aluminijev acetat, ki se tvori iz obeh tablet je itak v bistri tekočini nad belo usedlino.

★

Razbite keramične okraske lahko zlepite z lakom za nohte ali pa za pohištvo. Paziti morate, da ga na razbite dele ne nanesete preveč, da se ne seedi, ko stisnete skupaj.

★

Meso, ki ga obletavajo muhe ne vzbuja teka. Da se ubranite muh, narežemo čebulo, ki s svojim vonjem prežene nadležnice, in jo naložimo okoli mesa.

skozi sobo v vežo in burno objela odlično obiskovalko. Videti je bilo, da druga drugo izpopolnjujeta v lepoti. To je bilo nemara vzrok, da sta si bili kot sošolki zmeraj najiskrenejši prijateljici. Lineta je bila sama razposajenost in barvitost, medtem ko je bila Jolanda ko mleko bele polti, visoka, črnolasa in po oblikah telesa kakor Junona.

»Ah, moja najdražja!« je vzkliknila Lineta. »Kako ljubeznivo od tebe, da si me prišla obiskat.«

»Vem vse, kar poročajo po deželih o tebi,« je nadaljevala Lineta. »Čudovita dogodivščina! Povej mi, ali se boš omožila s črnim vitezom? Komu je podoben ta junak? Kako je vse to strašno romantično!«

»Romantično!« je ponovila Jolanda s pikrim glasom in se spustila na mehki sedež fotelja. »Sveta nebesa, romantično!«

Lineta je opazila, da je njena prijateljica videti utrujena in zelo slabe volje.

»Kaj je?« je vprašala medočno. »Ali ne ljubiš tega Črnega viteza? In povej mi, kdo je on pravzaprav?«

Jolanda se je grenko zasmejala. »Skozi ves zadnji teden tavam za tem človekom in gledam, kako bojuje svoje neumne dvoboje — da si krepki telu, kakor pravi — in ves ta čas mu še nisem videla obraza. Nikoli me odloži šlema. Tako se mi godi, kakor da bi se zaljubila v železni kotel na ognjišču. Poleg tega pa je do norosti zateleban vate.«

»Vame!«

Ponosno se dvigajo naše gore

(Nadaljevanje s 6. strani)

Na Jezerskem

Izračunal sem, da bom moral drugo polovico dopusta preživeti na Jezerskem, ker imam tam — sorodnike. Pričakovali so me in me z veseljem sprejeli ter mojo špekulacijo viteško prezrli.

Kdor ni bil na Jezerskem, ne bo znal pravilno ceniti lepoto naše Gorenjske, Jezerske. Praviijo, da je bilo nekoč tukaj temno gorsko jezero, v katerem so se ogledovali močignji smrekovi gozdovi, izza njih pa Grintavec, Kočna, Baba in ostali gorski vršaci iz karavanske skupine. Zdaj jezera ni več, pač pa bistri potoki, ob katerih stoji par žag. Od nekdanjega jezera je ostalo samo jezerce, bolj podobno močvirnatim mlaki. Po njej se prevažajo na improviziranih splavih otroci.

Nepopisen je pogled ob zahajajočem suncu na Grintovčevo nad 2000 metrov visoko skupino. Ko dolino in bogate smrekove gozdove že zagrinja mrak, gore še vedno žarijo v čudovitih barvah. In čisto blizu so, kakor bi ponujale svoje orjaško skalnato čelo v poljub. In vabijo, vabijo, z nevidnimi rokami grabijo v srce in polagajo vani neprecenljivi dar veličastja in miru.

Bil je 22. julij. Praznik vstaje naših narodov. Rojstni dan naše svobode, ki so ji toč botrovala naše ponosne gore. »Pojdemo!«, sem sklenil. »Pojdemo!« so pritrdili vsakih I-vanka in Tilka, svak Ivan in nečaka Janezek in Mihec. Ker ženske in otroka niso bili v turistični kondiciji, smo se sklenili povzpeti zaenkrat samo do »Češkega kočka«, ki čepi na 1543 m visokem podnožju Grintovčevega vrha. Po triurni strmi hoji smo mimo nebež nevarnih žičnih oprijemov srečno prispeli do koč. Okoli nje je bila razprostrta razkošna preproga rdečega rododendrona. Otroka sta se zakadila na ogromne jase snega in se pričela obmetavati sredi julija s kepami. V vpisni knjigi, ki jo hrani oskrbnica koč, sem našel znana imena naših političnih in kulturnih prvakov.

Ko smo se vračali, sem občudoval ogromno bogastvo smrekovega lesa, ki se bohota pod planinami. Tam nekje, morda kakih 500 m nad Jezerskim podirajo velike smreke, ker bo na njihovem prostoru zgrajen sanatorij za očesne boleznj. Kako primeren kraj!

Jezerska »Kozina« je bila polno zasedena. Zasedene so bile tudi zasebne vile in razpoložljiva stanovanja. Centralni letoviški dom je »Kozina«, ki lahko sprejme okoli 200 gostov, kar je glede na obisk in mikavnost tega planinskega letovišča vsekakor premalo. Dnevna oskrba 580 din. Hrana in postrežba prav dobra. Novi upravnik »Kozine« tov. Sbil je dal poprej dokaj zanemarjene prostore temeljito preure-

dit in imajo zdaj podobo kulturenega, higienskega dognanega hotela.

Na 900 m visokem Jezerskem vrhu je obmejni blok za prehod v Avstrijo. Z obeh strani izletniki radi prihajajo na to razgledno točko, kjer najdejo na naši strani v švicarskem stilu zgrajeni restavraciji dobro okrepčilo.

Ure in ure sem hodil po mehkih gozdnih stezicah pod Jezerskim vrhom, se gostil z borovnicami in rdečimi jagodami, ki jih je tod v izobilju. Oči pa so mi počivale na temnem zelenilu močignjih smrek. V teh tihih trenutkih sem v srcu čutil vso veličanstvo in lepoto domovine ter globoko doumel žrtve, ki so padle za njeno svobodo.

O človeku, ki se je pogovarjal s pticami

(Nadaljevanje s 7. strani)

Johan se je dve tri leta še prikazal v naši vasi, spomladi in jeseni, natanko kakor čas, ki gre čez svet. Potem se je njegov večni krog romanja — Mampunk, Grac, Cmerek, obe Radgeni, Sobota, Lotmerg, z

JUGOSLOVANSKA LOTERIJA

Poročilo

o zrebanju srečk 57. kola dne 2. avgusta 1954 v Kopru

srečke, ki se končujejo s spodaj označenimi številkami	so zadele dobitke dinarjev.	srečke, ki se končujejo s spodaj označenimi številkami	so zadele dobitke dinarjev
0791454	1.000.100.—	8736	30.000.—
4320	4.000.—	0804406	10.000.—
2540	6.000.—	0943416	10.000.—
7370	8.000.—	687	3.000.—
0483360	10.000.—	7167	4.000.—
5041	4.000.—	9487	6.000.—
6981	5.000.—	0804407	200.000.—
9411	8.000.—	8	100.—
10771	50.000.—	68	600.—
0483361	200.000.—	458	2.100.—
62	1.000.—	4668	6.600.—
1542	4.000.—	0804408	10.100.—
1042	10.000.—	89	300.—
6672	20.000.—		
0483362	11.000.—		
73	300.—		
5283	5.000.—		
0750393	10.000.—		
0895313	10.000.—		
0791453	10.000.—		
4	100.—		
2094	4.100.—		
3644	5.100.—		
7534	10.100.—		
60004	50.100.—		
98844	100.100.—		
0943414	10.100.—		
0750394	200.100.—		
0895314	300.100.—		
0791454	1.000.100.—		
85	300.—		
0750395	10.000.—		
0895315	10.000.—		
0791455	10.000.—		
0943415	500.000.—		

Skupno je bilo izžrebanih 304 tisoč 488 dobitkov in 6 premij v skupni vrednosti 80.400.000.—din.

V zneskih za izplačilo so vezani dobitki že upoštevani. Dobitke izplačujemo samo po uradni zrebni listi.

Vse dobitke do 50.000.— dinarjev izplačujejo zastopniki Jugoslovanske loterije, ki so v vseh večjih krajih Slovenije, dobitke od 3.000 do 50.000 din pa tudi Narodna banka. Dobitke po 100.000.— dinarjev in vse premije izplačuje Glavna direkcija in republiške direkcije Jugoslovanske loterije.

Glavno premijo 1.000.000.— din je zadel srečka 0791454, ki je bila prodana v Mariboru. Prav tako je bila v Mariboru prodana srečka št. 92844, ki je zadel 100.000.— dinarjev.

Srečna dobitnika naj se javita zaradi izplačila Jugoslovanski loteriji, direkciji za LRS v Ljubljani, Beethovnova ul. 10.

OBVESTILO

Ravnateljstvo Glasbene šole v Kopru obveščuje vse zainteresirane, da bo vpisovanje v vse razrede 1. in 2. septembra 1954 od 8—12 ure v pisarni šole. Ravnateljstvo

RADIO · OGLASI · OBJAVE

RAZGLAS

o prisilni likvidaciji

Gostinskega podjetja »Zarja« v Kopru. Okrajna javna arbitraža v Kopru je dne 16. avgusta 1954 izdala odločbo opr. številka L 1/54-27, da se otvori postopek prisilne likvidacije Gostinskega podjetja »Zarja« v Kopru.

Za likvidacijskega arbitra je odrejen dr. Viktor Vovk, predsednik okrajne javne arbitraže v Kopru, za likvidacijskega upravitelja pa je imenovan Drago Zerjal, uradnik Narodne banke, podružnice v Kopru, stanujoč v Kopru, Konzulova ul. št. 2.

Upnike pozivajo, da prijavijo svoje terjatve z navedbo dokazov v dvojniki likvidacijskemu svetu v 30. dneh po objavi tega oglasa v »Uradnem listu okrajnega ljudskega odbora« Koper. Terjatve, priglajene po preteku priglasičnega roka, se bodo preiskusile na posebnem naroku, vendar pa upniki na tem naroku ne bodo več mogli prekerati priznanih terjatev.

Obenem pozivajo vse dolžnike Gostinskega podjetja »Zarja« v Kopru, da nemudoma poravnajo svoje dolgove.

Narok za preskus terjatev likvidacijskih upnikov, ki bodo prijavljene v zgoraj postavljenem roku, bo dne 21. oktobra 1954, ob 9. uri v prostorih »Rdečega kotička« pri Okrajnem ljudskem odboru v Kopru, Gandusjev trg (Brola) pritižije.

Okrajna javna arbitraža v Kopru

nudi v komisijso prodajo:

Kompletno jadrnico tipa »Sloka« z jadrni in pripadajočimi vrvmi, ribiške elektrogeneratorje za ribolov, kompletne z motorji in svetilnimi telesi, ribiške barke — motorne jadrnice ter navadne na vesla za ribolov, razne foto in radio aparate, komade in kompletna pohištva, pisalne in računske stroje, mešalne stroje za pekarstvo obrt, razno konfekcijo in drobni inventar za gostinska podjetja.

Istočasno javlja, da sprejema v komisijso prodajo vse vrste premičnin in nepremičnin.

Na razpolago ima za prodajo več stanovaljskih hiš z obdelovalnim zemljiščem ter sama zemljiška telesa v bližini Kopa, Izole in v Pradah.

»PERLA« je najboljša loščilo za čevlje.

POTROŠNIKI, zahtevajte vedno loščilo za čevlje znamke

»Perla«

Industrijsko podjetje
»SALVETTI«
PIRAN

»Vate, da. Staknil je nekje tvojo sliko, ki jo dan na dan gleda in obožuje. In neprenehoma hoče govoriti samo o tebi. Edina njegova želja je, da bi zmagal na turnirju in si tako priboril zlati pokal in z njim vred tebe!... Povem ti, povem ti, draga moja, da sem do grla sita tega njegovega čenčanja o tebi in tvojih vrlinah. Komaj se premagujem, da te naravnost ne zasovražim.«

Lineta je vstala. »Pojdj z menoj, da ti odkazem sobo.« je rekla taktno.

Jolanda se je dvignila in ji sledila z utrujenimi koraki.

»Mislim, da se danes ne bom več prikazala.« je rekla. »Tako sem trudna, da počitka krvavo potrebujem. Saj se me boš jezila zavoljo tega?«

»Oh, niti najmanj ne. Lezi v posteljo in počivaj dokler te je volja.«

Jolanda je sedla na rob postelje.

»Kaka prismođa sem bila, da nisem vzela kralja Močvarlandije.« je glasno razmišljala. »Saj je v resnici zelo ljubezniv mož, čeprav je grd in se njegov razkošni grad nahaja sredi močvar. Tisti večni vlagi bi se že pravdila. In kavalirsko je bilo od njega, da me je ugrabil in odnesel s seboj.«

»Pa zakaj ga nisi hotela?«

»Oh, iz navadnega vzroka... Mislila sem, kako bo krasno, ko me bo kak junaški vitez reševal. Potem sem tudi vedela, če ne bo bolj-

šega kandidata, mi tudi kralj Močvarlandije ne uide. Radovedna sem, kaj bi bilo, ko bi šla sama nazaj... Eh, naj bo, kar bo! Lahko noč draga Lineta. Dobro dekle si.«

Lineta je odbrzela nazaj v svojo sobo in bila je zadovoljna, da ji vsaj za nekaj časa ni treba Jolande zabavati. Imela je polno drugih in mnogo bolj važnih opravkov.

»Marjanca!« je zaklicala razburjeno. »Brž mi prinesi paževsko obleko.«

Pol ure pozneje je vitek paž, noseč v roki leščerbo, postal pred paviljonom Črnega viteza in bral obvestilo napisano na pergamentu, pritrjenem nad vhodom:

»Črni vitez« se je glasila prva vrstica in takoj pod njo je bilo zapisano sledeče svarilo:

»Pozor! Kdorkoli brez dovoljenja prestopi prag tega paviljona, bo na metu UBIT. — Č. V.«

V notranjosti paviljona je gorela luč. Lineta ni bila zaman vojvodova hčerka. Brez oklevanja je odrinila zavoso, ki je zakrivala vhod in vstopila. Črni vitez — še zmeraj v oklepu toda brez šlema — je stal s hrbotom proti njej. Edino kar je mogla opaziti od njega so bili valoviti in zlatorumeni lasje. Zamaknjeno in oboževaje je strmel v nekaj, kar je držal v roki in kar je Lineta vsa drhteča spoznala za miniaturni portret nje same.

Zgeniška se je in napravila rahel šum, ki ga je on slišal, kajti blisko.

vito se je obrnil in dvignil težki buzdovan, pripravljen, da udari.

Tedaj sta oba od samega presečenja odskočila za korak nazaj. »Ti si!« sta vzkliknila oba hkrati.

Črni vitez je bil — Štefan!

Njemu je desnica omahnila in težki buzdovan je padel na tla. Nehote je poskušal skriti malo sliko v levici. Ves zardel od zadrege se je kar na lepem začel potiti.

»Jaz — oh — ti — jaz —« je jecljala.

Ni mu hotela priskočiti na pomoč. To je bil torej tisti junak, ki je vse dneve moril ubogo Jolando s klepetanjem o njej — Lineti! Zdaj pa stoji tu in je nem kakor zaklano tele. Niti začudenja ne pokaže, ko jo vidi v paževski obleki. Mirno je čakala. Napravil je korak bliže.

»Midva — oh — ti — oh — to — je — oh —«, je znova poskušal in se spet približal za korak. Lineta se ni ganila.

Nenadoma mu je prožila obe roki in takrat je on spoznal, da so besede pravzaprav nepotrebne. Prekoračil je še tisti meter razdalje, ki ju je ločil in potem je siedilo tisto, kar obzirni pisatelj navadno označi z vrsto pikic. Takole:

»Za božjo voljo.« je rekla Lineta nekoliko pozneje. »Vzemi no ta oklep s seboj! Tako se mi zdi, kakor da bi objemala našo železno peč.« V tej primeri je bilo gotovo nekaj

reminiscence na Jolandino primerjanje z železnim kotlom.

Štefan je ubogal.

»Kako je vse to čudovito lepo.« je nadaljevala, ko sta sedela v tesnem objemu na klopi. »Lepo je od Sira Geofreya, da te je povitezil že pred končnim turnirjem.«

Štefan je zardel in beseda mu je zastala. Potem se je opogumil in sklenil priznati resnico.

»Nisem še vitez.« je povedal.

Vsa zgrožna se je zagledala v njegove oči.

»Ampak, ljubi moj, če se to razve, boš v sramoti za vse čase. Ali ne veš, kako strog je sodni svet, ko obravnava tiste, ki se vtihotapljajo na turnir pod lažnivo pretezo?«

»Vem in vprav zato sem si dal ime Črni vitez.«

Gledala ga je polna sakrbljenosti.

»Tega bi ne smel storiti.«

»Moral sem; prisiljen sem bil.« je rekel preprosto in nato ji je s kratkimi besedami povedal, kako negentlemanske grožnje je govoril vitez Geofrey proti njej in kaj je on na to storil. »In po tistem sem sklenil udeležiti se turnirja samo zato, da ga porazim. Ako zmagam, ljubica moja, bova skuvaj pobegnila in se poročila še prej, kot bodo odkrili, kdo da sem.«

»Imenitno!« je soglašala ona navdušeno. »Ampak, vprašanje je, ali boš mogel viteza Geofreya poraziti?«

»Da, če mi bo sreča mila.« je priznal odkrito.

Ona je odločno odkimala.

»Tukaj ne sme sreča odločati.« je rekla. »Preveč bi midva tvegala, če bi se na srečo zanašala.« S hitro kretnjo je deklica potegnila izza nedrčka na vratni verižici pripet zlat talisman in pritisnila na droben gumb na njem.

Štefan je globoko vzdihnil. »Pa kaj naj torej storiva?« je vprašal žalostno.

»Prepušči to meni.« je rekla. »Poznam neko staro čarovnico, ki mi je že večkrat pomagala iz stiske. Vprav zdaj sem jo poklicala in bo vsak trenutek tukaj.«

Hip nato se je zavesa, ki je zakrivala vhod, odmaknila in prikazala se je stara in zgrbančena babura. Nosila je pod pazduho brezovo metlo, na kateri je brčkone prijahala.

»Dober večer!« je pozdravila in se priklonila Lineti, ne da bi se na Stefana sploh ozrla. »Klicali ste me?«

»Da. Tale kavalir je Sir Štefan. Želim mu, da si na turnirju pribori zlati pokal. Ali bi mu mogli pri tem pomagati?«

»Nič lažjega kot to. Lahko bi mu dala začarano kopje...«

»Oh; ne velja!« ji je segel v besede Štefan. »Stroga pravila določajo, da ne sme nihče na turnirju uporabljati začaranega orožja.«

(Se nadaljuje)

TELESNA VZGOJA

SPORT - SAH

Po slabi, toda požrtvovalni igri Stil - Mladost 1:1

V nadaljevanju kvalifikacijskih tekem je bila v nedeljo v Kopru tekma med kopskim Stilom in Mladostjo iz Kranja.

Na žalost je tekmo motil dež, tako da je bila igra tehnično kaj slaba, vendar so oboji igralci pokazali precej požrtvovalnosti. V 33 minuti je moral radi prevelikega dežja sodnik prekiniti igro za 10 minut.

V prvem polčasu je za Stil zabil gol Sabadin, v drugem delu prvega polčasa pa je Mladost izenačila. Prvi polčas se je potem zaključil z rezultatom 1:1.

V drugem polčasu sicer ni bilo dežja, pač pa je zelo veliko blato oviralo vsako lepo igro. Žoga je bila težka, igralci pa tako blatni, da se skoraj ni razločilo barv pri igralcih.

Gostje so bili spretnejši od domačega Stila, vendar so domačini s požrtvovalnostjo dosegli, da je ostal rezultat neizpremenjen do konca. Pri domačem moštvu je bila obramba uspešna, zlasti se je izkazal vratar Kladinec. Zlasti se je izkazal vratar Kladinec. Zlasti se je izkazal vratar Kladinec. Zlasti se je izkazal vratar Kladinec.

O tehnično dobri igri ne moremo govoriti, obe moštvi pa sta se zelo potrudili.

Nogometna tekma med vasema Padno in Pučami

V Padni je bila v nedeljo nogometna tekma med mladinci iz Padne in med mladinci iz Puč. Tekma se je vršila kljub dežju, ki je precej motil. Zlasti dobro so se držali mladinci iz Padne, ki so premagali goste z lepim rezultatom 5:2 (3:2).

V prvem polčasu se je tekma bila še s približno enakimi silami na obeh straneh. V drugem polčasu pa so mladinci iz Puč popustili. Izkazali so se zlasti mladinci Mohorčič, Frankarli, Grego, Grižon Oktavijo, (ki je lepo zabil dve enajstmetrovki), Koejančič, Grižon in Mohorčič G.

Ta tekma je pozitiven pojav med obema vasema in želimo, da bi tako tekmovali med seboj tudi mladinci drugih vasi.

Republiško odbojkaško prvenstvo

V Ljubljani in v Kamniku je bilo v nedeljo republiško odbojkaško prvenstvo. V Ljubljani so tekmovali mladinci in sicer so je tekmovalja udeležilo sedem moštev, ki so se plasirala takole: 1. Branik 12 točk, 2. Fužinar 10, 3. Kamnik 8, 4. ASK 6, 5. Ljubljana 4, 6. Zelezničar 2 in 7. Tržič 0 točk.

Mariborski Branik je čisto zaslužno odnesel več zmag in odzvel prvenstvo dosežanju, slovenskemu prvaku, moštvu ASK.

V Kamniku so se srečale mladinke. Najboljšo igro so pokazale domače mladinke. Končni plasman med mladinkami: 1. Kamnik 6 točk, 2. Zelezničar 4, 3. Ljubljana 2 in 4. Branik 0 točk.

Mariborski odbojkaši v Turčiji

Istočasno, ko so odšli na odbojkaški turnir v Turin mariborske odbojkarice, so odpotovali nan turneje v Turčijo odbojkaši mariborskega Zelezničarja. V Turčiji bodo ostali kakih dvajset dni in tekmovali proti raznim moštvom, med drugimi tudi z zelo dobrimi turškimi moštvi.

IZ SOLINGENA

BOBET SVETOVNI PRVAK MED PROFESIONALCI, VAN CAUTER SVETOVNI PRVAK MED AMATERJI — SMOLA JUGOSLOVANSKIH DIRKACEV

V soboto in nedeljo so bile v Solingenu (Nemčija) tekme za svetovno prvenstvo. V soboto so nastopili amaterji. Dirkači 25 držav so se pomerili mer seboj na 152 km dolgi progi za naslov svetovnega prvaka. Proga je bila iz 10 krogov, dolgih 15 km in 200 metrov. Poleg težkega terena, so se morali tekmovalci boriti še proti dežju in mrazu. Precej tekmovalcev je izstopilo, med njimi tudi jugoslovanski tekači Petrovič, Della Santa in Varga.

Začetek dirke je bil kaj enoličen, saj so bežali iz glavne skupine zdaj eni zdaj drugi, prava konkurenca pa se je začela lele pri zadnjih štirih krogih. Tedaj je vodil vodja italijanske skupine Chiarone z majhno prednostjo. V šestem krogu ga je dohitel njegov rojak Moser, v sedmem krogu pa se jim je pridružil še Belgijec Van Cauter, ki je kasneje prišel na cilj prvi. Van Cauter je prispel na cilj kake tri minute pred ostalimi in tako dobil naslov svetovnega prvaka — amaterja.

Tehnični rezultati amaterjev: 1. Van Cauter (Belgija) v času 4.27'17", 2. An-

dersneu (Danska) 4.27'42", 3. Van Der Borgh (Hol.) 4.27'50", 4. Le Dissez (Francija), 5. Arone (Francija), 6. Schur (Nemčija) 7. Maule (Italija), 8. Fabbri (Italija).

V nedeljo je bilo tekmovalje profesionalcev. 74 najboljših vozačev iz različnih držav je nastopilo na 240 km dolgi progi. Proga 15 km in 200 metrov so morali tekmovalci prevoziti 16 krat. Poleg tega je tekmovalje ves čas motil dež. Nekako do petega kroga so bili tekmovalci strjeni v eni skupini. Že v šestem krogu je zbežal iz skupine Monti, kateremu so se v naslednji skupini pridružili še Gismondi, Nolten in Varnajo. Že v osmem krogu je imela ta vodilna četvorica nekoliko dve minuti prednosti pred ostalimi. V 13. krogu je uspelo skoro vsem vidnejšim kolesarjem. V 14. krogu vodijo Bobet, Schaer, Gismondi in Coppi. Coppi je nekako 20 km pred ciljem padel in izgubil skoraj eno minuto. Ker ga je Gismondi čakal, so je prva dvojica precej oddaljila, medtem pa ju je prehitel še Luksemburžan Gaul. Na vodstvo je kmalu prišel Schaer, ker je imel Bobet defekt. Pričakovati je bilo, da bo Schaer prvi na cilju, toda 12 km pred ciljem ga je ujel Bobet in tudi pustil za seboj. Na cilj je prispel prvi in tako postal svetovni prvak med kolesarji.

Nekateri so predpostavljali Italijane za zmagovalce, vendar se to pot niso plasirali na prvo mesto in so prvenstvo odnesli Francozi.

Tehnični rezultati profesionalcev:
1. Bobet (Francija) s časom 7.24'26", 2. Schaer (Svica) 7.24'41", 3. Gaul (Luksemburg) 7.26'39", 4. Gismondi (Italija) 7.27'29", 5. Auquetil (Francija) 7.27'44, 6. Coppi (Italija), 7. Varnajo, 8. Forestier.

Če bodo to pot moji dragi bralci in prijatelji iz Portoroža prikrajšani, naj mi oprostijo. Ne da bi ne imel časa, še zdaleč ne; pač pa sem se bal pokazati v tem našem prekrasnem letovišču. In povem vam tudi zakaj. Zvedel sem namreč po mojih strogo zaupnih virih, da me hočejo izvoliti za portoroškega mojstra. Sprva sem mislil, da je to kakšen navaden obrtnik, kot jih je že mnogo na tem božjem svetu, pa mi ni dišalo. Ko pa so mi povedali, da to ni mojster, ampak mister in da to pomeni vse kaj drugega, je bilo že prepozno. Zdaj mi je seveda žal, pa kaj pomaga, če se še tako češem po moji trdi butici. Kako je bilo šele čez glavo moji Juci, ko je zvedela, da bi lahko postala portoroška miš. To bi bili morali videti!

Zato pa sem se počestno zabaval v ponedeljek v Kopru, ko sem gledal, kako so iz nekih koles, kar na trgu pred vso javnostjo, stresali tisočake. Bil sem prav blizu, da bi kaj ujel, ali je šlo vse mimo. Kupil sem tudi jaz eno srečko. »Dobro bo,« sem si mislil, »če zadenem kakšen milijon. Pa mi bilo nič. Pozneje so mi povedali, da so tisti srečke že zdavnaj prodali v Mariboru in je sploh niso imeli tukaj. Tako, vidite, so na koncu koncev potegnili stara Vaneeta.

To se mi je tako zamerilo, da sem jo pobral naravnost v Novo vas pri Smarjah. Tam sem imel na mestu prav lepo prilžnost, da vidim, kaj je »koprodukcija«, o kateri zadnje čase toliko govorijo. V koprodukciji sta tam dečmača Kmetijska zadruga in blagopokojna Adria urejevala garažo. »Vsak polk« so sklenili. Pogodbe so se tako

USPEH JUGOSLOVANSKIH KAJAKASEV V AVSTRIJI

V Avstriji je bilo pretekli teden kajakaško tekmovalje, na katerem so sodelovali tudi naši kajakaši poleg Avstrijcev, Švicarjev, Nemcev in Čehov. Naši kajakaši so se posebno dobro odrezali v veleslalomu in pa v spustu. Tu sta zmagala naša tekmovalca Svet in Hlavaček. V slalomu je bil uspeh nekoliko slabši, toda v veleslalomu je dosegel drugo mesto prav tako naš kajakaš Ilija, Svet pa drugo mesto v spustu.

LOVRANSKA REGATA NA REKI

Pred kratkim je bila na Reki Lovranska regata, na kateri so sodelovali jadralci iz Kopra, Pulja, Reke, Opatije, Lovrana, Kraljevice in Crikvenice. Zelo lep uspeh je dosegel Gasparinič (član Lovrana), ki je premagal državnega prvaka Bussanija iz Kopra.

BRANIK ZMAGAL NA DIRKI OKROG BLEJSKEGA JEZERA

Letošnje kolesarske dirke okrog Blejskega jezera se je udeležilo 8 ekip iz Slovenije, ekipa Reke in Celovca.

Kolesarji so prevozili 16 krogov v skupni dolžini 100 km. Najprej je vodila Reka, nato Celovčani, malo pred koncem pa so prevzeli vodstvo kolesarji iz Maribora, ki so prispeli tudi prvi na cilj in dobili lep pokal Mestnega ljudskega odbora Bled.

S kajakom na savskih valovih

Barba Vane pravi...

vestno držali v vseh podrobnostih, da sta obe stranki bili dolžni izdelati med drugim tudi vsaka svojo polovico vrat. Kmetijski zadrugi je to uspelo in njena koprodukcijaska polovica se že zdavnaj trdno zapira. Toda, kaj pomaga, ko skozi drugo koprodukcijsko krilo, ki zija kakor vpijoči v puščavi, lahko v garažo nemoteno vsakdo prihaja, kadar ga je volja.

Taka garaža reš ni mnogo boljša od tiste, v kateri imajo Marežani spravljen svoj traktor. Nekako tri tedne je že, odkar so omlatili. Takrat sem slišal, da so traktor s težavo spravili pred zadružni dom, kjer je nato veselo poganjal mlaticnico. Drugo leto pa ne bodo imeli skrbi, ker bo traktor, kot vse kaže, kar počakal. Videl sem reveža, kako se »knajpak« na dežju, v lepih sončnih dneh pa s sončenjem preganja nahod in »šjati« . Vse to ga tako jezi, da kar spreminja barvo, kakor jo bo verjetno tudi tisti, ki je tega kriv, ko bo prebral te vrstice.

Temu traktorju moram res nekačo pomagati. Če ne bo šlo drugače, bom snel tisto desko pred hotelom Triglav v Kopru, na kateri razločno piše: »Prepovedano stajanje kamionov«, dodal še »in traktorjev«, ter sva skupaj nesel v Merezige. V Kopru pa bodo že naši kakšnega učenega moža, ki dobro pozna domačo govorico, da bo spet napisal kaj podobnega.

Za malo se mi je zdelo tudi, ko sem v Umagu pred nekaj dnevi videl, kako so dosledno dvojezični. »Hotel Soča — Albergo Isonzo«, bolšči z napisa nad to lepo ustanovo.

Če se ne motim, sem vam nekoč

Obsežne priprave za mednarodni moštveni turnir v Portorožu

Okrajni šahovski odbor v Kopru je začel z obsežnimi pripravami za mednarodni moštveni šahovski turnir, ki bo od 2. do 6. oktobra v Portorožu. Te dni so izšli okusni prospekti v slovenskem, angleškem, francoskem in nemškem jeziku z vsemi tehničnimi podrobnostmi o prireditvi, s fotografijami najlepših predelov ob slovenski obali Jadrana in s turistično karto avtobusnih zvez med jugoslovansko cono STO in zaledjem.

Iz prozocij tekmovalja je razvidno, da se bodo lahko moštvene-ga turnirja v Portorožu udeležila moštva šahovskih klubov, podjetij, ustanov in drugih organizacij, ki se bodo prijavila do 20. septembra in pristala na pogoj, da sama nosijo potne in oskrbne stroške. Vsako moštvo bo štel 4 igralce in dve rezervi. Klubi, ustanove, podjetja in druge organizacije lahko prijavijo tudi po več moštev. Vabila v inozemstvo so delno že poslali, delno pa jih bodo izročili šahovskim funkcionarjem posameznih evropskih in izvenevropskih držav ob olimpiadi v Amsterdamu. Vsa prijavljena moštva bodo razporedili v dve skupini s potrebnimi predskupinami. Prva skupina bo sestavljena iz moštev, v katerih nastopata 2 ali več mojstrov, drugo pa bodo uvrstili druga moštva. Glavni sodnik turnirja bo šahovski sodnik FIDE (Mednarodna

šahovska zveza) dr. Anton Bajec. Za nagrade najbolje plasiranim moštvom v obeh skupinah so namenili 300.000 dinarjev, razen tega pa tudi večje število praktičnih daril, ki so jih prispevala podjetja našega okraja.

Med turnirjem bodo v Portorožu, Piranu in Kopru številne kulturne in zabavne prireditve. Po želji bodo organizirali za udeležence izlete v Postojnsko jamo, Lipico in v Pulj. Tekmovalci se bodo lahko udeležili nočnega in športnega ribolova ter si ogledali gospodarsko razstavo v Kopru. Celotna prireditve bo nevedno mnogo koristila turistični propagandi teh krajev, hkrati pa bo ena najlepših mednarodnih manifestacij ideje »Šah družni narode« .

L. O.

OČENJEVALNE MOTORNE DIRKE

28. in 29. avgusta bodo ocenjevalne motorne dirke »Po naši Istri«. Dirko priredi »Auto-moto savez Hrvatske« skupno z Rafinerijo nafte iz Siska. Nastopili bodo le člani auto-moto društva s Hrvatskega. Tekma bo trajala dva dni. Start bo v soboto 28. v Matuljih, proga vodi dalje preko Učke in Vranje v Buzet in Buje do Savudrijskega rtiča. To bi bil prvi del vožnje, ki meri skupaj 96 km.

Naslednjega dne se bodo dirke nadaljevale od Umaga skozi Buje, Vižinade, Poreč, aderna, in Pazina, dalje skozi Kršano, Plomino, Brseče in Močeniške Drage do Opatije. Drugi del meri skupaj 153 km.

Dirkali bodo z motorji od 125 ccm, 250 ccm, 350 ccm, 500 ccm, motorji s prikolicami, avtomobili od 750 ccm pa do preko 1300 ccm.

JAVNA DRAŽBA

V zvezi z Uredbo o prodaji stanovanjskih hiš splošnega ljudskega premoženja (Uradni list FLRJ št. 17/53 in dopolnilne uredbe o prodaji stanovanjskih hiš (Uradni list FLRJ št. 31/53 ter o sklepu občinskega ljudskega odbora Dutovlje, razpisuje komisija za prodajo hiš splošnega ljudskega premoženja Obč. LO Dutovlje

JAVNO DRAŽBO

v nedeljo dne 12. 9. 1954 ob 10. uri v sejni dvorani občinskega ljudskega odbora Dutovlje.

Izključna cena

1. v Tomaju hiša št. 94 din 630.000.—
2. v Tomaju hiša št. 95 din 290.000.—
3. v Koprivi hiša št. 9 din 1.200.000.—
4. v Dutovljah hiša št. 118 din 750.000.—
5. v Dutovljah hiša št. 8 din 55.000.—

Reflektantje naj oddajo prošnje za nakup stanovanjske hiše Občinskemu ljudskemu odboru v Dutovljah, do 10. 9. 1954. Obenem naj oddajo ponudbo za nakup hiše v zapečateni kuverti.

Dražbi lahko prisostvujejo tudi tisti kupci, ki prej niso vložili pisemne podnube.

Podrobnejše informacije se dobijo na tajništvo občinskega ljudskega odbora Dutovlje.

Komisija za prodajo hiš SLP
Obč. LO — Dutovlje

NATEČAJ ZA SPREJEM GOJENCEV V KMETIJSKO SOLO V LOZAH PRI VIPAVI

Kmetijska šola Lože pri Vipavi razpisuje natečaj za sprejem gojencev za šolsko leto 1954-55. Šola traja eno leto. Sprejemajo se mladinci z najmanj 16 leti starosti, ki so dovršili vsaj 2 razreda gimnazije ali 6 razredov osnovne šole. Prednost imajo obiskovalci kmetijsko-gospodarskih šol. Gojenci prejemaajo popolno oskrbo in internatu proti mesečni vzdrževalnini 2.500 din. Za učence iz goriškega okraja bo šolanje brezplačno. Ostali naj zaprosijo za štipendijo pri svojih OZZ oz. KZ.

Prošnjo z potrebnimi dokumenti je treba poslati takoj na naslov Kmetijska šola Lože pri Vipavi.
Uprava šole

OBVESTILO

Za mesec september razpisuje Radio jugoslovanske cone Trsta, avdicijo za moške in ženske bralce in napovedovalce v slovenskem jeziku. Prijave sprejema uprava Radia — Ulica Osv. Fronte št. 14 — Koper do 30. 9. 1954.

ZAHVALA

Družina BERTOK se zahvaljuje vsem zdravnikom in strednim sestram kopske bolnice za prizadevnost pri zdravljenju in lajšanju trpljenja med boleznijo našega pokojnega očeta Bertok Antona. Istočasno se zahvaljujemo vsem sorodnikom in prijateljem, ki so kakorkoli sožustvovali pri izgubi našega očeta.

Zalujoča družina

Ureja uredniški odbor — Odgovorni urednik Milko Stofa — Tiska tiskarna »Jadrana« — Vsi v Kopru. Naslov uredništva in uprave: Koper, Santorjeva ulica št. 26, telefon 170, poštni predal 2.